

ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt P- KAP je projektem Národního ústavu pro vzdělávání. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a akcentuje soulad se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni krajů i škol.

1	Analýza potřeb na školách	5
1.1	CÍLE ANALÝZY POTŘEB NA ŠKOLÁCH A JEJÍ VÝZNAM PRO KRAJSKÉ AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ.....	5
1.2	POZADÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH“	5
1.2.1	Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti.....	6
1.2.2	Charakteristika datového souboru.....	6
1.3	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ ŠKOLAMI A DALŠÍ HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	7
1.4	ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY	8
2	Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Moravskoslezském kraji	11
2.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	13
2.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	14
2.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	15
2.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	17
2.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	18
2.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	20
2.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI“ NA SOU, SOŠ A NA GYMNÁZIÍCH	22
3	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Moravskoslezském kraji	28
3.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	30
3.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	31
3.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	32
3.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	34
3.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	36
3.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	37
3.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	39
4	Podpora polytechnického vzdělávání v Moravskoslezském kraji	45
4.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	47
4.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	48
4.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	49
4.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	51
4.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	53
4.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření.....	54
4.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	57

5	Rozvoj školy jako centra celoživotního učení v Moravskoslezském kraji	63
5.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	66
5.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	67
5.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	67
5.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	69
5.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	71
5.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	72
5.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ ŠKOLY JAKO CENTRA CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	75
6	Rozvoj kariérového poradenství v Moravskoslezském kraji	81
6.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	83
6.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	84
6.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	85
6.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	87
6.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	88
6.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	90
6.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH.....	92
7	Podpora inkluzivního vzdělávání v Moravskoslezském kraji....	98
7.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	99
7.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	101
7.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	102
7.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	104
7.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	106
7.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	107
7.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	110
8	Podpora infrastruktury škol – investiční část	116
8.1	ZÁJEM ŠKOL O ČERPÁNÍ INVESTIC V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI	116
8.2	PREFEROVANÉ OBLASTI ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ	117
9	Nepovinné oblasti.....	119
9.1	DŮLEŽITOST NEPOVINNÝCH OBLASTÍ	119
9.2	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ICT VČETNĚ POTŘEB INFRASTRUKTURY	121
9.3	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI JAZYKOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	123
9.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI	125
9.5	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI	127

1 Analýza potřeb na školách

1.1 Cíle analýzy potřeb na školách a její význam pro krajské akční plánování

KAP (krajský akční plán) je zaměřen na intervence směřující ke zkvalitnění řízení škol a zvýšení kvality ve vzdělávání a začlenění či rozvoj dlouhodobého plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol. To je podpořeno vzděláváním vedení škol a zřizovatelů, spoluprací v území. Klíčová témata, tzv. intervence, byla vybrána s ohledem na to, že mohou být svým konkrétním zaměřením územně specifická. Projekt P-KAP pomůže krajskému projektu a školám.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě
- Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)
- Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů
- Rozvoj kariérového poradenství
- Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání
- Inkluzivní vzdělávání
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání)

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury
- Čtenářská a matematická gramotnost
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území

1.2 Pozadí dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“

Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl projektový tým Národního ústavu pro vzdělávání.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015 – leden 2016 (dosběr červen 2016), bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Výstupy šetření představují zpětnou vazbu pro kraje pro tvorbu regionální vzdělávací politiky a vytvářejí prostor pro sladění prioritizace potřeb krajů a jednotlivých škol.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Na dotazníkové šetření zareagovalo 98 % škol.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer assisted self interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1365 škol. Z těchto škol se Národnímu ústavu pro vzdělávání vrátilo 1335 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 98 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky

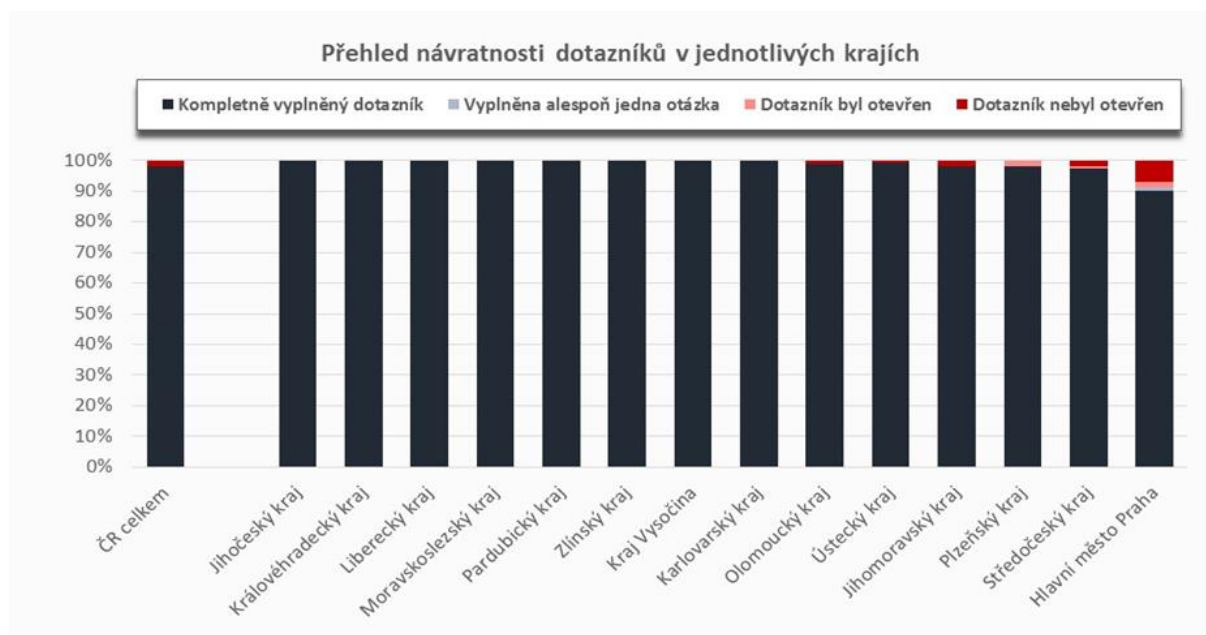
spolupráci s odbory školství v jednotlivých krajích, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajskými garanty projektu, kteří jsou členy našeho projektového týmu.

Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v ČR.

Šetření se bude opakovat v roce 2018 a poté v roce 2020 jako závěrečné šetření, které bude sloužit jako podklad pro vyhodnocení účinnosti akčního plánování v jednotlivých krajích.

1.2.1 Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti

Graf 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

Tab. 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

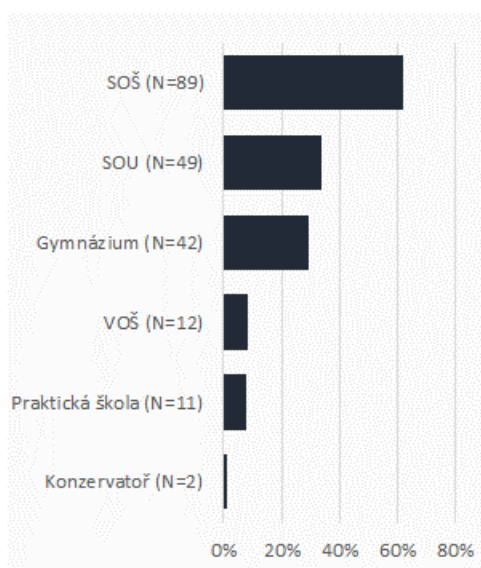
	Kompletně vyplněný dotazník		Vyplněna alespoň jedna otázka		Dotazník byl otevřen		Dotazník nebyl otevřen		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jihočeský kraj	94	100%	0	0%	0	0%	0	0%	94	100%
Královéhradecký kraj	83	100%	0	0%	0	0%	0	0%	83	100%
Liberecký kraj	51	100%	0	0%	0	0%	0	0%	51	100%
Moravskoslezský kraj	144	100%	0	0%	0	0%	0	0%	144	100%
Pardubický kraj	76	100%	0	0%	0	0%	0	0%	76	100%
Zlínský kraj	70	100%	0	0%	0	0%	0	0%	70	100%
Kraj Vysočina	63	100%	0	0%	0	0%	0	0%	63	100%
Karlovarský kraj	37	100%	0	0%	0	0%	0	0%	37	100%
Olomoucký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Ústecký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Jihomoravský kraj	126	98%	0	0%	0	0%	2	2%	128	100%
Plzeňský kraj	55	98%	0	0%	1	2%	0	0%	56	100%
Středočeský kraj	153	97%	0	0%	1	1%	3	2%	157	100%
Hlavní město Praha	189	90%	3	1%	4	2%	14	7%	210	100%
ČR celkem	1335	98%	3	0%	6	0%	21	2%	1365	100%

1.2.2 Charakteristika datového souboru

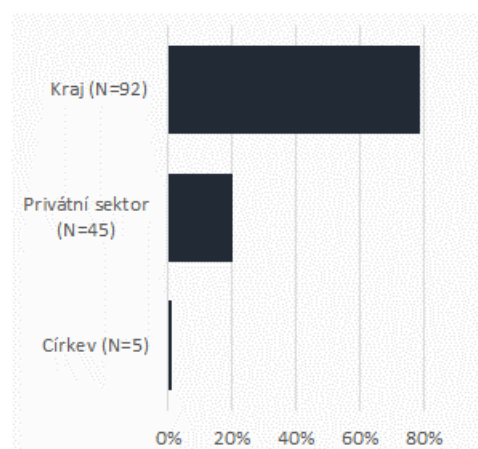
Ve struktuře středních a vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, vyšší odborné školy, gymnázia, praktické školy a dvě konzervatoře. Vedle škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou i školy kombinované, které nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ nebo SOŠ a VOŠ apod.). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou

(62 %). Následují školy s obory středního vzdělání s výučním listem (34 %), gymnázia (29 %), vyšší odborné školy (8 %) a praktické školy (8 %).

Graf 2: Zastoupení škol v datovém souboru

Graf 3: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele mají kraje a to 79 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (20 %). Podíl škol, kde je zřizovatel jiný, se pohybuje kolem úrovně 1 %.

1.3 Vnímání důležitosti plánovaných intervencí školami a další hlavní zjištění

Střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Pro střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji je nejvíce důležitá oblast infrastruktury včetně rekonstrukcí a vybavení škol (viz investiční část zprávy). Oblasti infrastruktury přisoudilo nejvyšší míru důležitosti 34 % škol, dalších 23 % škol ji zařadilo na druhou pozici. Třetí pozici oblasti infrastruktury přisoudilo pak 18 % škol v kraji, na čtvrtou pozici tuto oblast umístilo 10 % škol a pátou pozici oblasadila oblast infrastruktury v případě pouhých 11 % škol v Moravskoslezském kraji.

Na druhém místě je podle hodnocení škol podpora odborného vzdělávání, zahrnující i spolupráci škol a zaměstnavatelů. Na 31 % škol považuje tuto oblast za nejdůležitější a 26 % ji zařadilo na druhou pozici.

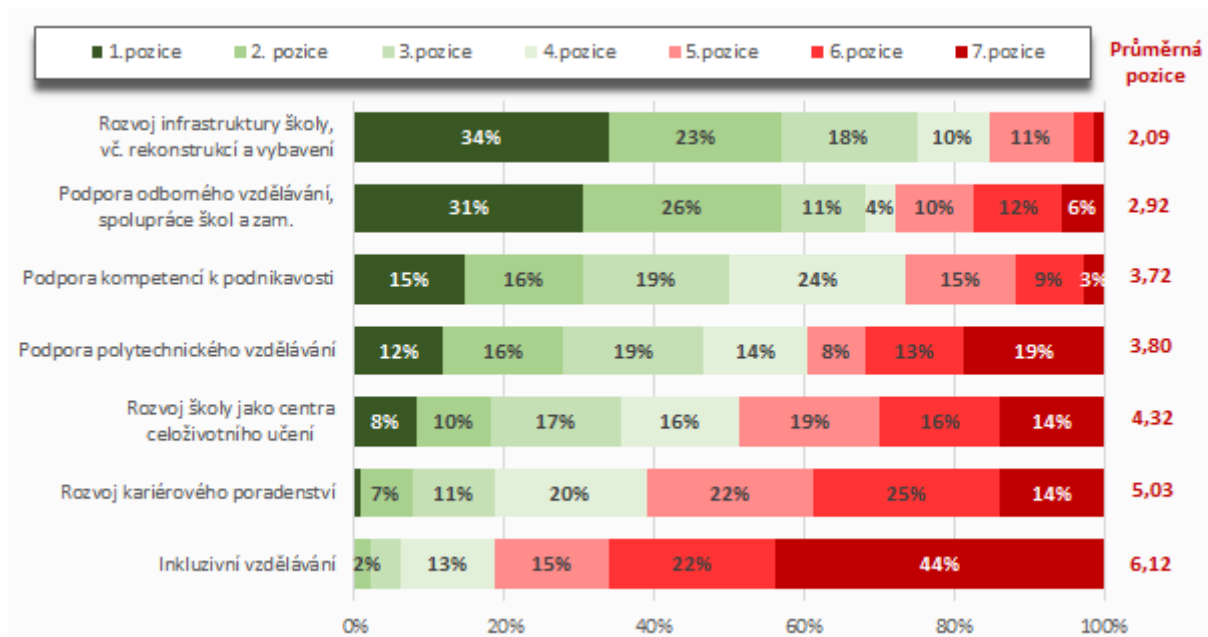
Třetí nejdůležitější oblastí je podpora kompetencí a podnikaosti, kterou na první pozici umístilo 15 % škol a 16 % škol ji považuje za druhou nejdůležitější.

Jen mírně nižší celkovou důležitost připsují školy v Moravskoslezském kraji podpoře polytechnického vzdělávání. Tuto oblast považuje za nejdůležitější 12 % škol a na druhé místo ji řadí 16 % škol.

Relativně menší význam školy v Moravskoslezském kraji přisuzovaly rozvoji škol jako center celoživotního učení. Pouze pro 8 % škol jsou tyto oblasti zdaleka nejdůležitější (první pozice), obvykle těmto oblastem školy přisuzují spíše nižší míru důležitosti (také v závislosti na typu školy).

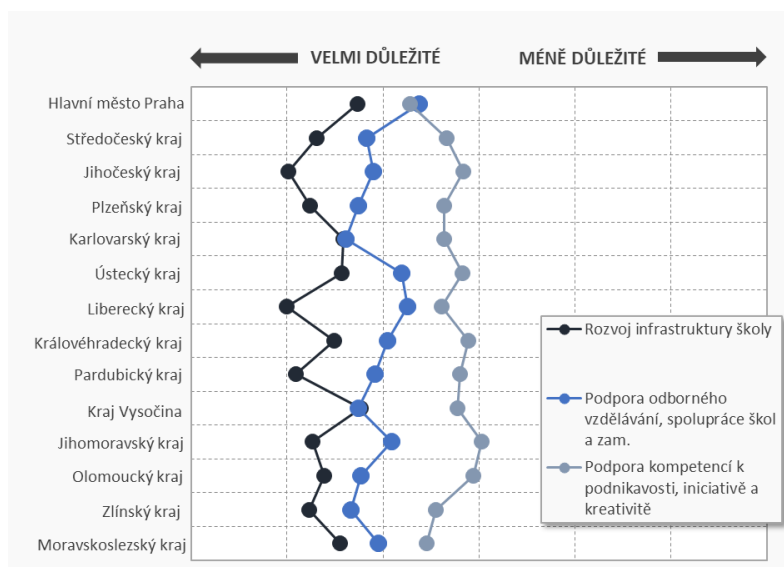
Na základě porovnání jednotlivých oblastí je školami v Moravskoslezském kraji přisuzována nejmenší důležitost rozvoji kariérového poradenství a inkluzivního vzdělávání. Oblast rozvoje inkluzivního vzdělávání umístilo na poslední pozici 44 % škol.

Graf 4: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Moravskoslezském kraji

Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

Graf 5: Prioritizace povinných oblastí v jednotlivých krajích

Vymezené tři nejdůležitější povinné oblasti rozvoje škol v Moravskoslezském kraji – rozvoj infrastruktury školy, podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, a podpora kompetencí k podnikavosti – jsou v jednotlivých krajích hodnoceny odlišně.

Rozvoj infrastruktury školy je prioritní oblastí téměř ve všech krajích, zejména pak pro školy v Libereckém, Jihočeském a Pardubickém kraji. Pro

Moravskoslezský kraj je tato oblast ve srovnání s ostatními kraji relativně méně důležitá.

Ve srovnání se všemi kraji v ČR je důležitost podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, deklarována především ve Zlínském a Karlovarském kraji a v Kraji Vysočina. Pro Moravskoslezský kraj je ve srovnání s ostatními kraji tato oblast průměrně důležitá.

Podpora kompetencí k podnikavosti je považována za velmi důležitou zejména v Hlavním městě Praha a v Moravskoslezském a Zlínském kraji. Na druhou stranu nejmenší význam je této oblasti přikládán v Jihomoravském kraji.

1.4 Rozdíly ve vnímání důležitosti plánovaných intervencí podle typu školy

Hodnocení důležitosti povinných oblastí školami pro Krajské akční plány se ve velké míře liší v závislosti na typu školy.

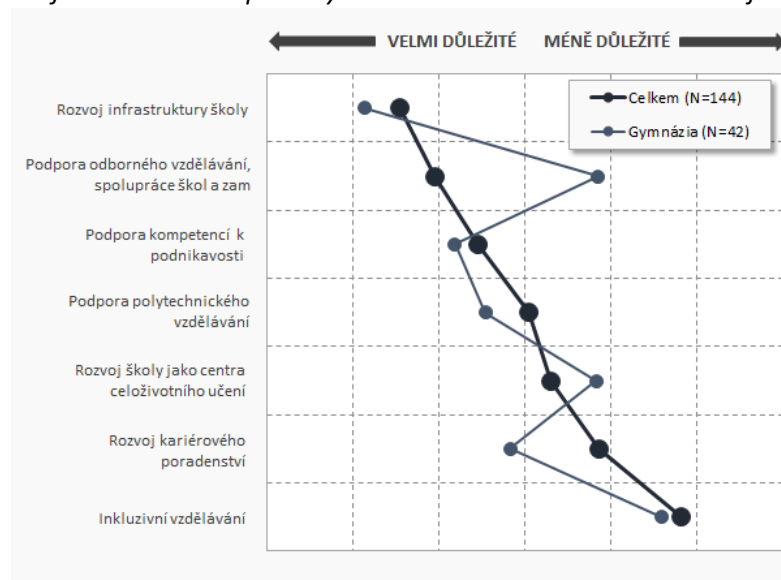
Graf 6: Prioritizace povinných oblastí v Moravskoslezském kraji – SOU, SOŠ a VOŠ

SOU, SOŠ a VOŠ v Moravskoslezském kraji vyzdvihují především důležitost odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli a rozvoj infrastruktury školy.

Školy dále kladou důraz také na oblast podpory kompetencí k podnikavosti a střední odborná učiliště a střední odborné školy se dále zaměřují také na podporu polytechnického vzdělávání. Ve srovnání s ostatními povinnými oblastmi považují střední odborná učiliště a střední odborné školy za již méně významné oblasti rozvoj kariérového poradenství a společně s vyššími odbornými školami pak také oblast inkluzivního vzdělávání. V případě vyšších odborných škol je menší důraz kladem také na oblast podpory polytechnického vzdělávání.

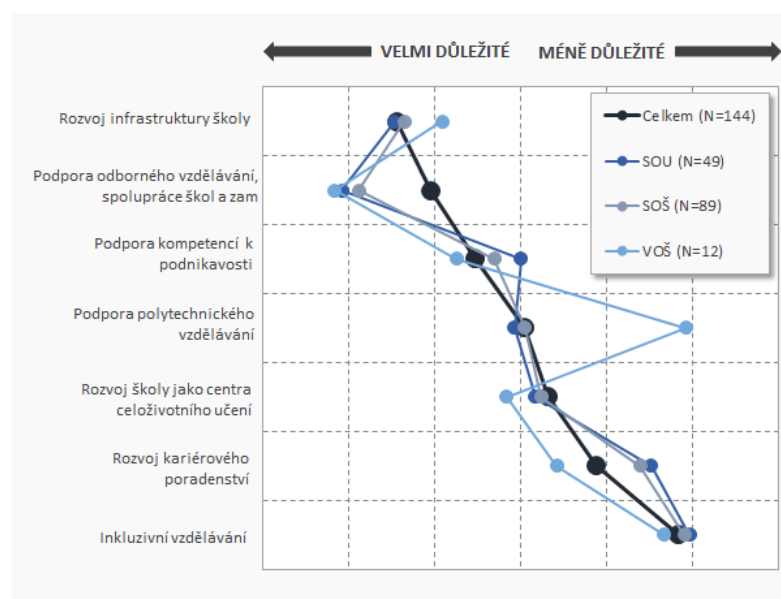
Ve srovnání s výsledky hodnocení povinných oblastí za celý kraj je pro SOU, SOŠ a VOŠ důležitá především podpora odborného vzdělávání a spolupráci se zaměstnavateli. VOŠ dále přikládají větší význam také rozvoji školy jako centra celoživotního učení a rozvoji kariérového poradenství. Naopak výrazně menší význam než ostatní školy v kraji přikládají VOŠ podpoře polytechnického vzdělávání.

Graf 7: Prioritizace povinných oblastí v Moravskoslezském kraji – gymnázium

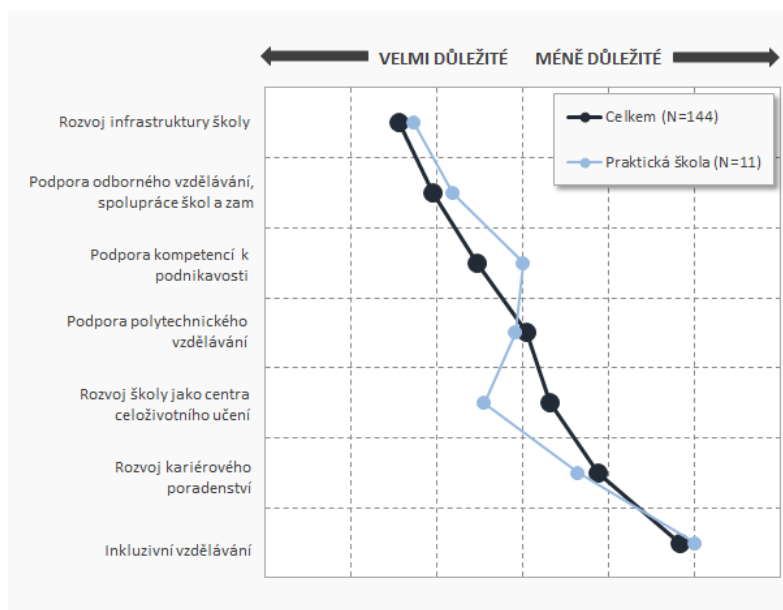
V případě gymnázií je kladen důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy, dále pak na podporu kompetencí k podnikavosti, podporu polytechnického vzdělávání a rozvoj kariérového poradenství.

Naopak relativně malou důležitost gymnázia přisuzují podpoře odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, rozvoji školy jako centra celoživotního učení a inkluzivnímu vzdělávání.

Z porovnání důležitosti jednotlivých oblastí pro gymnázia s celkovým hodnocením škol v Moravskoslezském kraji vyplývá, že pro gymnázia je více důležitá většina oblastí s výjimkou v případě podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů a rozvoje škol jako center celoživotního učení. Tyto oblasti považují gymnázia ve srovnání s celým krajem za méně důležité.

Graf 8: Prioritizace povinných oblastí v Moravskoslezském kraji – praktická škola

Pro praktické školy jsou prioritami především rozvoj infrastruktury školy, podpora odborného vzdělávání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení.

Relativně nejmenší důležitost pak přisuzují praktické školy podpoře kompetencí k podnikavosti, rozvoji kariérového poradenství a inkluzivnímu vzdělávání.

Oproti celkovým výsledkům kladou praktické školy vyšší důraz zejména na rozvoj školy jako centra celoživotního učení. Naopak menší důraz praktické

školy kladou na podporu kompetencí k podnikavosti.

Tab. 1: Prioritizace povinných oblastí v Moravskoslezském kraji – konzervatoř

Průměrná důležitost povinných oblastí (1=nejdůležitější; 7=nejméně důležitá)		
	Celkem (N=144)	Konzervatoř (N=2)
Rozvoj infrastruktury školy	2,5	4,5
Podpora odborného vzdělávání	3,0	2,5
Podpora kompetencí k podnikavosti	3,5	1,5
Podpora polytechnického vzdělávání	4,0	6,0
Rozvoj školy jako centra celoživotního učení	4,3	2,5
Rozvoj kariérového poradenství	4,9	6,0
Inkluzivní vzdělávání	5,8	5,0

Pro konzervatoře je nejdůležitější oblastí podpora kompetencí k podnikavosti. Dalšími významnými oblastmi jsou pak podpora odborného vzdělávání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení. Nejméně významnými oblastmi jsou pro konzervatoře rozvoj kariérového poradenství a podpora polytech-

nického vzdělávání.

2 Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Moravskoslezském kraji

Odborné nebo též profesní vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.

Jedním z pilířů odborného vzdělávání je spolupráce škol a zaměstnavatelů, která umožňuje žákům a studentům osvojit si odborné dovednosti v reálném pracovním prostředí, tedy v reálném tempu, čase, se skutečnými nároky, a především v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, který rychleji reflektuje nové trendy a dynamiku změn v odvětvích. Role zaměstnavatelů je ovšem nezastupitelná především při rozvíjení sociálních dovedností, které zaměstnavatelé od absolventů očekávají a škola sama je nemůže v plné míře zajistit. Mezi ně patří běžné pracovní návyky, jako např. dochvilnost, schopnost převzít zodpovědnost, pracovat v týmu nebo přijímat kritiku, ale významná je také možnost poznat firemní procesy a zvyky, které se ve školním prostředí nasimulovat nedají. Tyto dovednosti usnadňují absolventům přechod ze školy do praxe, napomáhají jim lépe se identifikovat s oborem a získat reálnou představu o tom, co je čeká.

Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce. Odborné vzdělávání je nemyslitelné především bez aktivního kontaktu školské a zaměstnavatelské sféry. Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí však byla v 90. letech 20. století přerušena a došlo tak k odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů.

Někteří zaměstnavatelé svou nespokojenost řešili zřízením tzv. firemních škol, které však nezajišťují duální vzdělávání po vzoru Německa či Rakouska. Hlasy volající po zavedení duálního systému vzdělávání se však stále ozývají, avšak firemní ani školské prostředí na tuto výraznou systémovou změnu není dostatečně připravené.

Samotná **spolupráce škol a zaměstnavatelů však v mnoha ohledech postrádá legislativní ukotvení** a je tedy založena především na dobrovolnosti a iniciativě jedné, či v ideálním případě obou stran. Novela školského zákona z roku 2016 klade školám za povinnost vyvíjet větší úsilí při spolupráci se zaměstnavateli – i tak zůstává zodpovědnost za přípravu žáků, a to i za přípravu poskytovanou na pracovištích zaměstnavatelů, formálně na školách, byť prakticky může a měla by být sdílená. I z tohoto důvodu nabývá spolupráce škol a zaměstnavatelů různých forem a podob. Odlišnosti jsou patrné s ohledem na velkou oborovou šíři, a to i napříč jednotlivými regiony, dále v závislosti na velikosti, přístupu a možnostech konkrétních firem a na schopnostech a strategii jednotlivých škol. Důležité však je, aby vzájemná, stabilní a dlouhodobá spolupráce přinášela benefity všem třem stranám, tedy škole, zaměstnavateli a především žákovi.

Často se také liší očekávání obou stran. Avšak **to, co školy a zaměstnavatele spojuje, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s potřebami trhu práce (aktuálními i budoucími)**. Stát i zaměstnavatelé se snaží na regionální, ale i na celostátní úrovni propagovat odborné vzdělávání jako rovnocennou, dlouhodobou a atraktivní perspektivu pro profesní život.

Hlavní zjištění

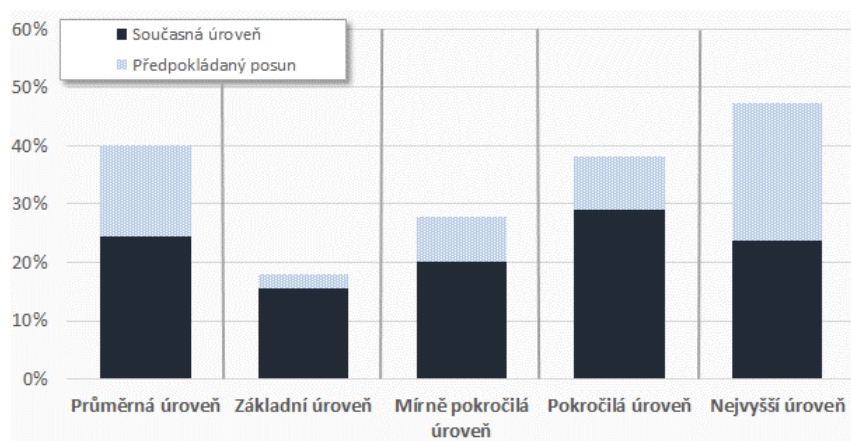
- Většina škol se v rámci této oblasti zaměřuje na systematickou spolupráci se zaměstnavateli, případně jsou činnosti podporující systematickou spolupráci se zaměstnavateli o další aktivity doplňovány (především SOU, SOŠ a VOŠ). Vzhledem k akcentaci důležitosti této oblasti chce většina škol systematickou spolupráci se zaměstnavateli dále rozvíjet, podporovat ji dalšími dílčími aktivitami a posunout se na nejvyšší možnou úroveň (opět SOU, SOŠ i VOŠ).
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na zapojování odborníků z praxe do výuky a realizaci odborného výcviku/praxe na pracovištích zaměstnavatelů (především SOU, SOŠ a VOŠ) – v případě zapojování odborníků z praxe ve výuce vyvíjejí aktivitu také gymnázia. Vyšší podíl škol dále spolupracuje se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (především SOŠ a také praktické školy).
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti se zdravotními prohlídkami a pojištěním žáků před vstupem na pracoviště (finanční náročnost) – tento problém zmiňují především SOU, SOŠ, VOŠ a také některé praktické školy. Školy dále deklarují nezáměr firem o spolupráci se školami (tento problém zmiňují častěji gymnázia, pokud se v oblasti spolupráce se zaměstnavateli angažují) a omezenou možnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků (SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy). SOU dále velmi často zmiňují to, že žáci nejsou dostatečně motivovaní a disciplinováni pro práci v reálném prostředí, SOŠ a VOŠ poukazují na problém související s omezenými možnostmi firem organizovat a realizovat spolupráci se školami ve stávajících podmínkách (tuto překážku částečně zmiňují také konzervatoře, jež zároveň silně pociťují omezenou dostupnost firem s odpovídajícím zaměřením).
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především stáže žáků v zahraničních firmách, které by zároveň mohly vést k podpoře výuky cizích jazyků (SOŠ, gymnázia, VOŠ a konzervatoře). Školy dále zdůrazňují potřebu zapojování odborníků z praxe do výuky (SOŠ, gymnázia a konzervatoře) a odborný výcvik/praxe žáků na pracovištích u zaměstnavatelů (SOU, konzervatoře a praktické školy). SOU, SOŠ a VOŠ by zároveň pomohlo zajištění finančních prostředků pro praxe žáků nebo finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (toto opatření často zmiňují také praktické školy).

2.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu odborného vzdělávání včetně rozvoje spolupráce mezi školami a zaměstnavateli, školy nejčastěji rozvíjejí činnosti, které lze zařadit do pokročilé úrovně (29 %) – školy se snaží rozvíjet sledovanou oblast systematickou spoluprací se zaměstnavateli (školy mají smlouvu o spolupráci, zaměstnavatelé se účastní zkoušek na školách, odborný výcvik je realizován v modelovém pracovním prostředí). Dále školy vev větší míře realizují také aktivity spadající do nejvyšší úrovně (24 %), kdy je systematická spolupráce se zaměstnavateli doplňována dalšími dílčími aktivitami (například vyjednávání obsahu odborného výcviku a praxe se zaměstnavateli, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školy nebo vybrané žáky podporují). V rámci mírně pokročilé úrovně je zastoupeno 20 % aktivit a v podobném rozsahu se školy věnují i aktivitám ze základní úrovně (18 %), kdy je spolupráce se zaměstnavateli a podpora odborného vzdělávání realizována pouze v omezené (základní) podobě.

Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje odborného vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 24 %) – školy deklarují zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Silný zájem o rozvoj oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli je koneckonců dobře patrný také z prioritizace povinných oblastí intervencí – tato oblast je ve srovnání s ostatními sledovanými oblastmi hodnocena jako druhá nejdůležitější. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 9 %) a rozvojem činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 8 %).

Graf 9: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun

Základní úroveň – podpora odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli probíhá pouze v omezené (základní) podobě.

Mírně pokročilá úroveň – spolupráce se zaměstnavateli není systematická, probíhá pouze v podobě dílčích aktivit (stáže pro učitele, zapojení odborníků z praxe, zapojení žáků do praktických aktivit).

Pokročilá úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli (smlouva o spolupráci, účast zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 1) se **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** v současné době věnují především aktivitám na pokročilé úrovni, tedy v rámci systematické spolupráce se zaměstnavateli, častější jsou také aktivity spadající do nejvyšší úrovně, na které je systematická spolupráce se zaměstnavateli doplňována o další aktivity. Tímto směrem se školy plánují rozvíjet i nadále a do budoucna si kladou za cíl nejvýraznější zvýšení počtu aktivit na úrovni dalšího rozvoje systematické spolupráce se zaměstnavateli a její doplnění o další činnosti – nejvyšší úroveň.

Vyšší odborné školy se v současné době již věnují především aktivitám na pokročilé (56 %) a nejvyšší (43 %) úrovni systematické spolupráce se zaměstnavateli. Tyto aktivity školy plánují dále rozšiřovat a do budoucna si kladou za cíl posun především v rámci nejvyšší (předpokládaný nárůst o 30 %) nebo pokročilé úrovně (předpokládaný nárůst o 10 %). **Praktické školy** se věnují především aktivitám spadajícím do pokročilé (29 %) a základní úrovně (23 %). Do budoucna však plánují rozvoj především v rámci nejvyšší úrovně - systematická spolupráce doplněná o další dílčí činnosti (předpokládaný posun o 23 %) a mírně pokročilé úrovně spočívající v realizaci dílčích aktivit (20 %).

Gymnázia se v současné době věnují aktivitám podpory odborného vzdělávání pouze v omezené podobě - základní úroveň (29 %). Nejvýraznější nárůst počtu aktivit si školy do budoucna kladou za cíl v rámci pokročilé a nejvyšší úrovně (7 a 8 %), kde je realizována systematická spolupráce se zaměstnavateli, která je případně doplňována o další dílčí činnosti.

2.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti rozvoje odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli školy v Moravskoslezském kraji nejčastěji zapojují odborníky do výuky např. prostřednictvím přednášek (68 %) a realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (66 %). Školy také častěji uvádí, že spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (41 %).

Graf 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí

Více než třetina škol zpracovává analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce s nimi (36 %) a 34 % škol spolupracuje s reprezentací zaměstnavatelů. Třetina škol spolupracuje v rámci kariérového poradenství se zaměstnavateli nebo se jejich zástupci účastní závěrečných zkoušek a v 31 % případů s nimi školy spolupracují i při náboru žáků. Mezi aktivity, kterým se věnuje jen přibližně čtvrtina škol, patří zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (26 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (25 %) a zpracování plánů

spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (24 %). Na nejmenším podílu škol se pak zástupci zaměstnavatelů účastní profilových maturitních zkoušek (20 %).

Při bližším pohledu na jednotlivé typy škol (viz příloha 2) je patrné, že **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** se v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na SOU se dále ve velké míře účastní zástupci zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (90 %) a školy ve větší míře realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (71 %). Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (76 %) jsou velmi často realizovány také na SOŠ a školy se dále věnují také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru (55 %). **Vyšší odborné školy** se věnují primárně přednáškám a jiným formám účasti odborníků z praxe ve výuce (100 %) a odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů (92 %). Menší podíl škol spolupracuje se zaměstnavateli u závěrečných zkoušek (58 %).

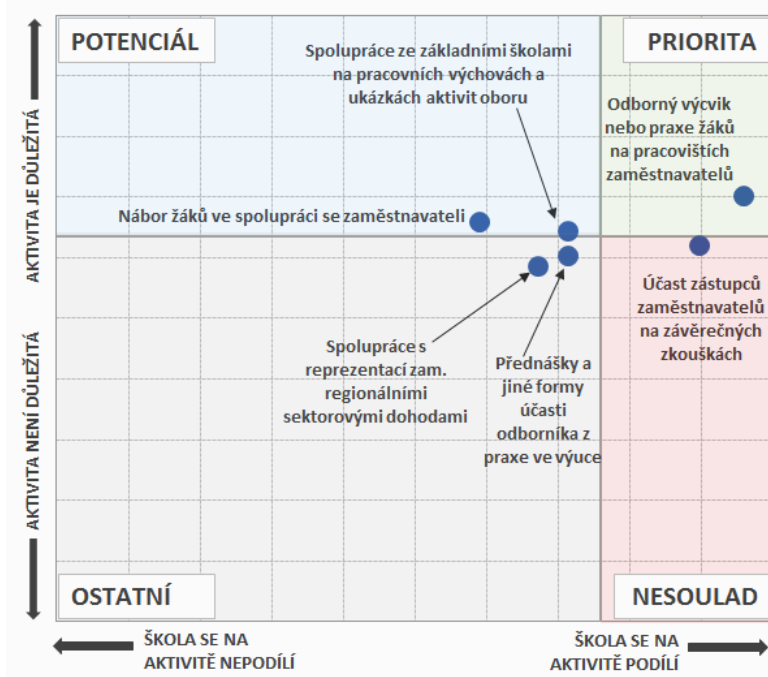
Vzhledem k odlišnému zaměření **gymnázií** probíhají na školách primárně přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (67 %). Dále se 26 % gymnázií také věnuje kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a 17 % gymnázií provádí odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů.

Na 64 % **praktických škol** v kraji probíhá odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a 45 % škol se zaměřuje na spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru. **Konzervatoře** se pak věnují přednáškám a jiným formám účasti odborníka z praxe ve výuce a odbornému výcviku nebo praxím žáků na pracovištích zaměstnavatelů (50 %).

2.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (96 %), účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (90 %) a na přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce či spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit v oboru (71 % škol).

Graf 11: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

69 % škol dále spolupracuje s reprezentací zaměstnavatelů a na 59 % škol probíhá nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli.

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje největší prioritu středních odborných učilišť odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na této aktivitě se školy podílí nejvíce, zároveň je této činnosti přisuzována největší důležitost.

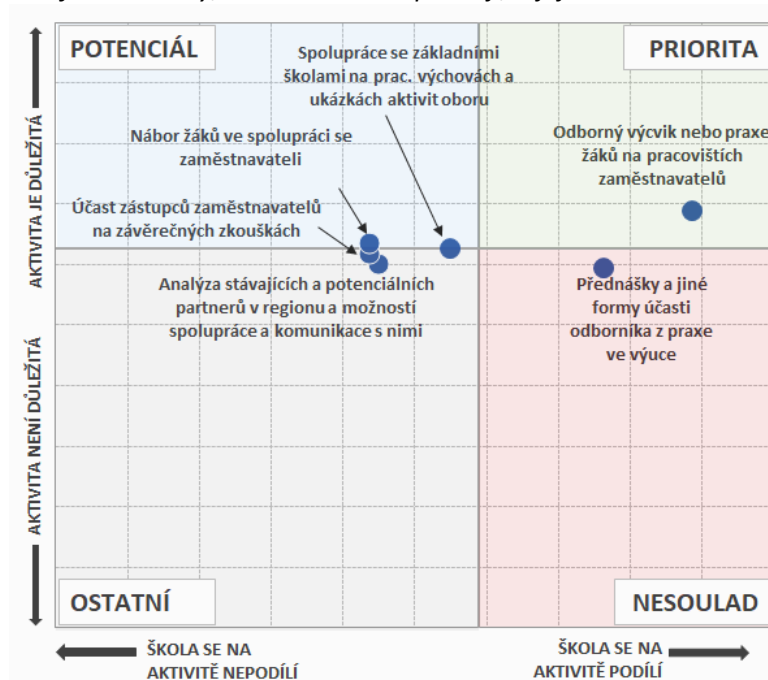
Určitý potenciál představuje pro střední odborná učiliště spolupráce se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru a nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Tyto činnosti nejsou realizovány v tak velké míře jako činnosti prioritní, nicméně jsou z pozice škol hodnoceny jako relativně důležité.

Střední odborná učiliště se dále ve velké míře soustředí také na účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách i přesto, že ve srovnání s ostatními aktivitami je této činnosti přisuzována nižší důležitost.

Střední odborné školy se podobně jako střední odborná učiliště v největší míře zaměřují na odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (89 %). Dále se školy zaměřují také na pořádání přednášek a další zapojování odborníků z praxe do výuky (76 %) a spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit z oboru (55 %).

Méně než 50 % škol se pak v rámci této oblasti zaměřuje také na analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (45 %) a na 44 % se zástupci zaměstnavatelů účastní na závěrečných zkouškách nebo školy případně spolupracují se zaměstnavateli při náboru žáků.

Graf 12: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

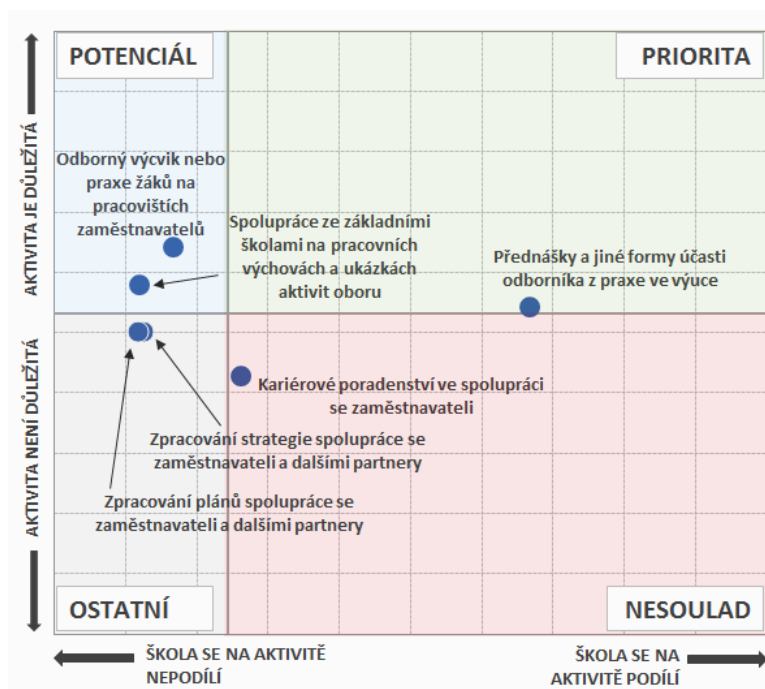
Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje prioritu středních odborných škol odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Na této aktivitě se školy podílí nejvíce a zároveň je této činnosti ve srovnání s ostatními přisuzována největší důležitost.

Střední odborné školy ve větší míře dále realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, ale tuto aktivitu školy ve srovnání s ostatními považují spíše za průměrně až

podprůměrně důležitou. Možným potenciálem by pro školy mohl představovat nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli a spolupráce základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru, případně účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách. Tyto aktivity sice realizuje menší podíl škol, ale považují je ve srovnání s ostatními za důležitější.

Na **gymnáziích** vzhledem k jejich odlišnému zaměření probíhají primárně přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (67 % škol). Čtvrtina škol pak spolupracuje v rámci kariérového poradenství se zaměstnavateli a 17 % gymnázií uvedlo, že žáci vykonávají odborný výcvik nebo praxi na pracovišti zaměstnavatele. Školy se dále věnují také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (12 %) a zpracování strategie a plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

Graf 13: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje potenciál gymnázií odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Tyto činnosti jsou školami realizovány spíše v menší míře, nicméně jsou z pozice gymnázií ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako velmi důležité. Jistou prioritu pro gymnázia představují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, které gymnázia

ve srovnání s ostatními aktivitami ve větší míře realizují a přisuzují této aktivitě spíše průměrnou důležitost. Ještě menší důležitost školy přisoudily kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli, přestože při srovnání s ostatními aktivitami se mu věnují lehce nadprůměrně.

2.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj odborného vzdělávání a spolupráci se zaměstnavateli, školy nejčastěji zmiňují finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatelů (38 %). Druhým nejčastěji zmiňovaným problémem je nezáměr firem o spolupráci se školami (34 %).

Graf 14: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Pro školy je dále problémem také malá možnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků (33 %) a malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (30 %), případně i to, že firmy mají zájem o spolupráci, ale nemohou ji ve svých podmínkách zorganizovat (30 %). 29 % škol se dále potýká s tím, že žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prostředí, 20 % škol v Moravskoslezském kraji naráží na příliš velké náklady na spolupráci a stejný podíl škol také naráží na to, že firma požaduje po žácích standard práce, zručnost a dovednosti, kterých ještě nedosahují. V nejmenší míře se pak školy potýkají s nezájmem zaměstnavatelů o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách (18 %) a 14 % škol v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 3) je pro **střední odborná učiliště a střední odborné školy** jednou z největších překážek v rozvoji spolupráce se zaměstnavateli finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště. SOU a SOŠ dále naráží také na to, že se firmy nedokáží přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků. V případě SOU je pak významným problémem také to, že žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném pracovním prostředí (65 %). Střední odborné školy se dále potýkají buď nezájmem firem o spolupráci (39 %) nebo se v případě jejich zájmu stává, že spolupráci nelze podmínkách firem zorganizovat (39 %).

Vyšší odborné školy naráží podobně jako SOU a SOŠ primárně na finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště, nemožnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků a nemožnost zorganizování spolupráce s firmou ve stávajících podmínkách (shodně 50 %).

Třetina **gymnází** v této oblasti nenaráží na žádné překážky a 19 % se jich potýká s malou dostupností firem vhodných pro daný obor a zaměření nebo případně s nezájmem firem o spolupráci se školami.

Praktické školy pak naráží na to, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (73 %) a dále také na malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (64 %) a na finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (45 %).

2.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Mezi opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci spolupráce se zaměstnavateli, patří stáže žáků v zahraničních firmách (63 %), přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce (58 %), odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (55 %) a stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (55 %).

54 % škol by dále uvítalo finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavateli na výcvik a odborné předměty a 51 % škol by mělo zájem o zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (úhrada zdravotních prohlídek apod.).

Téměř polovina škol by uvítala podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (47 %) a 44 % škol by mělo zájem o vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku v oblasti rozvoje odbornosti, 42 % škol by dále ocenilo vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče a 40 % škol by pomohla příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery či metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku.

Graf 15: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Školám by dále také pomohla analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu možnosti spolupráce a komunikace (39 %), příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (35 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku v oblasti rozvoje pedagogicko-psychologické složky (32 %) a analýza požadavků zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (31 %). Čtvrtině škol by pomohlo navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (24 %), příprava dokumentů pro hodnocení žáků v odborných předmětech a výcviku na bázi kompetencí (také 24 %) či vzdělávání instruktorů, kteří realizují výuku na pracovišti zaměstnavatelů (rovněž 24 %).

Když se zaměříme na jednotlivé typy škol, tak pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** patří mezi hlavní opatření, která by školám pomohla v realizaci spolupráce se zaměstnavateli, zajištění finančních prostředků pro praxe žáků. Střední odborná učiliště by stála také o podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (84 %) a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (78 %). SOŠ dále ve velké míře zmiňovaly potřebu stáží žáků v zahraničních firmách (76 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce či výcviku (71 %) a finance na

organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty (také 71 %).

Pro **gymnázia** patří mezi hlavní opatření, která by školám pomohla realizovat spolupráci se zaměstnavateli, stáže žáků v zahraničních firmách (43 %), přednášky odborníků ve výuce (40 %), a příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (29 %).

Vyšší odborné školy by ocenily, stejně jako SOŠ a gymnázia, především stáže studentů v zahraničních firmách, stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty (shodně 75 %).

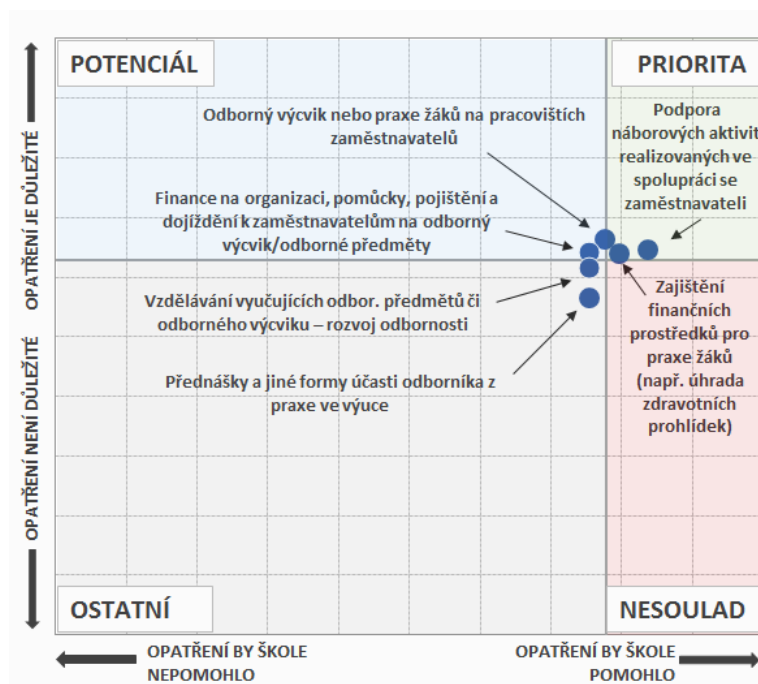
Pro **praktické školy** představuje priority odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavateli na výcvik a odborné předměty (64 %).

2.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře uváděla, že by jim v podpoře odborného vzdělání a spolupráce se zaměstnavateli pomohla především podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (84 %).

Školám by pomohlo také zajištění financí na praxe žáků (80 %) a dále také odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (78 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku, finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty či vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku v oblasti rozvoje odbornosti (shodně 76 %).

Graf 16: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti se zmiňovanými opatřeními přehledli k jejich důležitosti, můžeme mezi priority středních odborných učilišť zařadit podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a do jisté míry také zajištění finančních prostředků pro praxe žáků a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Tato opatření jsou školami frekventovaně zmiňována a zároveň jsou ve srovnání se ostatními opatřeními považována za důležitá.

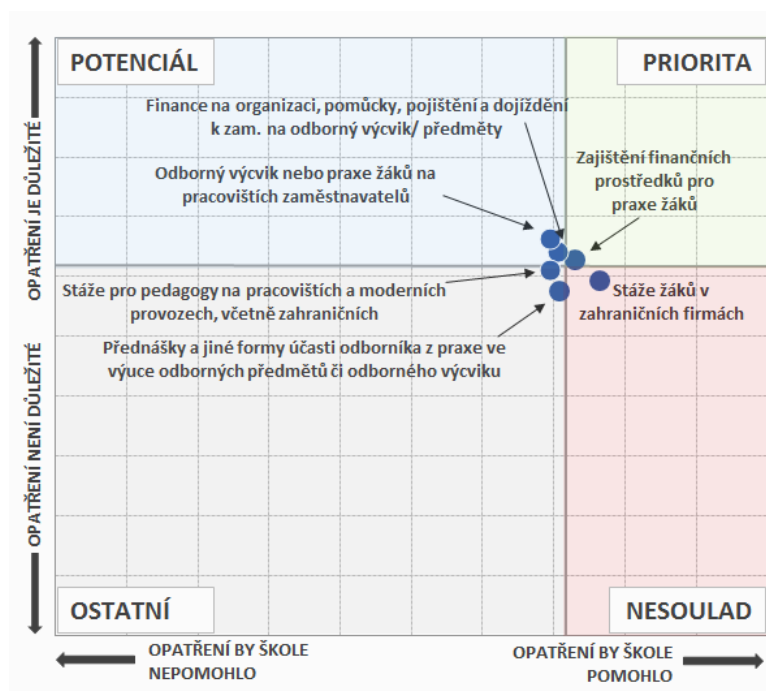
Jistý potenciál pro střední odborná učiliště představují

finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné

předměty. Toto opatření školy zmiňovaly v menší míře, ale zároveň mu přikládaly nadprůměrný význam.

Středním odborným školám by v podpoře odborného vzdělání a spolupráce se zaměstnavateli pomohly především stáže žáků v zahraničních firmách (76 %), zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (73 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku (71 %), shodný zájem školy projevily i o finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na výcvik a odborné předměty. Školy dále také potřebují realizovat odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (70 %)

Graf 17: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

S přihlédnutím k důležitosti zmiňovaných aktivit představuje pro střední odborné školy prioritu škol zajištění finančních prostředků pro praxe žáků.

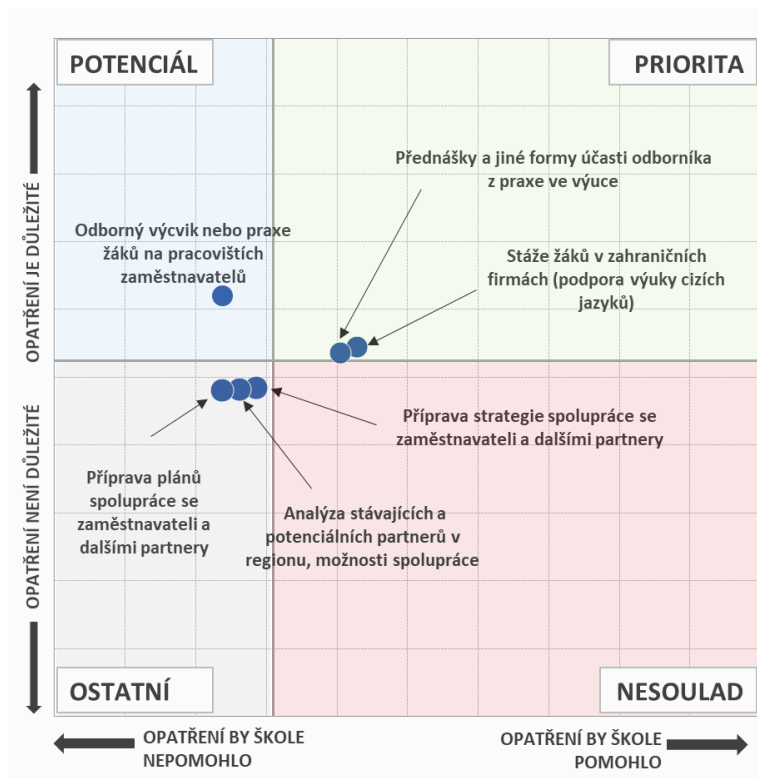
Jistý potenciál dalšího rozvoje představuje pro odborné školy odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a zajištění financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty. I přesto, že taková opatření byla zmiňována v menší míře než opatření prioritní, přisuzují školy těmto aktivitám větší význam.

Školy dále ve vysoké míře uváděly, že by jim pomohly stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, ale důležitost tohoto opatření je v rámci sledovaných položek spíše podprůměrná.

Gymnázia ve velké míře zmiňovala, že by jim pomohly stáže žáků v zahraničních firmách, které by zároveň podpořily i výuku cizích jazyků (43 %) a dále také realizace přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (40 %).

Téměř třetina gymnázií dále zmiňovala, že by jim pomohla příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (29 %) a přibližně jedné čtvrtině gymnázií by pomohla analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (26 %) a dále také odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů či příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (24 %).

Graf 18: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

S přihlédnutím k důležitosti, kterou gymnázia jednotlivým opatřením přisoudila, můžeme říci, že mezi priority škol patří přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a stáže žáků v zahraničních firmách k podpoře výuky cizích jazyků. Těmto opatřením byla přisouzena relativně vyšší důležitost a školy je velmi často zmiňovaly.

Potenciál gymnázií pak představuje odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Tomuto opatření byla ve srovnání s ostatními položkami přisouzena celkově nejvyšší důležitost a to i přesto, že jej zmínil menší podíl škol. Další opatření pak školy zmiňovaly

pouze v malé míře a zároveň jim přikládaly podprůměrný význam.

2.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli“ na SOU, SOŠ a na gymnáziích

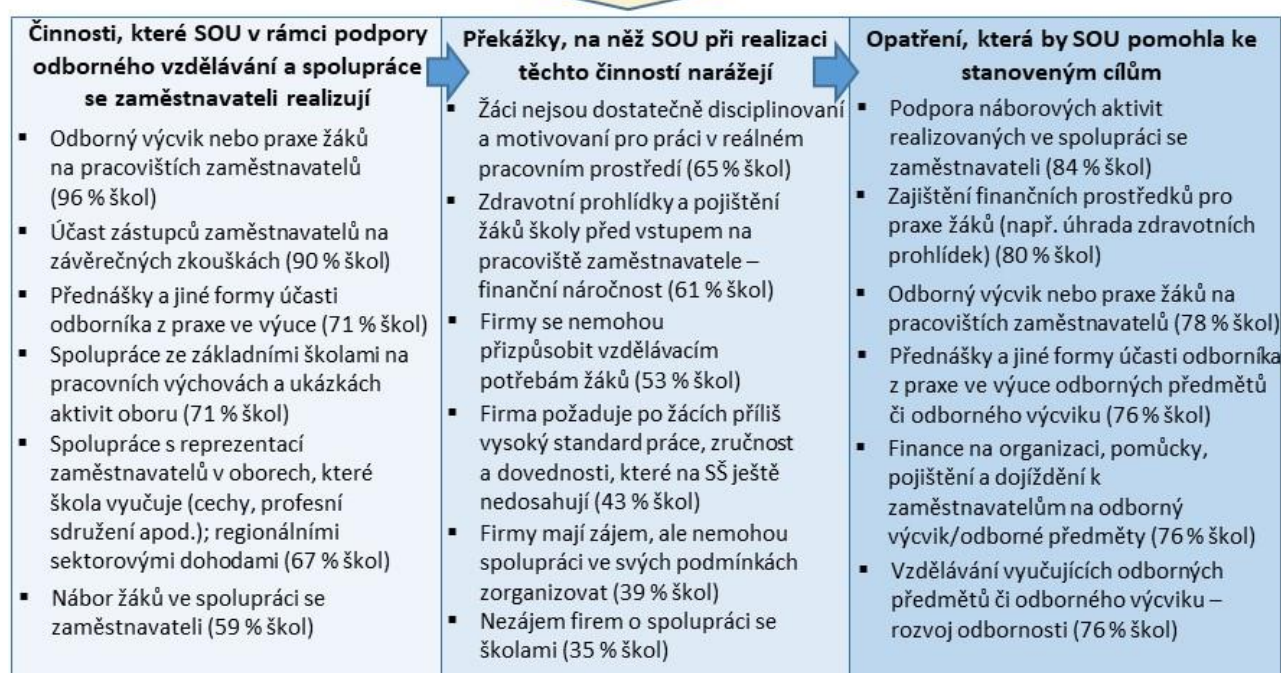
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na SOU

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na SOŠ

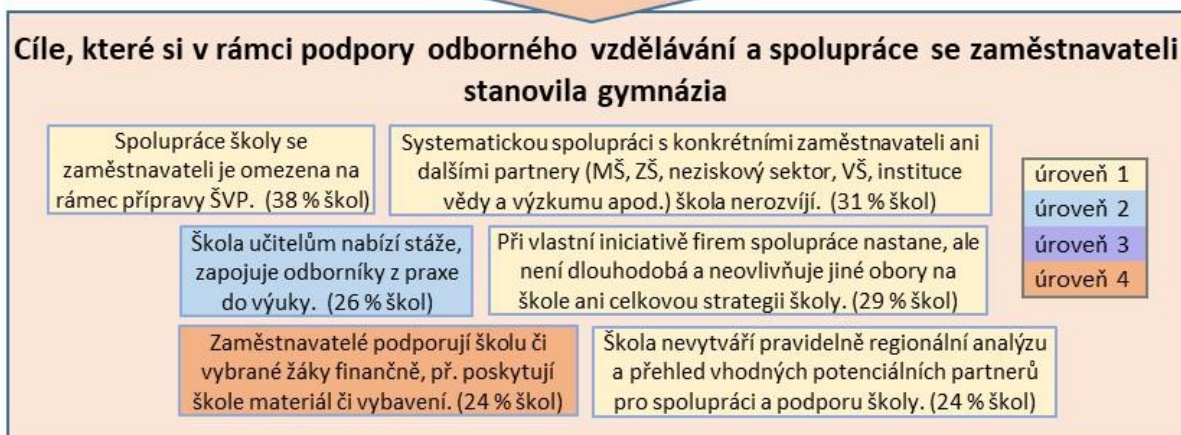
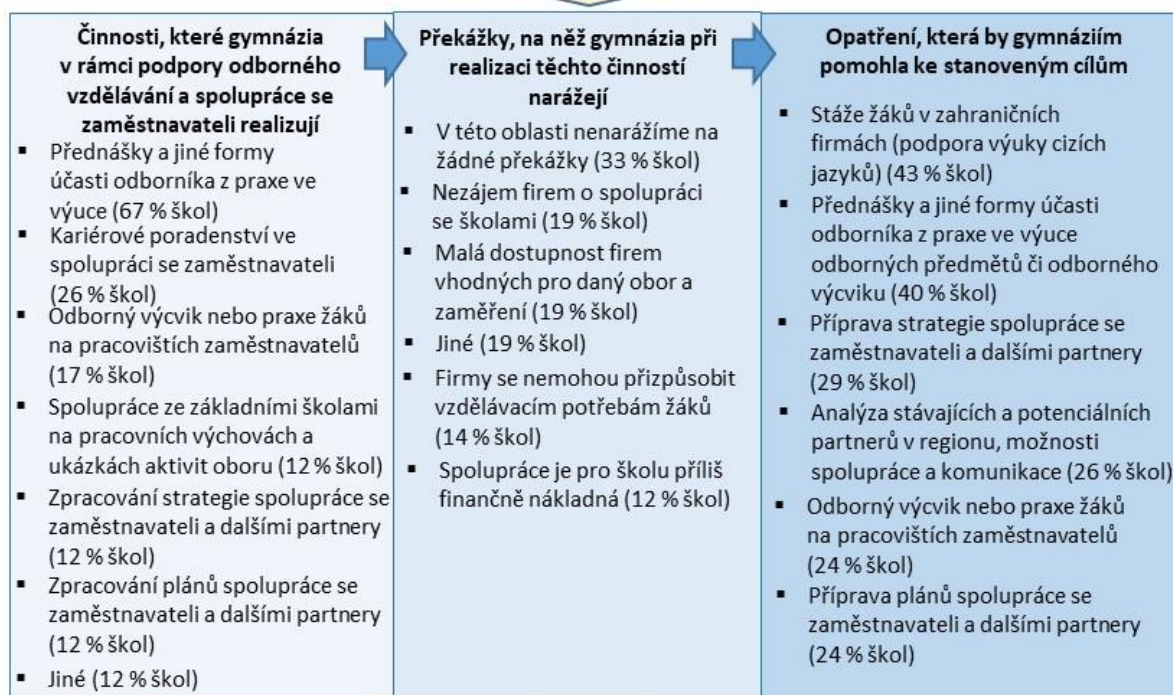
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery. (56 % škol)	Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s různými partnery v regionu podle aktuálních potřeb. (53 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. Hodnocení se využívá pro zkvalitnění výuky a ŠVP. (49 % škol)	Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu a komunikuje s nimi. (47 % škol)	
Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (42 % škol)	Odborného výcviku u zaměstnavatelů nebo v modelovém pracovním prostředí v délce minimálně 4 týdnů se zúčastní v průběhu studia alespoň 50 % žáků technických a 90% žáků netechnických oborů, praxe pak 90% žáků maturitních oborů. (38 % škol)	

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se	Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům
- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (89 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (76 % škol) - Spolupráce ze základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (55 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (45 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (44 % škol) - Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (44 % škol)	- Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele – finanční náročnost (54 % škol) - Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (39 % škol) - Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (39 % škol) - Nezájem firem o spolupráci se školami (39 % škol) - Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném pracovním prostředí (36 % škol) - Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (31 % škol)	- Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (76 % škol) - Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (73 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (71 % škol) - Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (71 % škol) - Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (70 % škol) - Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (70 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli stanovily SOŠ

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery. (78 % škol)	Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. Hodnocení se využívá pro zkvalitnění výuky a ŠVP. (73 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Zaměstnavatelé podporují školu či vybrané žáky finančně, př. poskytují škole materiál či vybavení. (72 % škol)	Zaměstnavatelé podporují účast žáků školy v odborných soutěžích. (64 % škol)	
Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s různými partnery v regionu podle aktuálních potřeb. (62 % škol)	Zaměstnavatelé se aktivně podílejí i na náborových aktivitách školy. (61 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 1: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň	 38%	 + 19%
	Základní úroveň	 8%	 + 3%
	Mírně pokročilá úroveň	 19%	 + 8%
	Pokročilá úroveň	 48%	 + 12%
	Nejvyšší úroveň	 41%	 + 29%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň	 31%	 + 20%
	Základní úroveň	 9%	 + 2%
	Mírně pokročilá úroveň	 22%	 + 8%
	Pokročilá úroveň	 38%	 + 11%
	Nejvyšší úroveň	 32%	 + 30%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň	 8%	 + 7%
	Základní úroveň	 29%	 + 1%
	Mírně pokročilá úroveň	 15%	 + 5%
	Pokročilá úroveň	 5%	 + 7%
	Nejvyšší úroveň	 5%	 + 8%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň	 42%	 + 19%
	Základní úroveň	 6%	 + 2%
	Mírně pokročilá úroveň	 23%	 + 6%
	Pokročilá úroveň	 56%	 + 10%
	Nejvyšší úroveň	 43%	 + 30%
Konzervatoř (N=2)	Průměrná úroveň	 12%	 + 8%
	Základní úroveň	 13%	 + 0%
	Mírně pokročilá úroveň	 13%	 + 13%
	Pokročilá úroveň	 21%	 + 0%
	Nejvyšší úroveň	 6%	 + 13%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň	 19%	 + 17%
	Základní úroveň	 23%	 + 7%
	Mírně pokročilá úroveň	 11%	 + 20%
	Pokročilá úroveň	 29%	 + 9%
	Nejvyšší úroveň	 15%	 + 23%

Příloha 2: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí - podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	47	 96%	95	 66%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	44	 90%	47	 33%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	35	 71%	98	 68%
SOŠ (N=89)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na prac. zaměstnavatelů	79	 89%	95	 66%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	68	 76%	98	 68%
	Spolupráce se ZŠ na prac. výchovách a uk. aktivit oboru	49	 55%	59	 41%
Gymnázium (N=42)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	28	 67%	98	 68%
	Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli	11	 26%	48	 33%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	7	 17%	95	 66%
VOŠ (N=12)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	12	 100%	98	 68%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	11	 92%	95	 66%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	7	 58%	47	 33%
Konzervatoř (N=2)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	1	 50%	98	 68%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	1	 50%	95	 66%
	Jiné (v této oblasti nejsou realizovány žádné činnosti)	1	 50%	12	 8%
Praktická škola (N=11)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	7	 64%	95	 68%
	Spolupráce se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru	5	 45%	59	 41%
	Spolupráce s repr. zaměst. a regionálními sekt. dohodami	4	 36%	49	 34%
	Zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery	4	 36%	38	 26%

Příloha 3: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	32	65%	42	29%
	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	30	61%	55	38%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	26	53%	47	33%
SOŠ (N=89)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	48	54%	55	38%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	35	39%	47	33%
	Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat	35	39%	43	30%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	35	39%	49	34%
Gymnázium (N=42)	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	14	33%	20	14%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	8	19%	49	34%
	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	8	19%	43	30%
	Jiné (většina žáků pokračuje ve studiu na VŠ)	8	19%	10	7%
VOŠ (N=12)	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	6	50%	47	33%
	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	6	50%	55	38%
	Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat	6	50%	43	30%
Konzervatoř (N=2)	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	2	100%	43	30%
	Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat	1	50%	43	30%
Praktická škola (N=11)	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	8	73%	47	33%
	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	7	64%	43	30%
	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	5	45%	55	38%

Příloha 4: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli	41	84%	67	47%
	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek)	39	80%	74	51%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	38	78%	79	55%
SOŠ (N=89)	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	68	76%	90	63%
	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek)	65	73%	74	51%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku	63	71%	83	58%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	63	71%	78	54%
Gymnázium (N=42)	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	18	43%	90	63%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku	17	40%	83	58%
	Příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery	12	29%	58	40%
VOŠ (N=12)	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	9	75%	90	63%
	Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	9	75%	79	55%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	9	75%	78	54%
Konzervatoř (N=2)	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	1	50%	90	63%
	Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	1	50%	79	55%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	1	50%	79	55%
	Vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče	1	50%	60	42%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku	1	50%	83	58%
Praktická škola (N=11)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	7	64%	79	55%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	7	64%	78	54%
	Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku – rozvoj pedagog.-psych. složky	6	55%	46	32%
	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek)	6	55%	74	51%

3 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Moravskoslezském kraji

V rámci projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána v nejširším slova smyslu, tedy ve smyslu proaktivního přístupu jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby seberealizace (při využití silných stránek jedince).

Podpora rozvoje těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem výchova k podnikavosti (dále VkP), používaný i odbornou veřejností. Tuto podporu lze chápat jako **výchovu k podnikavosti zahrnující všechny výukové metody, jež směřují k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností.**

S výchovou k podnikavosti je pak také spojen pojem „**podnikavý člověk**“, kterého lze definovat jako: osobu aktivně hledající příležitosti, jež umí také využít (nikoliv však zneužít). Ty pak může uplatnit jak v roli podnikatele, ale i jako kvalitní zaměstnanec.

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře, ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Z tohoto pohledu je součástí VkP nauka o podnikání (vč. problematiky etiky v podnikání) a také oblast společenské odpovědnosti (z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví).

Zejména se však v rámci VkP jedná o rozvoj určitých kompetencí, které by se daly nazvat „podnikavé“ a jsou rozvíjeny v rámci těchto témat:

- vidění příležitostí – tj. schopnost vyhledávat, kriticky hodnotit příležitosti,
- iniciativa a aktivita – tj. schopnost využívat příležitosti, aktivně přicházet s nápady a realizovat je,
- kreativní myšlení a tvořivost – tj. schopnost rozvíjet nápady,
- strategické řízení – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, dlouhodobě plánovat, schopnost předvídat,
- týmová práce – tj. leadership a schopnost práce v týmu,
- flexibilita – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám,
- vytrvalost a smysl pro zodpovědnost,
- schopnost přijímat riziko,
- finanční gramotnost – tj. schopnost vidět věci i ve finančních souvislostech.

Podle závěrů Evropské komise definovaných ve strategii Evropa 2020 **musí mít do konce roku 2020 každý žák počátečního vzdělávání praktickou zkušenost s VkP.** Prováděcím opatřením evropského cíle v ČR by mělo být **začlenění VkP plošně do výuky středních a vyšších odborných škol.** Právě uchopení podnikavosti jako klíčové kompetence dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „**proroste**“ do celé **kultury školy**, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Pro začlenění podnikavosti do výuky je zapotřebí zejména **vzdělávání pedagogů a jejich pozitivní motivace k rozšíření praktické výuky**, která bude zajímavější a lépe přijatelná ze strany žáků a studentů.

Doporučujeme, aby **na každé škole** byl ustanoven **jeden pracovník**, který bude VkP zaštiťovat, bude se seznamovat s aktuálními informacemi a ty předávat dál ostatním učitelům. Tímto pracovníkem nemusí nezbytně být vyučující ekonomických předmětů. Vhodnou osobou je například vyučující, který má osobní zkušenost s podnikáním, či vyučující, který organizuje školní i mimoškolní aktivity. Tato role

může být také dána koordinátorovi spolupráce škol a firem či kariérovému poradci, na jehož oblast VcP úzce navazuje. V některých případech může být vhodnou osobou i aktivní rodič.

Na národní úrovni je zapotřebí vybudovat metodickou podporu a bázi znalostí, aby měli učitelé z čeho čerpat nové znalosti a dovednosti spojené s rozvojem podnikavosti a mohli kvalitně pracovat s žáky a studenty. V optimální variantě by měla vzniknout Národní strategie VcP.

V rámci volnočasových aktivit nebo dalších aktivit školy souvisejících s odborným vzděláváním by měli mít žáci **možnost vyzkoušet si podnikání v praxi**. K tomu slouží např. akcelerační a start-up programy či inkubátory, jejichž síť by měla být přístupná také pro středoškoláky. Cílem by v tomto směru mělo být hlavně praktické vzdělávání. Zde je třeba konstatovat, že některé aktivity, které se na většině škol dějí formou vyučovacích předmětů, mohou být zařazeny i jako **předmět volitelný či nepovinný** (fiktivní firmy, JA firmy, ad.)

Hlavní zjištění

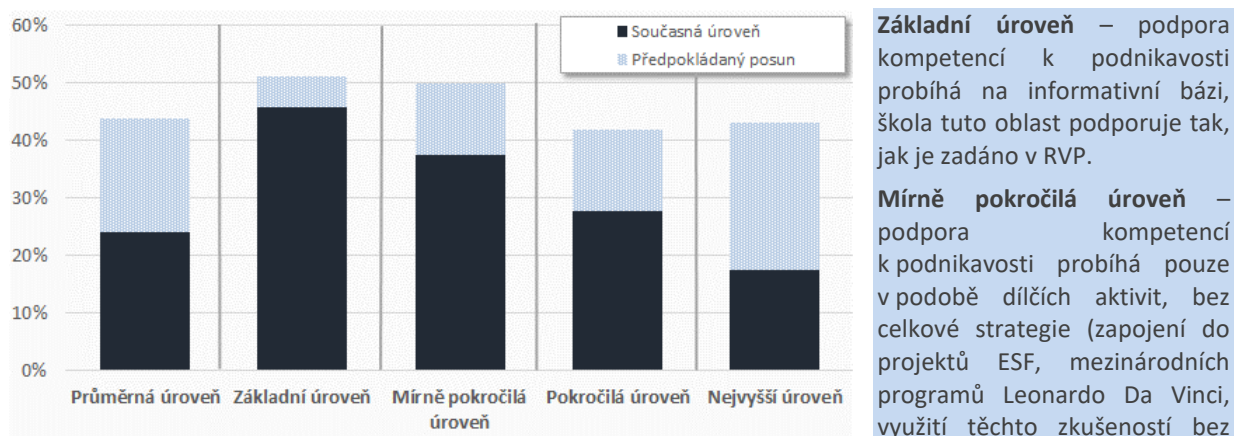
- Podporu kompetencí k podnikavosti rozvíjí většina škol pouze na základní úrovni a v rámci zadání RVP, případně vyvíjejí činnosti na mírně pokročilé úrovni – podpora podnikavosti probíhá v podobě dílčích aktivit, nad rámec RVP. Školy mají nicméně zájem tuto oblast dále rozvíjet. Výrazný posun lze očekávat v rámci pokročilé úrovně – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti – a nejvyšší úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti jednou z priorit školy (posun v rámci nejvyšší úrovně je výrazný především u VOŠ).
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na to, aby naučily žáky myslet kriticky a inovativně (tato činnost je velmi často zmiňována většinou typů škol s výjimkou VOŠ) a na výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného (gymnázia, praktické školy) a odborného vzdělávání (SOU, SOŠ, VOŠ). SOU, SOŠ a VOŠ se dále v této oblasti snaží začleňovat ekonomické aspekty i do výuky neekonomických předmětů. VOŠ a konzervatoře se také soustředí na udržování kontaktů s podnikateli v regionu a na zapojování podnikatelů do výuky. Praktické školy se zaměřují na organizaci projektových dnů.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo výuku (tento problém je často zmiňován bez ohledu na zaměření školy). Dalším velmi často zmiňovaným problémem je malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci (SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy) a malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy). Gymnázia, VOŠ a praktické školy dále pociťují nedostatek výukových materiálů. V případě gymnázií je také zmiňován malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti a nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogů v této oblasti.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především: podpora školních projektů (toto opatření zdůrazňují prakticky všechny typy škol kromě praktických škol), zapojení odborníků z praxe do výuky (SOŠ, gymnázia, VOŠ a konzervatoře) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti (SOU, SOŠ, gymnázia a praktické školy). SOU a praktické školy dále zdůrazňují potřebu rozvíjení didaktických dovedností vyučujících. VOŠ a praktické školy by také uvítaly zlepšení ICT vybavení školy.

3.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě školy nejčastěji vykonávají činnosti, jež je možné zařadit do základní úrovně (46 %), kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi podle toho, jak je zadáno v RVP. Na středních a vyšších odborných školách v Moravskoslezském kraji probíhá podpora kompetencí k podnikavosti do jisté míry také prostřednictvím dílčích aktivit (jako je např. zapojení do projektů ESF) bez celkové strategie – mírně pokročilá úroveň. V rámci této úrovně školy v současnosti realizují více než třetinu činností (38 %). V rámci pokročilé úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti rozvíjena systematicky (např. spoluprací na projektech na krajské nebo celostátní úrovni), školy v současnosti realizují přibližně čtvrtinu aktivit (28 %). Nejmenší podíl aktivit (17 %) je školami vykonáván v rámci nejvyšší úrovně. Na této úrovni se systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti stává jednou z priorit školy.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 26 %) a deklarují tak zájem o systematický rozvoj této oblasti, který bude doplňován dalšími dílčími aktivitami. O něco méně výrazný posun (o 14 %) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by do budoucna, podle odpovědí škol, měl být zaznamenán posun o 12 % a jen k velice nízkému posunu (o 5 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 19: Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun

celkové koncepce).

Pokročilá úroveň – systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti (škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblasti).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se stará o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů; je doplňováno dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 5) se v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** věnují primárně aktivitám spadajícím do základní nebo případně do mírně pokročilé úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti prováděna pouze na informativní bázi nebo v podobě dílčích aktivit. Největší posun je na obou typech škol předpokládán v rámci aktivit spadajících do nejvyšší úrovně.

V případě **vyšších odborných škol** se v největší míře školy věnují především aktivitám na mírně pokročilé úrovni (46 %). Školy si do budoucna kladou za cíl nejvýraznější nárůst počtu aktivit na úrovni systematického rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti jako jedné z priorit školy – nejvyšší úroveň (předpokládaný nárůst o 47 %).

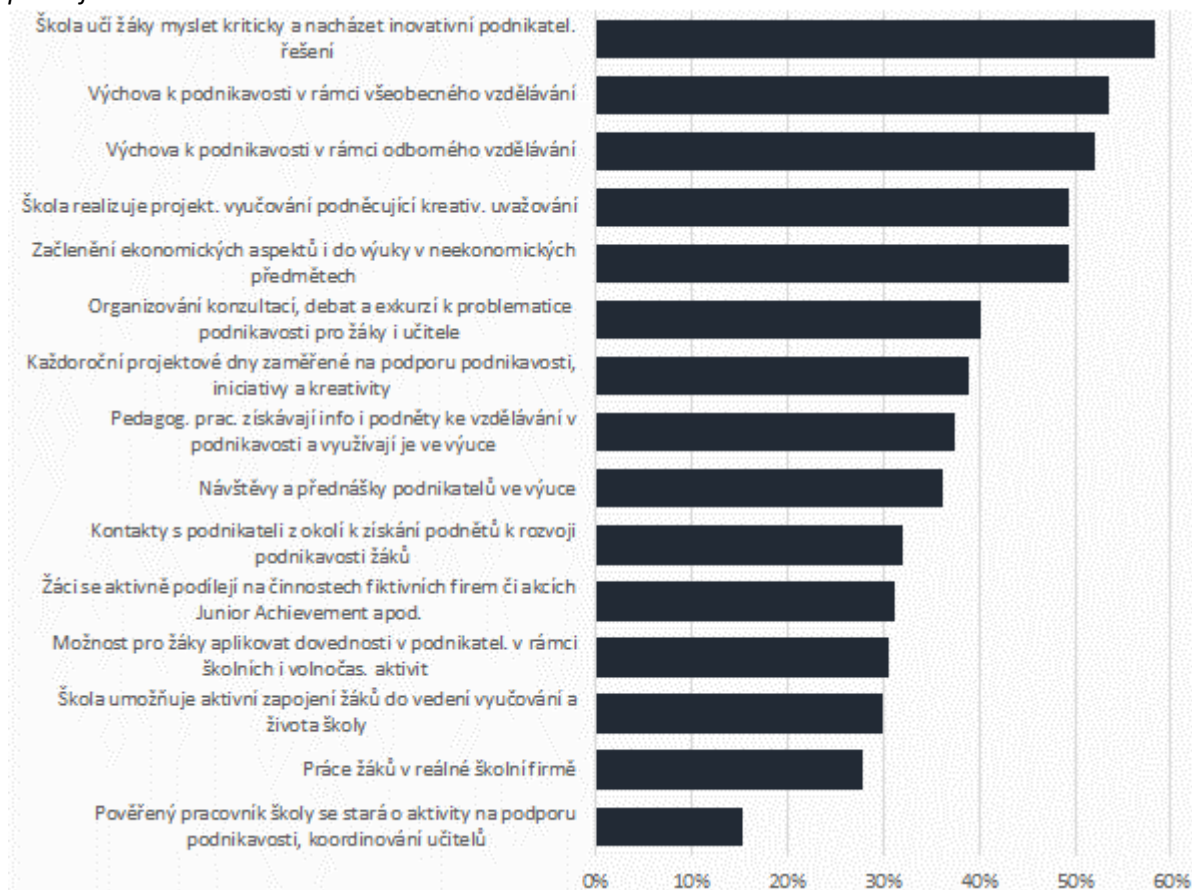
Gymnázia se v rámci podpory podnikavosti věnují především aktivitám spadajícím do základní úrovně (52 %). Za cíl si pak kladou nejvýraznější zvýšení počtu aktivit na úrovni systematického rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti jako jedné z priorit školy – nejvyšší úroveň (předpokládaný nárůst o 15 %).

Praktické školy se také primárně věnují aktivitám spadajícím do základní úrovně (50 %) a do budoucna se plánují v největší míře posouvat v rámci aktivit spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný nárůst o 32 %). **Konzervatoře** se věnují primárně aktivitám spadajícím do základní (50 %) nebo případně nejvyšší (44 %) úrovně a do budoucna plánují pouze minimální rozvoj v rámci pokročilé (8 %) nebo nejvyšší (6 %) úrovně.

3.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Z hlediska aktivit, které školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě realizují, školy nejčastěji zahrnují určité podněty a podporu těchto kompetencí přímo do výuky, zejména učí žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení (58 %) a více než polovina škol se také zaměřuje na začlenění výchovy podnikavosti v rámci všeobecného (53 %) i odborného vzdělávání (52 %). Téměř polovina škol realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování (49 %) nebo začleňují ekonomické aspekty i do výuky neekonomických předmětů (49 %).

Graf 20: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí

Již v menší míře se pak školy v Moravskoslezském kraji věnují organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (40 %), pořádání projektových dnů zaměřených na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (39 %) nebo získávání informací i podnětů ke vzdělávání v podnikavosti pedagogickými pracovníky a využívání těchto podnětů ve výuce (38 %). Přibližně třetina škol pak také pořádá návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (36 %) a udržuje kontakty s podnikateli z okolí (32 %). Na 31 % škol se žáci aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či Junior Achievement apod. nebo mají možnost aplikovat dovednosti v podnikavosti v rámci volnočasových aktivit. 30 % škol také umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy a na 28 % škol je umožněna práce žáků v reálné školní firmě. Školy v nejmenší míře pak uváděly, že se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti a koordinování učitelů (tuto aktivitu uvedlo 15 % škol).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 6) pro je pro **střední odborná učiliště a střední odborné školy** nejčastěji deklarovanou aktivitou výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Další významnou činností je pro tyto typy škol výuka zaměřená na kritické myšlení a nacházení inovativních podnikatelských řešení a začlenění ekonomických aspektů do výuky i v neekonomických předmětech.

Vyšší odborné školy především vychovávají k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (92 %) a dále pak začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech, pořádají návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a udržují kontakty s podnikateli v okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (vše shodně 75 %).

Gymnázia především vychovávají žáky k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (62 %) a podobně jako vyšší odborné školy vedou žáky ke kritickému myšlení a nalézání inovativních řešení (60 %). Další významnou aktivitou je pro ně také realizace projektového vyučování podněcujícího ke kreativnímu uvažování (52 %).

Na **praktických školách** pořádají každoročně projektové dny zaměřené na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (55 %) a učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení (45 %). Ve 45 % škol se dále také věnují výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání a umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy.

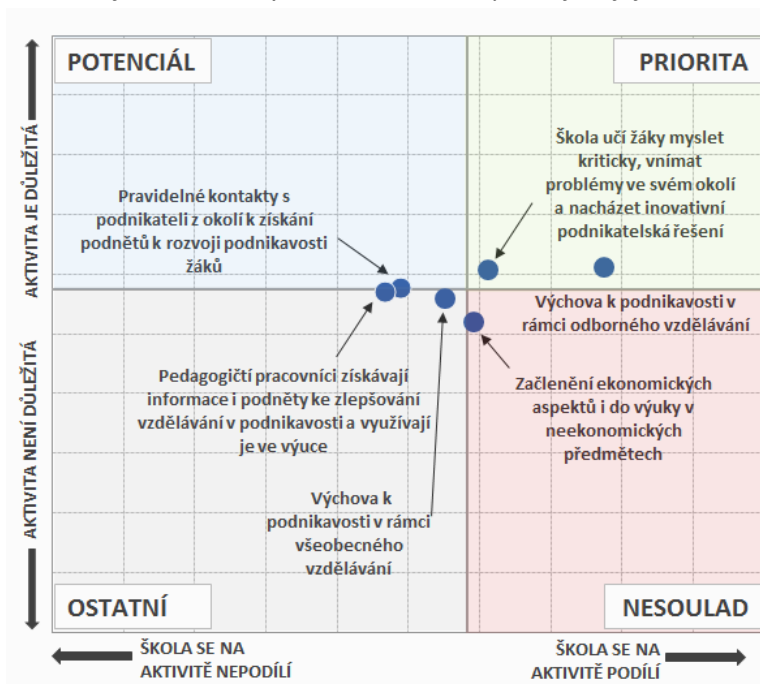
3.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště především vychovávají žáky k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (78 % škol). Dále se pak školy věnují rozvoji kritického myšlení žáků a nacházení inovativních podnikatelských řešení (61 %) a začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (59 %).

55 % středních odborných učilišť se dále věnuje výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání a ve větší míře také školy udržují pravidelné kontakty s podnikateli k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (49 %). Na 47 % středních odborných učilišť v Moravskoslezském kraji také pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce.

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, určitou prioritu středních odborných učilišť představuje především vedení žáků ke kritickému myšlení a nacházení inovativních podnikatelských řešení a výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Školy se na těmto činnostech ve srovnání s ostatními sledovanými položkami věnují v relativně velké míře a zároveň jim přiřkládají nadprůměrný význam.

Graf 21: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

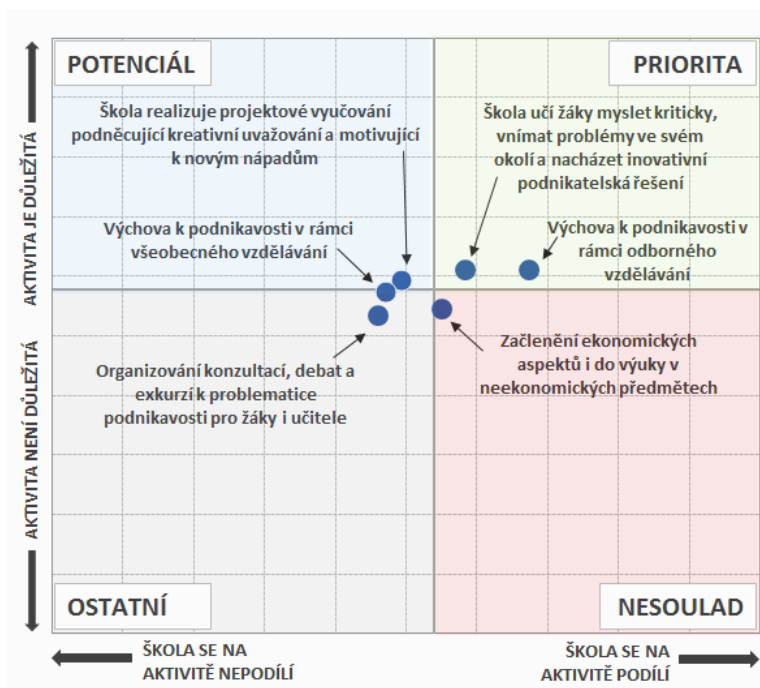

Jistý potenciál středních odborných učilišť představují pravidlené kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků. Přestože se střední odborná učiliště na této aktivitě podílí spíše v menší míře, je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami vnímána jako relativně důležitá. Již menší význam školy přikládají výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání a tomu, že pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce.

Určitý nesoulad lze pozorovat v případě začleňování ekonomických aspektů do výuky neekonomických předmětů. Střední odborná učiliště tuto aktivitu ve větší míře realizují, a to i přesto, že ji ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nepovažují za příliš důležitou.

Střední odborné školy se podobně jako učiliště věnují především výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (67 %). Školy dále učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (58 %) nebo začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (55 %).

Graf 22: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

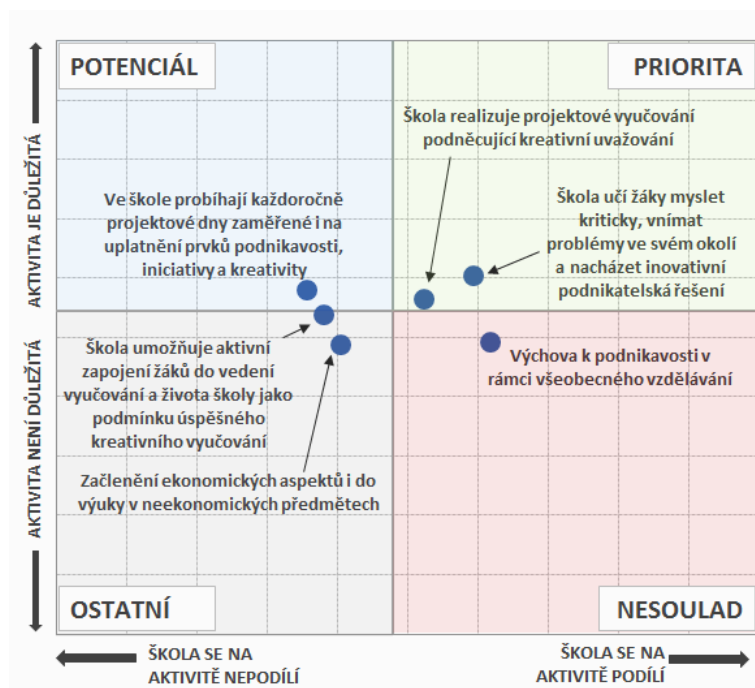
Téměř polovina škol také realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům (49 %), vychovává žáky k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (47 %) nebo organizuje konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (46 %).

S přihlédnutím k důležitosti zmiňovaných aktivit je pro střední odborné školy prioritou výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a výuka vedoucí ke kritickému myšlení, vnímání problémů v okolí a nacházení inovativních podnikatelských

řešení. Tyto činnosti byly školami nejčastěji zmiňovány a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako relativně důležité. Potenciál středních odborných škol představuje realizace projektového vyučování podněcujícího kreativní uvažování a motivující k novým nápadům a výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání. Tyto aktivity byly sice ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zmiňovány v menší míře, ale jsou školami považovány za nadprůměrně důležité. Částečný nesoulad pak představuje začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech, jelikož byla tato aktivita školami sice relativně často zmiňována, ale zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami byl připřisuzován spíše podprůměrný význam.

Gymnázia vzhledem ke svému zaměření především zařazují výchovu k podnikavosti do všeobecného vzdělávání (62 %) a učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (60 %). Na 52 % škol pak realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování, 40 % gymnázií dále také začleňuje ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech, 38 % škol umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy a v 36 % gymnázií probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity.

Graf 23: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje priority jednak výuka ke kritickému myšlení, vnímání problémů ve svém okolí a nacházení inovativních řešení a realizace projektového vyučování podněcujícího kreativní uvažování. Na těchto aktivitách se gymnázia relativně často podílí a zároveň jim přisuzují relativně velký význam. Gymnázia se pak ve velké míře podílejí také na výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání. Tato aktivita je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován podprůměrný význam.

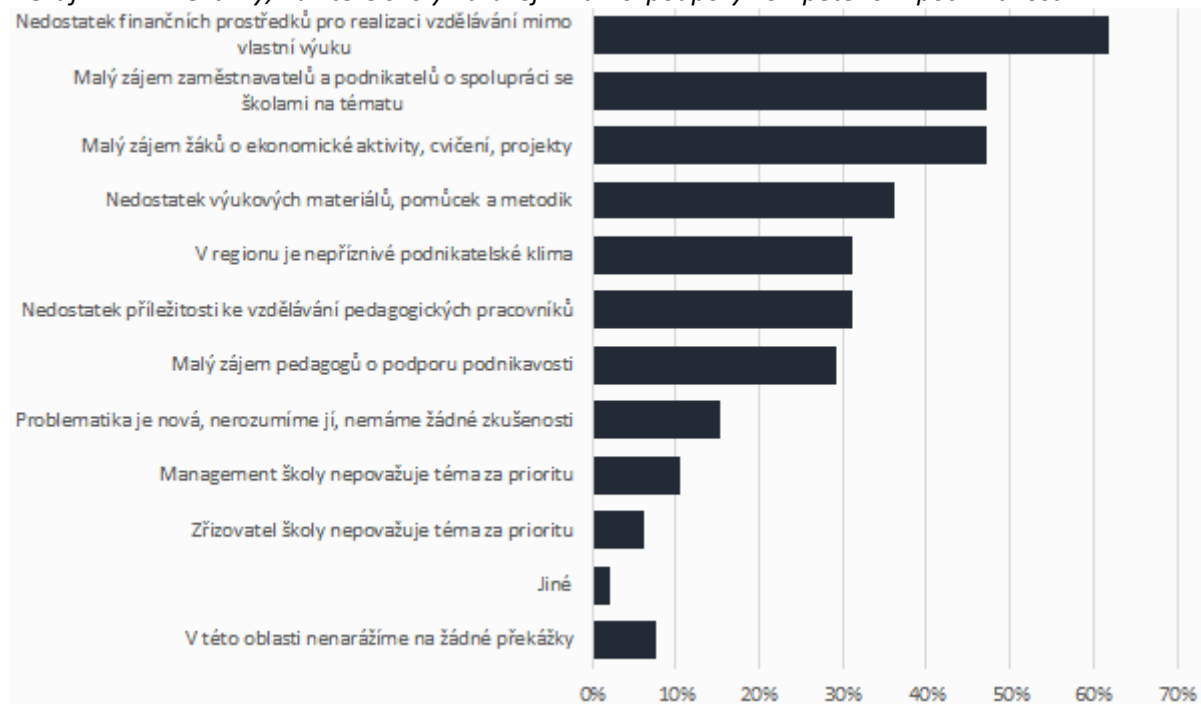
Za potenciál gymnázií je na základě vyhodnocení důležitosti sledovaných položek možné označit každoroční projektové dny zaměřené na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity. Tato aktivita byly sice školami zmiňována v menší míře, ale ve srovnání s ostatními položkami je pro ně relativně důležitá.

3.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, školy nejčastěji zmiňují nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (62 %). Téměř polovina škol dále zmiňovala, že se potýká s malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty či malým zájmem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (shodně 47 %) nebo s nedostatkem výukových materiálů, pomůcek a metodik (36 %).

Již menší podíl škol v Moravskoslezském kraji se potýká s nepříznivým podnikatelským klimatem nebo s nedostatkem příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků (shodně 31 %). Pro 29 % škol je problémem také malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti, na 15 % škol je problematika považována za novou a těžko srozumitelnou a na 10 % škol uvádí, že pro management není toto téma prioritou. V nejmenší míře pak školy narážejí na nezájem ze strany zřizovatele školy (6 %).

Graf 24: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 7), tak pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** představují významné překážky v realizaci podpory kompetencí k podnikavosti malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty, nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik a malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu.

Vyšší odborné školy se potýkají především s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (67 %), malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (58 %), nedostatkem výukových materiálů, pomůcek a metodik a s malým zájmem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (shodně 50 %).

Gymnázia trápí především nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (60 %), malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (45 %), nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (shodně 31 %).

Praktické školy v rozvoji kompetencí k podnikavosti naráží především na malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci (55 %) a dále také na nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku, malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (shodně 45 %) a na **konzervatořích** mají nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku.

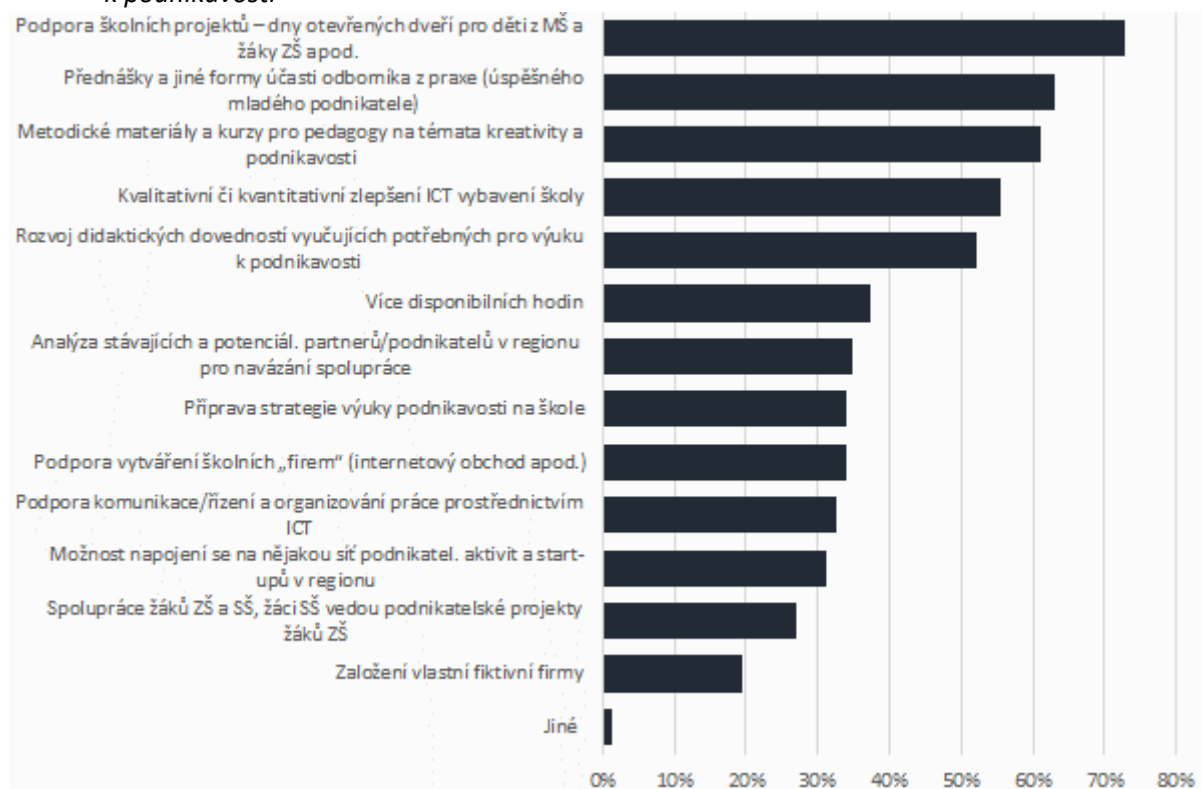
3.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě by školám v Moravskoslezském kraji pomohla především podpora školních projektů např. dnů otevřených dveří, školních plesů, sportovních dnů apod. (73 %). Školy by dále ocenily také přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce (63 %), 61 % škol by také pomohly metodické materiály a 56 % škol by ocenilo kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy.

Školy v Moravskoslezském kraji dále uváděly, že by dalšímu rozvoji v oblasti podpory podnikavosti pomohl také rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (52 %) a ocenily by také více disponibilních hodin (38 %). O analýzu stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu pro navázání spolupráce projevilo zájem 35 % škol. 34 % škol by pomohla také opatření v přípravě strategie výuky podnikavosti na škole či podpora vytváření školních „firem“.

Přibližně třetina škol by měla zájem o podporu komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (33 %), možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (31 %) nebo spolupráci žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci střední školy vedou podnikatelské projekty žáků ze základní školy (27 %). Opatření, které bylo v souvislosti s rozvojem kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě zmiňováno nejméně často, je pak možnost založení vlastní fiktivní firmy (19 %).

Graf 25: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

V rámci všech typů škol s výjimkou praktických (viz příloha 8) je jedním z opatření, které by školám nejvíce pomohlo v rozvoji kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, podpora školních projektů. **Střední odborná učiliště a střední odborné školy** dále uvedly, že by jim v rozvoji kompetencí k podnikavosti pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti, v případě SOU by pak pomohl také rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku daného tématu (69 %) a v případě SOŠ přednášky a jiné formy účasti odborníka

z praxe ve výuce (65 %). **Vyšší odborné školy** by dále ocenily přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy a možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů (shodně 75 %).

Pro **gymnázia** jsou mimo výše zmíněné důležité přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce (67 %) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (52 %).

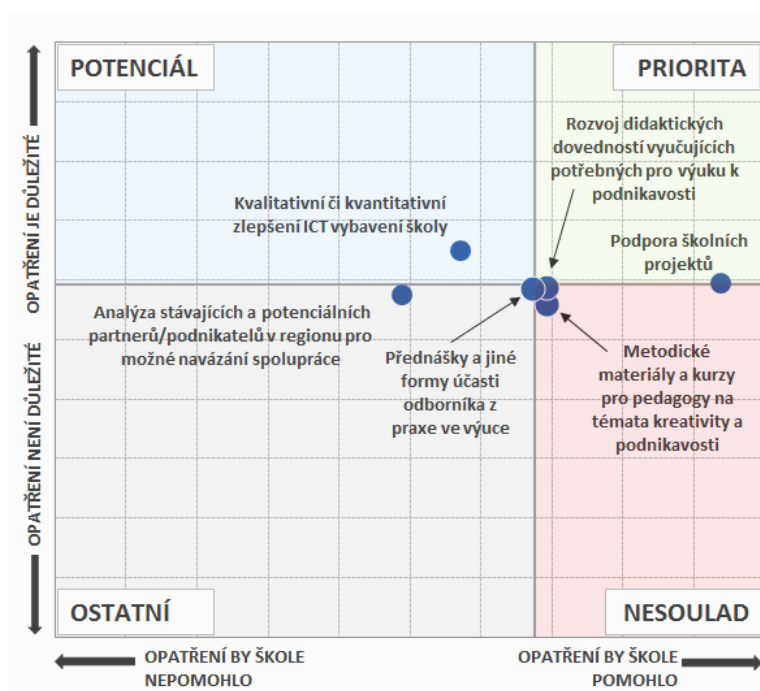
Praktické školy by ocenily rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (82 %), metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (73 %) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (64 %). **Konzervatoře** by pak mimo podporu školních projektů ocenily také přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, spolupráci žáků ze ZŠ a SŠ a více disponibilních hodin.

3.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Středním odborným učilištím by v rozvoji kompetencí k podnikavosti pomohla především podpora školních projektů (94 %), metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (shodně 69 %).

Školy by dále ocenily také přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (67 %), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (57 %) a téměř polovina škol (49 %) by ocenila také analýzu stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce.

Graf 26: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, mohla by být pro střední odborná učiliště určitou prioritou podpora školních projektů, jako jsou např. dny otevřených dveří, školní plesy či sportovní dny apod. Toto opatření bylo školami zmiňováno v největší míře a byla mu přisuzována průměrná důležitost.

Pro školy bylo důležité také kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Vzhledem k tomu, že toto opatření bylo ve srovnání s ostatními položkami zmiňováno spíše v menší míře, představuje pro

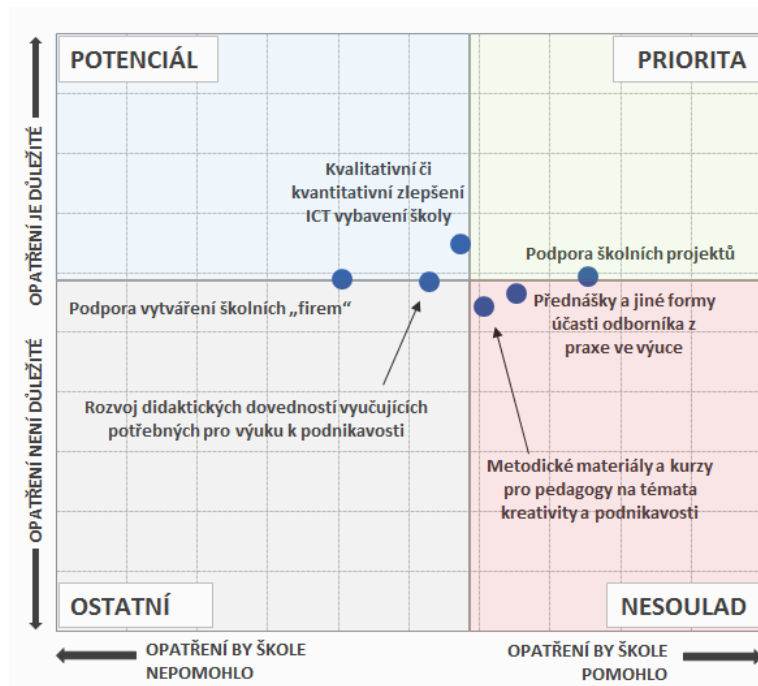
střední odborná učiliště jistý potenciál.

Školy v relativně velké míře zmiňovaly také pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce, potřebu metodologických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti a potřebu rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti, ale těmito opatřeními přikládají spíše průměrný až podprůměrný význam.

Střední odborné školy by stejně jako učiliště ocenily především podporu školních projektů (75 %). Dále pak školy ve velké míře zmiňovaly potřebu přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (65 %) či metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (61 %).

Více než polovina středních odborných škol dále zmiňovala také potřebu kvalitativního či kvantitativního zlepšení ICT vybavení školy (57 %) a rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (53 %) a 40 % školy by také ocenilo podporu vytváření školních „firem“.

Graf 27: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje jistou prioritu středních odborných škol podpora školních projektů. Toto nejčastěji zmiňované opatření bylo ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zároveň hodnoceno jako lehce nadprůměrně důležité.

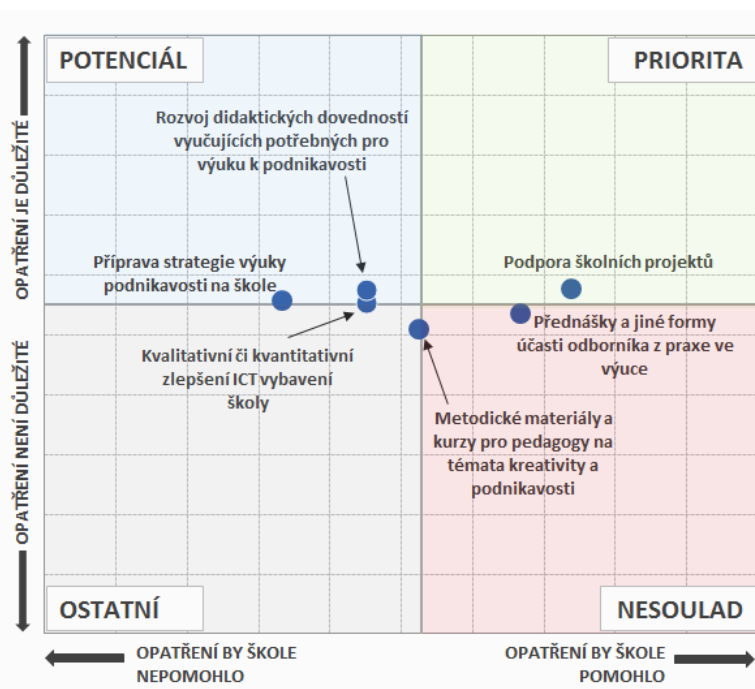
Za potenciál dalšího rozvoje v této oblasti lze považovat kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy, jež bylo sice zmiňováno méně často, ale je mu přisuzována vysoká důležitost.

Určitý nesoulad vzniká u opatření, jež představuje přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a vytvoření metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti. Tato opatření jsou sice školami zmiňována často, ale není jim přikládána ve srovnání s ostatními opatřeními příliš vysoká důležitost.

Gymnázia v největší míře zmiňovala, že by jim v podpoře kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě pomohla podpora školních projektů (74 %) a dále pak také přednášky a jiné formy účasti odborníků z praxe ve výuce (67 %) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (52 %).

Vyšší podíl škol by dále ocenil také kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (45 %), rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (též 45 %) či přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (33 %).

Graf 28: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při bližším pohledu na důležitost jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě představuje největší prioritu gymnázií podpora školních projektů. Toto opatření bylo gymnáziím nejčastěji zmiňováno a zároveň bylo ve srovnání s ostatními sledvanými položkami hodnoceno jako vůbec nejvýznamnější.

Školy dále ve velké míře uváděly také potřebu přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce a metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti, ale tato opatření pro ně byla spíše

podprůměrně důležitá. Do jisté míry pak představuje potenciál gymnázií rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných k výuce podnikavosti či příprava strategie výuky podnikavosti na škole. Význam těchto opatření školy hodnotily jako mírně nadprůměrný.

3.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOU

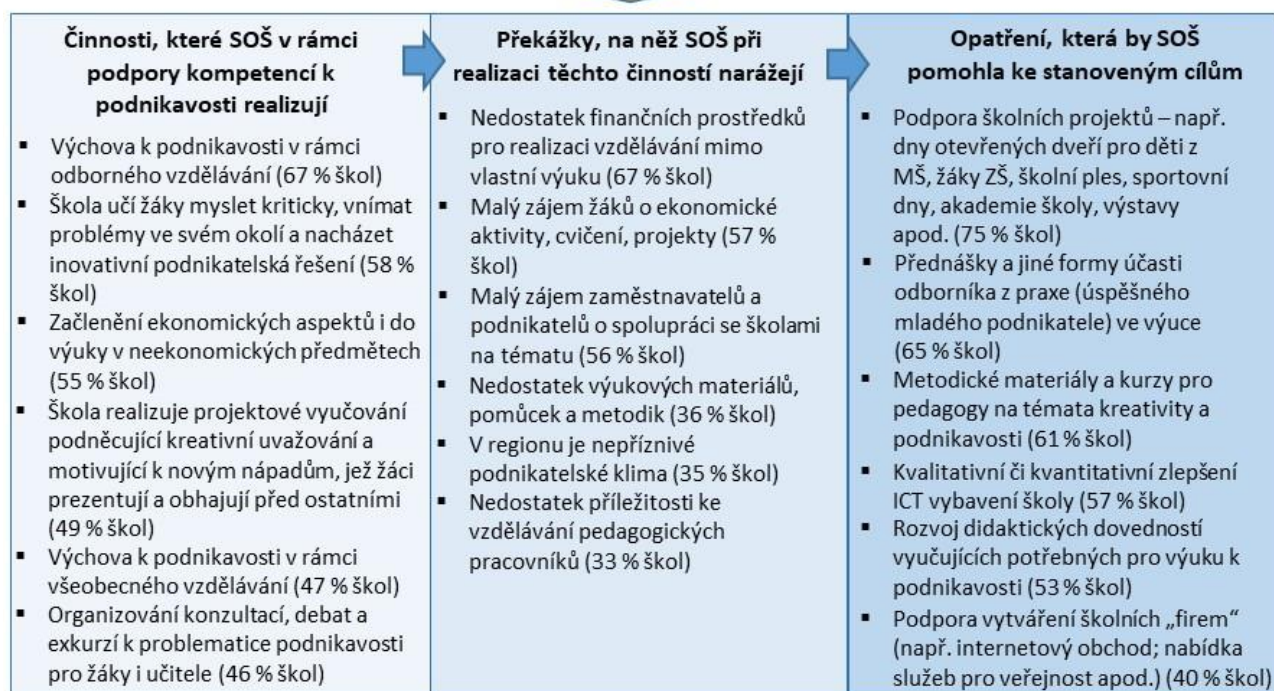
Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (71 % škol)	Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (55 % škol)	úroveň 1
		úroveň 2
		úroveň 3
		úroveň 4
Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (55 % škol)	Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (43 % škol)	
Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (41 % škol)	Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (39 % škol)	

Činnosti, které SOU v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (78 % škol) - Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (61 % škol) - Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (59 % škol) - Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (55 % škol) - Pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (49 % škol) - Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 % škol) - Práce žáků v reálné školní firmě (47 % škol)	- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (65 % škol) - Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (61 % škol) - Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (55 % škol) - Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (43 % škol) - Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (35 % škol) - Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (31 % škol)	- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (94 % škol) - Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (69 % škol) - Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (69 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (67 % škol) - Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (57 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro možné navázání spolupráce (49 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila SOU		
Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (80 % škol)	Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (76 % škol)	úroveň 1
		úroveň 2
Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (71 % škol)	Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (55 % škol)	úroveň 3
		úroveň 4
Pro žáky a učitele jsou organizovány konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti. (67 % škol)	Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (53 % škol)	
Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (53 % škol)		

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOŠ

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovily SOŠ

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na gymnáziích

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (76 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (62 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

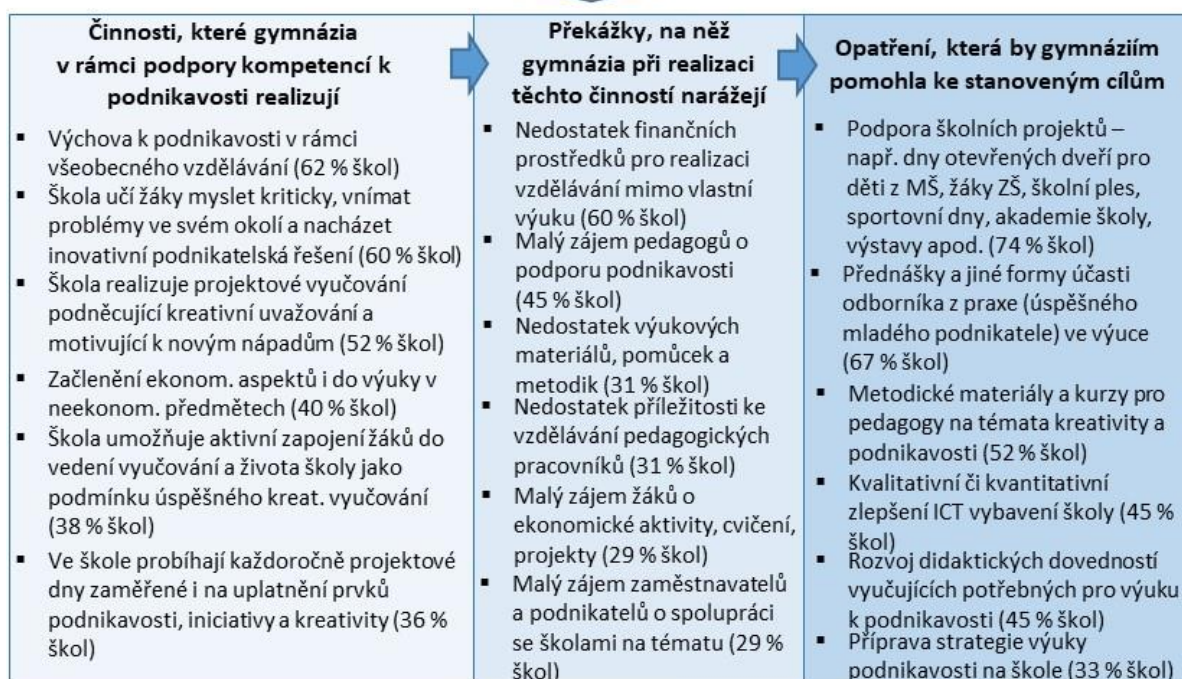
úroveň 4

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (52 % škol)

Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (36 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (33 % škol)

Škola realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci definují, prezentují a obhajují před ostatními. (31 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila gymnázia

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (81 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (69 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (69 % škol)

Škola realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci definují, prezentují a obhajují před ostatními. (62 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (52 % škol)

Ve škole probíhají projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity. (45 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 5: *Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun - podle typu školy*

			Současná úroveň		Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň		24%		+ 22%
	Základní úroveň		45%		+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		40%		+ 15%
	Pokročilá úroveň		28%		+ 16%
	Nejvyšší úroveň		17%		+ 29%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň		25%		+ 22%
	Základní úroveň		44%		+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň		42%		+ 11%
	Pokročilá úroveň		29%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		18%		+ 29%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň		22%		+ 14%
	Základní úroveň		52%		+ 5%
	Mírně pokročilá úroveň		30%		+ 10%
	Pokročilá úroveň		25%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		15%		+ 15%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň		35%		+ 33%
	Základní úroveň		39%		+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň		46%		+ 13%
	Pokročilá úroveň		36%		+ 21%
	Nejvyšší úroveň		31%		+ 47%
Konzervatoř (N=2)	Průměrná úroveň		32%		+ 6%
	Základní úroveň		50%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		13%		+ 0%
	Pokročilá úroveň		17%		+ 8%
	Nejvyšší úroveň		44%		+ 6%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň		18%		+ 20%
	Základní úroveň		50%		+ 18%
	Mírně pokročilá úroveň		27%		+ 32%
	Pokročilá úroveň		21%		+ 20%
	Nejvyšší úroveň		13%		+ 17%

Příloha 6: *Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí – podle typu školy*

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	38	78%	75	52%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	30	61%	84	58%
	Začlenění ekon. aspektů i do výuky v neekon. předmětech	29	59%	71	49%
SOŠ (N=89)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	60	67%	75	52%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatel. řešení	52	58%	84	58%
	Začlenění ekon. aspektů i do výuky v neekon. předmětech	49	55%	71	49%
Gymnázium (N=42)	Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání	26	62%	77	53%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	25	60%	84	58%
	Škola realizuje projekt. vyučování podněcující kreativ. uvažování	22	52%	71	49%
VOŠ (N=12)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	11	92%	75	52%
	Začlenění ekon. aspektů i do výuky v neekon. předmětech	9	75%	71	49%
	Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce	9	75%	52	36%
	Kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků	9	75%	46	32%
Konzervatoř (N=2)	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	1	50%	84	58%
	Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce	1	50%	52	36%
	Kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků	1	50%	46	32%
Praktická škola (N=11)	Každoroční projekt. dny zam. na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity	6	55%	56	39%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnik. řešení	5	45%	84	58%
	Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání	5	45%	77	53%
	Škola umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy	5	45%	43	30%

Příloha 7: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	32	65%	68	47%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	30	61%	68	47%
	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	27	55%	89	62%
SOŠ (N=89)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	60	67%	89	62%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	51	57%	68	47%
	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	50	56%	68	47%
Gymnázium (N=42)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	25	60%	89	62%
	Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti	19	45%	42	29%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	13	31%	52	36%
	Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků	13	31%	45	31%
VOŠ (N=12)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	8	67%	89	62%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	7	58%	68	47%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	6	50%	52	36%
	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	6	50%	68	47%
Konzervatoř (N=2)	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	1	50%	89	62%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	1	50%	11	8%
Praktická škola (N=11)	Malý zájem zaměst. a podnik.o spolupr. se školami na tématu	6	55%	68	47%
	Nedostatek fin. prostř. pro realizaci vzděl. mimo vlastní výuku	5	45%	89	62%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	5	45%	68	47%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	5	45%	52	36%

Příloha 8: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	46	94%	105	73%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	34	69%	88	61%
	Rozvoj didakt. doved. vyuč. potřebných pro výuku k podnikavosti	34	69%	75	52%
SOŠ (N=89)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	67	75%	105	73%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	58	65%	91	63%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	54	61%	88	61%
Gymnázium (N=42)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	31	74%	105	73%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	28	67%	91	63%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	22	52%	88	61%
VOŠ (N=12)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	10	83%	105	73%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	9	75%	91	63%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	9	75%	80	56%
	Možnost napojení se na nějakou síť podnikatel. aktivit a start-upů v regionu	9	75%	45	31%
Konzervatoř (N=2)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod.	2	100%	105	73%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe	1	50%	91	63%
	Spolupráce žáků ZŠ a SŠ, žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ	1	50%	39	27%
	Více disponibilních hodin	1	50%	54	38%
Praktická škola (N=11)	Rozvoj didakt. doved. vyuč. potřebných pro výuku k podnikavosti	9	82%	75	52%
	Metodické mat. a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	8	73%	88	61%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	7	64%	80	56%

4 Podpora polytechnického vzdělávání v Moravskoslezském kraji

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání **integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání** a jako **komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi**. Jedná se o integraci:

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání;
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění **základním přírodovědným pojmům a zákonům**, na porozumění a užívání **metod vědeckého zkoumání přírodních faktů** (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je **rozvíjet schopnosti potřebné při využívání** přírodovědných vědomostí a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec. Cílem **technické výchovy** je získat správné postoje k technice a k využívání techniky v životě.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly **osvěty** jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Hlavní zjištění

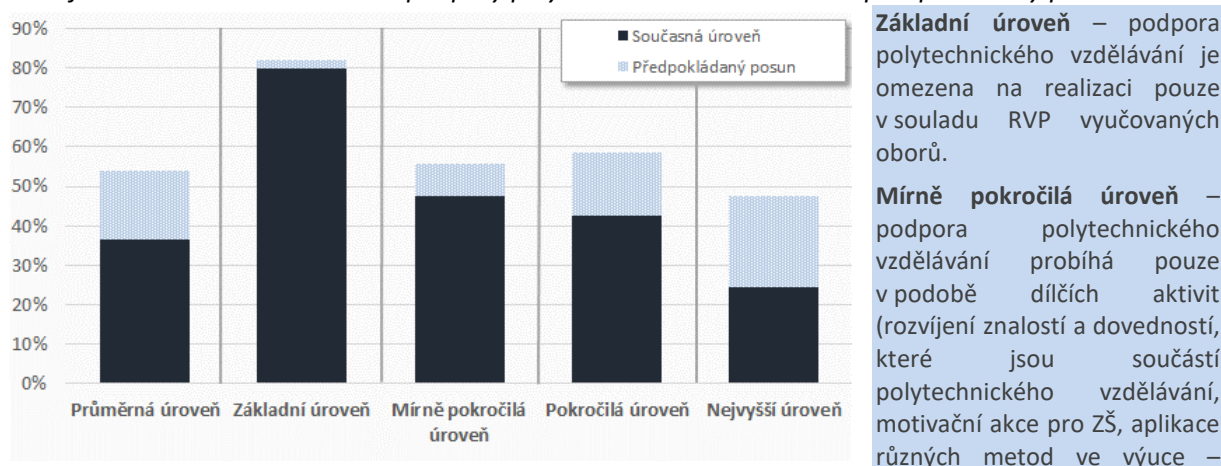
- Naprostá většina škol rozvíjí podporu polytechnického vzdělávání pouze na základní úrovni, v rámci RVP vyučovaných oborů (bez ohledu na zaměření školy). Vyšší podíl škol dále realizuje činnosti také na mírně pokročilé úrovni – pouze v podobě dílčích aktivit, nad rámec RVP – a na pokročilé úrovni (systematická podpora polytechnického vzdělávání). Výraznější posun lze očekávat v rámci nejvyšší úrovně – školy mají zájem realizovat aktivity s prvky systematické podpory polytechnického vzdělávání společně s dalšími dílčími aktivitami (týká se především SOŠ a také gymnázií).
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na zapojení žáků do soutěží/olympiád (bez ohledu na zaměření školy), na začlenění laboratorních cvičení, pokusů nebo exkurzí do výuky polytechnických předmětů (také bez ohledu na zaměření školy) a na organizaci motivačních akcí pro žáky ZŠ (SOŠ a také VOŠ). SOU a praktické školy se také podílejí na přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru, v rámci gymnázií je kladen důraz na individuální práci se žáky se zájmem o polytechniku a cílenou přípravu žáků ke studiu polytechnických předmětů na VŠ.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (zmiňují všechny typy škol s výjimkou praktických škol), nedostatečnou motivací žáků ze ZŠ o polytechnické vzdělávání (SOU, SOŠ a gymnázia) a nedostatečnými znalostmi žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (SOU, SOŠ a VOŠ). Gymnázia a VOŠ dále poukazují na to, že učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích. Praktické školy nemají k dispozici dostatečně vybavené učebny a dílny a pociťují nedostatek materiálu.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou: úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (SOŠ, gymnázia, VOŠ a praktické školy), zvýšení kvality softwarového vybavení školy (zmiňují všechny typy škol s výjimkou praktických škol), zvýšení počtu a kvality počítačů a dalších zařízení na školách (SOU, SOŠ a VOŠ) a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (gymnázia). SOU v souvislosti s opatřeními dále zmiňují možnost nákupu výukových materiálů a zlepšení vybavení odborných učeben. VOŠ by pomohlo systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů a podpora nepovinné výuky matematiky. Praktickým školám by nejvíce pomohl nákup učebnic a výukových materiálů, případně nákup materiálu pro výuku.

4.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu polytechnického vzdělávání na školách v Moravskoslezském kraji, školy rozvíjí podporu polytechnického vzdělávání primárně pouze v rámci RVP vyučovaných oborů, tedy především v rámci základní úrovně (80 %). Ve větší míře jsou školami realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (48 %), kdy podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, jako je např. rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání či motivační akce pro ZŠ atd. Do jisté míry školy v Moravskoslezském kraji realizují také aktivity spadající do pokročilé úrovně (42 %), kdy již probíhá systematická podpora polytechnického vzdělávání, a v nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (25 %), kdy je systematická podpora polytechnického vzdělávání dále doplňována o další aktivity.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 23 %) a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 16 %) a již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 2 %) či základní (předpokládaný posun o 2 %) úrovně.

Graf 29: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun

skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, praxe atd.).

Pokročilá úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání (vzájemné propojení polytechnických předmětů a provázání s výukou matematiky, realizace aktivit nad rámec RVP, zapojování do soutěží, spolupráce se ZŠ v regionu).

Nejvyšší úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání a podpora v rámci dílčích aktivit (zpracované plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány, individuální podpora žáků, spolupráce s VŠ v rámci maturitních oborů, podpora samostatné práce žáků – spolupráce se zaměstnavateli, VŠ a výzkumnými institucemi).

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 9) realizují **střední odborná učiliště a střední odborné školy** primárně aktivity spadající do základní úrovně podpory polytechnického vzdělávání. Nejvýraznější rozvoj pak školy plánují směrem k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která by byla případně dále doplňována o další dílčí aktivity (nejvyšší úroveň).

Vyšší odborné školy také realizují především aktivity v rámci základní úrovně (67 %) a do budoucna mají v plánu dále rozvíjet systematickou podporu polytechnického vzdělávání, která bude dále rozšiřována o další dílčí aktivity (nejvyšší úroveň – předpokládaný posun o 18 %).

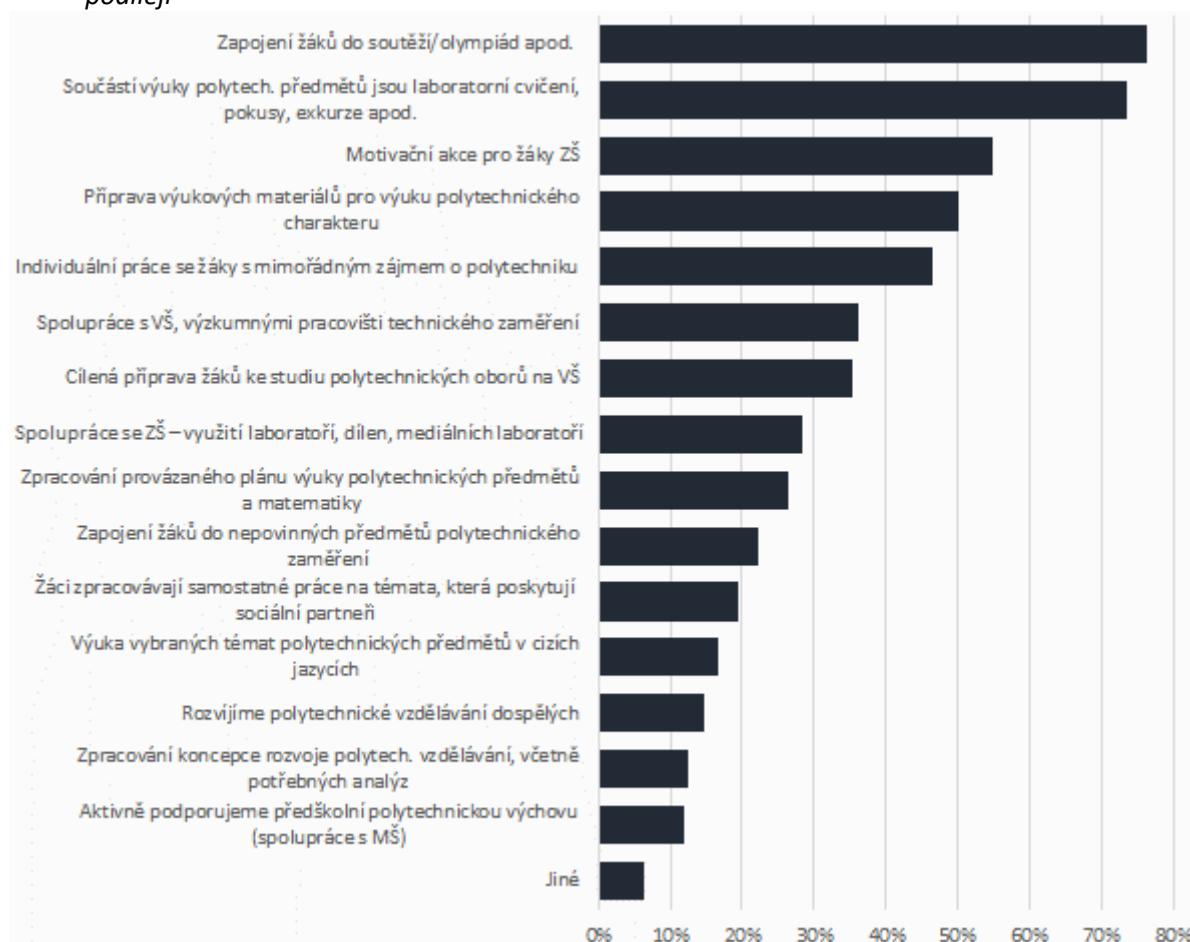
Gymnázia v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují především aktivity v souladu s RVP vyučovaných oborů - základní úroveň (79 %). Do budoucna však školy plánují posun především směrem k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která bude doplněná o další dílčí aktivity (nejvyšší úroveň - předpokládaný posun o 28 %).

Praktické školy se v současné době také zaměřují na aktivity spadající do základní úrovně (91 %) a do budoucna mají zájem podporu polytechnického vzdělávání rozšířit především o aktivity spadající do pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 23 %), kdy je podpora polytechnického vzdělávání již systematická.

4.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory polytechnického vzdělávání školy v největší míře zapojují žáky do soutěží a olympiád (76 %) nebo zapojují do výuky polytechnických předmětů laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (74 %). Více než polovina škol pak pořádá motivační akce pro žáky základních škol (55 %) a polovina škol v Moravskoslezském kraji také připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru. 47 % škol také individuálně pracuje se žáky zájmovými se o polytechniku.

Graf 30: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí

Relativně méně škol spolupracuje s vysokými školami a výzkumnými pracovišti technického zaměření (36 %), cíleně připravuje žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (35 %) či spolupracuje se základními školami například prostřednictvím využití laboratoří a dílen (28 %). Přibližně čtvrtina škol

zpracovává provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky (26 %) a 22 % škol zapojuje žáky do nepovinných předmětů polytechnického zaměření.

V nejmenší míře pak žáci škol v Moravskoslezském kraji zpracovávají samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (19 %). Malý podíl škol dále vyučuje vybraná témata polytechnických předmětů v cizím jazyce (17 %), rozvíjí polytechnické vzdělávání dospělých (15 %), zpracovává koncepci rozvoje polytechnického vzdělávání (13 %) či aktivně podporuje předškolní polytechnickou výchovu (12 %).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 10) se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** zaměřují především na zapojování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do polytechnických předmětů a zapojování žáků do soutěží/olympiád apod.. SOU ve větší míře také připravují výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (69 %) a střední a vyšší odborné školy ve větší míře pořádají motivační akce pro žáky základních škol.

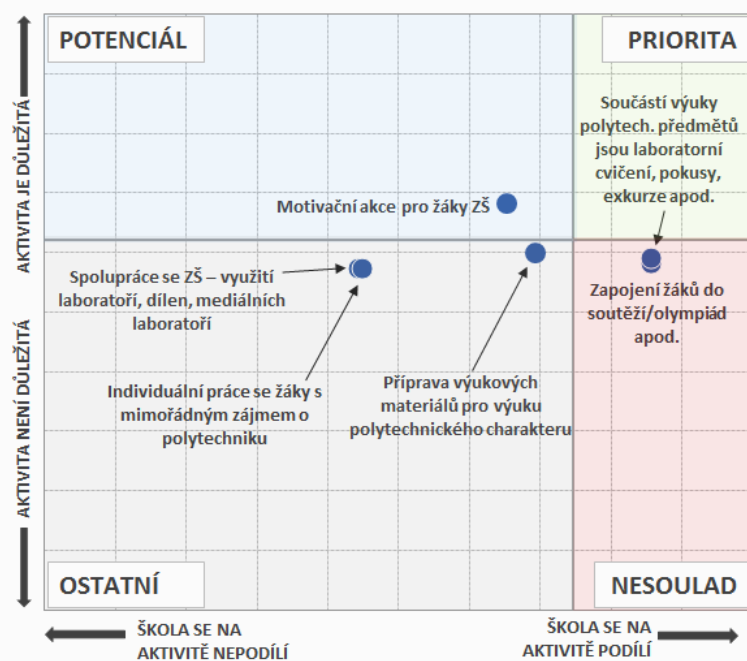
Gymnázia především zapojují žáky do soutěží a olympiád (88 %) a zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (81 %). Školy dále ve velké míře individuálně pracují se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a cíleně připravují žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (shodně 71 %).

Praktické školy podobně jako ostatní typy škol především zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů, podílí se na přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru a zapojují žáky do soutěží a olympiád (shodně 55 %).

4.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře zapojují žáky do soutěží a olympiád a zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (shodně 86 %).

Graf 31: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Dále velký podíl škol také připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (69 %) a pořádá motivační akce pro žáky základních škol (65 %). Téměř polovina škol pak také individuálně pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku nebo spolupracuje se základními školami (shodně 45 % škol).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, vzniká u středních odborných učilišť určitý nesoulad u začleňování laboratorních cvičení, pokusů

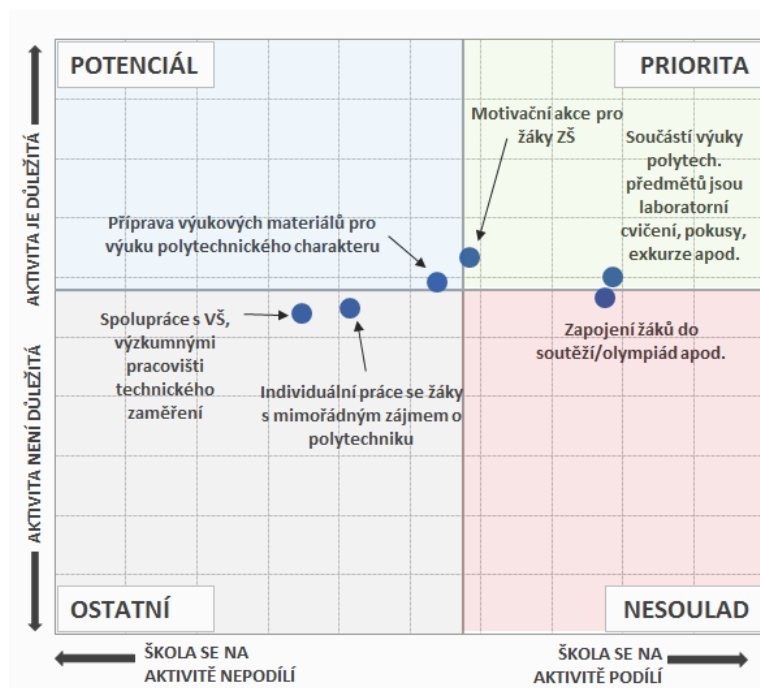
a exkurzí do výuky polytechnických předmětů a zapojování žáků do soutěží či olympiád. Obě aktivity

jsou učilišti uváděna velmi často, ale zároveň jim není přisuzována příliš vysoká důležitost. Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště více soustředí na pořádání motivačních akcí pro žáky na základní škole. Tuto aktivitu školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně významnou, a tak představuje potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání.

Střední odborné školy podobně jako střední odborná učiliště především zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (79 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (78 % škol).

Relativně velký podíl škol dále také organizuje motivační akce pro žáky základních škol (58 %) a připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (54 %). 42 % pak individuálně pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a 35 % škol se věnuje spolupráci s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření.

Graf 32: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu polytechnického vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů a pořádání motivačních akcí pro žáky ZŠ. Tyto aktivity střední odborné školy realizují v relativně velké míře a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají také relativně velký význam.

Školy se ve větší míře podílejí také na zapojování žáků do soutěží či olympiád, ale této aktivitě

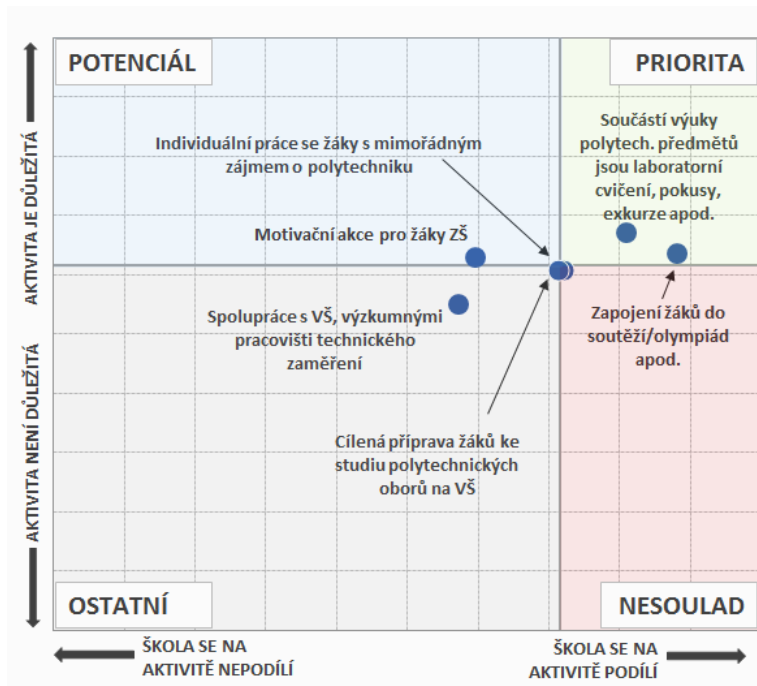
přiřkládají spíše podprůměrný význam.

Jistý potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání na školách představuje příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru, které se školy sice věnují v menší míře, ale přiřkládají jí relativně velký význam.

Drtivá většina **gymnází** se soustředí na zapojování žáků do soutěží a olympiád (88 %) a zařazování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do výuky polytechnických předmětů (81 % škol). Dále se 72 % škol věnuje individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a v podobné míře se gymnázia také věnují cílené přípravě žáků ke studiu polytechnických oborů na vysoké škole (shodně 71 %).

60 % škol dále uvedlo, že se věnují pořádání motivačních akcí pro žáky ze základních škol a 57 % gymnází v Moravskoslezském kraji se také věnuje spolupráci s vysokými školami a výzkumnými pracovišti technického zaměření.

Graf 33: *Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost*

V případě gymnázií představuje hlavní prioritu v oblasti podpory polytechnického vzdělávání začleňování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí apod. do výuky polytechnických předmětů a zapojování žáků do soutěží a olympiád. Na těchto aktivitách se podílí největší podíl gymnázií a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně důležité.

Relativně velký význam gymnázia také přisuzují motivačním akcím pro žáky základních škol a to i přes to, že se této aktivitě věnuje menší podíl škol. Tato činnost tedy

představuje jistý potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání na gymnáziích.

4.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory polytechnického vzdělávání na školách v Moravskoslezském kraji, školy nejčastěji zmiňují nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (67 %), nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (62 %) a nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (59 %).

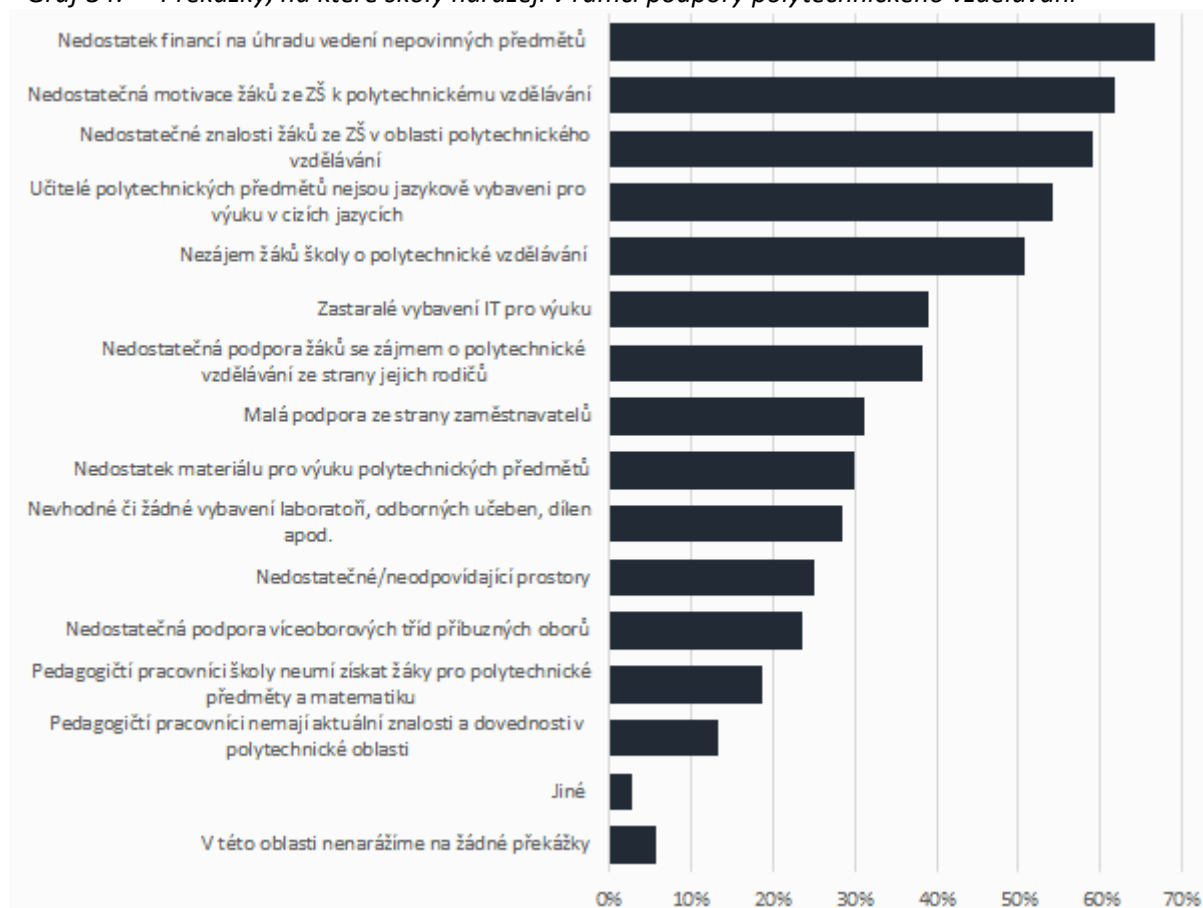
Více než polovina škol se dále potýká také s nedostatečnou jazykovou vybaveností učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizím jazyce (54 %) a obecným nezájmem žáků škol o polytechnické vzdělávání (51 %).

Dále se školy potýkají také se zastaralým vybavením IT pro výuku (39 %), nedostatečnou podporou žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (38 %). Méně než třetina škol pak naráží také na malou podporu ze strany zaměstnavatelů (31 %), nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů (30 %) a na nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (28 %).

Přibližně čtvrtina škol naráží na nedostatečné či neodpovídající prostory či na nedostatečnou podporu víceoborových tříd příbuzných oborů.

Nejméně častými překážkami v rozvoji podpory polytechnického vzdělávání na školách v Moravskoslezském kraji je pak to, že pedagogičtí pracovníci školy neumí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (19 %) nebo nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytechnické oblasti (13 %).

Graf 34: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 11) působí v případě **středních odborných učilišť** a **středních odborných škol** jako překážky v rozvoji polytechnického vzdělávání nedostatečná motivace a znalosti žáků ze základních škol v oblasti polytechnického vzdělávání a dále také nedostatečné finanční prostředky na úhradu vedení nepovinných předmětů.

Vyšší odborné školy se potýkají podobně jako SOU a SOŠ s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (50 %) a s nedostatečnými znalostmi žáků základních škol v oblasti polytechnického vzdělávání (33 %). Dále se školy potýkají s nedostatečnou jazykovou vybaveností učitelů pro výuku polytechnických předmětů v cizím jazyce a nedostatečnou podporou žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (shodně 33 %).

Pro **gymnázia** jsou nejčastěji zmiňovanými překážkami v realizaci podpory polytechnického vzdělávání nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (74 %), nedostatečná motivace žáků ze základních škol k polytechnickému vzdělávání (57 %), nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání a to, že učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (shodně 55 %).

Pro **praktické školy** jsou významnými překážkami nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů, nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (shodně 55 %) a nedostatečné či neodpovídající prostory (45 %).

4.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory polytechnického vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohla úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (74 %), zvýšení kvality softwarového vybavení školy (70 %), zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (69 %) a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (66 %).

Graf 35: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Více než 60 % škol dále zmiňovalo potřebu možnosti nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (63 %), potřebu nákupu softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (také 63 %), nutnost zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (62 %)

a potřebu zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (61 %). 60 % škol by pak pomohla také úhrada účasti na soutěžích (i zahraničních) pro žáky i pedagogický dozor či systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů.

Více než polovině škol by také pomohl nákup či příprava materiálů pro výuku 59 % a dále také podpora nepovinné výuky matematiky (57 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace a jejich účast na školeních IT různých úrovní (shodně 51 %). Polovině škol by pak pomohla také účast pedagogických pracovníků na IT školeních specializovaného zaměření. Necelá polovina škol má zájem o vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice a metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů či vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky a v dalších oborových didaktikách (shodně 47 % škol).

Menší zájem je mezi školami o spolupráci v oblasti polytechnického vzdělávání se zahraničními školami (43 %), podporu spolupráce s vysokými školami a dalšími výzkumnými institucemi a podporu nepovinné výuky polytechnických předmětů (shodně 42 %). Dále má mezi školami v Moravskoslezském kraji 40 % zájem o zajištění financí pro realizaci experimentů a badatelských činností v rámci polytechnického vzdělávání a o podporu práce předmětových komisí předmětů polytechnického (matematického) zaměření. Více než třetina škol vyjádřila zájem také o spolupráci se základními školami v oblasti polytechnického vzdělávání (35 %).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 12), tak **střední odborná učiliště a střední a vyšší odborné školy** ve velmi vysoké míře uvádějí, že by jim pomohlo zvýšení počtu a kvality počítačů ve škole a zvýšení kvality softwarového vybavení školy. Středním odborným učilištím by dále ve velké míře pomohla možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (78 %) a dále také zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (76 %). Střední a vyšší odborné školy dále zmiňují potřebu úhrady mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. A vyšší odborné školy mimo výše zmíněné také uváděly potřebu systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů (67 %) a potřebu podpory nevinné výuky matematiky (58 %).

Také **gymnáziím** by nejvíce pomohla úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů (86 %) a dále podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (76 %) a zvýšení kvality softwarového vybavení školy (67 %).

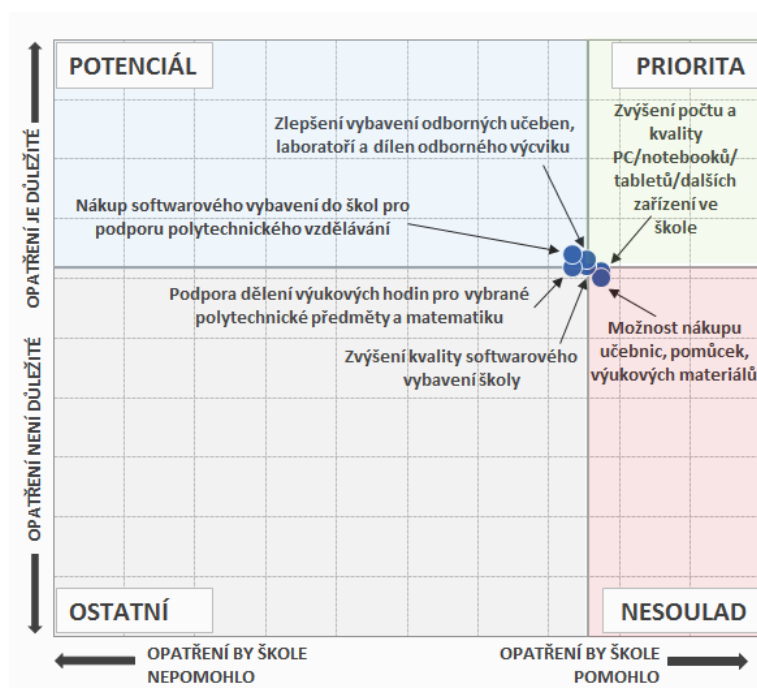
V případě **praktických škol** by v dosažení jejich cílů v oblasti podpory polytechnického vzdělávání nejvíce pomohla možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (91 %), nákup a příprava materiálů pro výuku (91 %) a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (82 %).

4.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji polytechnického vzdělávání pomohla především opatření týkající se zvýšení počtu a kvality PC, možnosti nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (shodně 78 %), zvýšení kvality softwarového vybavení školy (76 %) a zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (též 76 %).

Dále by školy ve velké míře ocenily také podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku a nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (shodně 73 %).

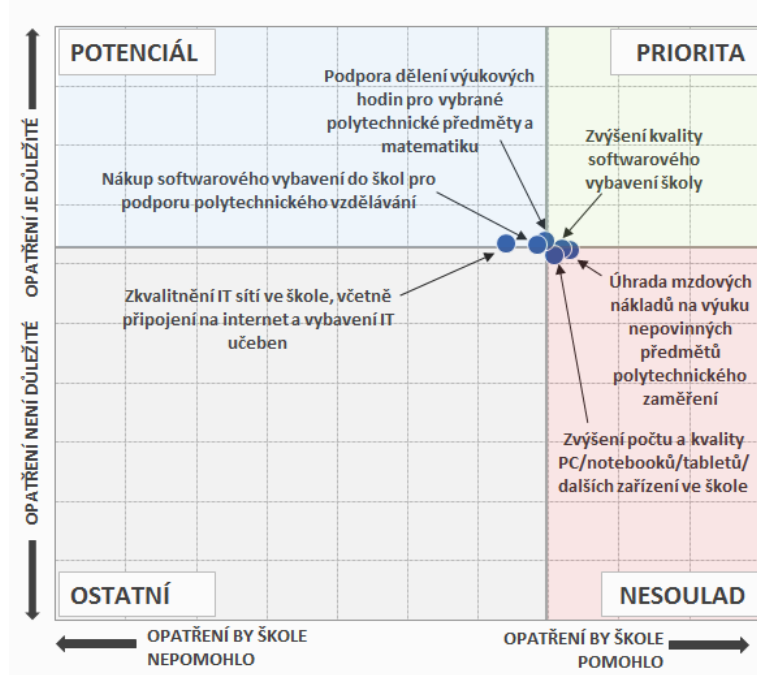
Graf 36: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami spíše podprůměrná.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu úhrady mzdových nákladů nepovinných předmětů polytechnického vzdělávání (73 %), potřebu zvýšení kvality softwarového vybavení školy (72 %) a zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole. SOŠ v Moravskoslezském kraji by dále ve velké míře ocenily také podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (70 %), nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (69 %) a zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (64 %).

Graf 37: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti i deklarované potřeby jednotlivých opatření jsou výsledky velmi podobné, mezi hlavní priority bychom však v rámci SOU mohli zařadit zvýšení počtu a kvality počítačů či tabletů na škole. Prostor pro další rozvoj polytechnického vzdělávání by mohl přinést nákup softwarového vybavení do škol či zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku.

Přestože SOU silně deklarují potřebu možnosti zakoupení učebnic, pomůcek a výukových materiálů, důležitost tohoto

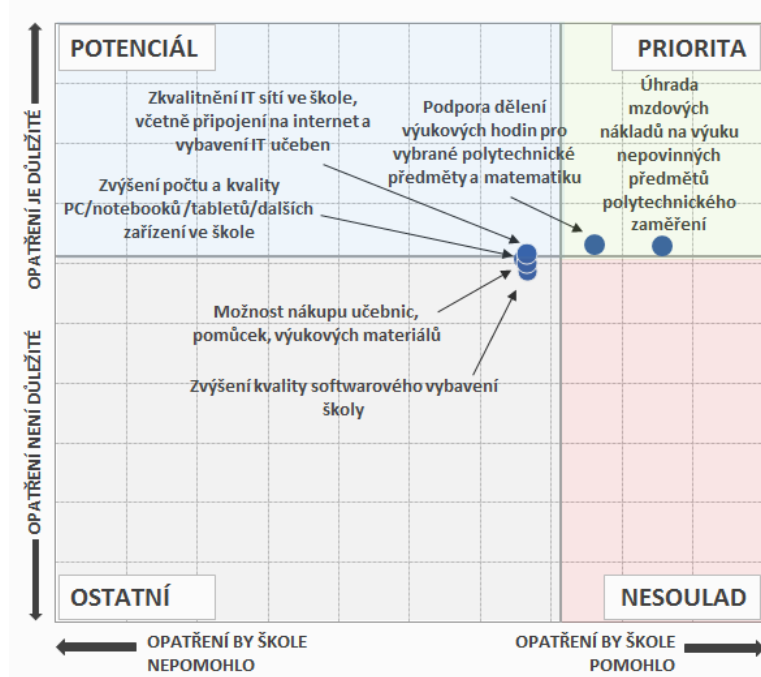
Pokud přihlídneme k důležitosti, kterou střední odborné školy opatřením přisuzují jsou výsledky velmi podobné. Mezi priority můžeme částečně zařadit podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku a zvýšení kvality softwarového vybavení školy. Určitý prostor pro další podporu polytechnického vzdělávání by mohlo přinést zkvalitnění IT sítí ve školách, včetně vybavení IT učeben.

Ačkoliv SOŠ deklarují potřebu zvýšení počtu a kvality počítačů na školách a úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných

předmětů polytechnického zaměření, důležitost těchto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami lehce podprůměrná.

Gymnázia nejčastěji zmiňovala potřebu úhrady mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (86 %) a dále pak také potřebu podpory dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (76 %). Téměř 70 % škol dále zmiňovalo potřebu zvýšení kvality softwarového vybavení školy, možnosti nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů, potřebu zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (shodně 67 %) a potřebu zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole (66 %).

Graf 38: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření je pro gymnázia hlavními prioritami především úhrada mzdových nákladů pro výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku. Tato opatření školy uváděly v největší míře a zároveň jim přikládaly nadprůměrný význam.

Určitý potenciál leží také ve zkvalitnění IT sítě ve škole a ve zvýšení počtu a kvality PC, notebooků, tabletů a dalších zařízení ve škole. Přestože tato

opatření nebyla školami tak často zmiňována, jejich důležitost lze považovat za nadprůměrnou.

4.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora polytechnického vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory polytechnického vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a orandžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním orandžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOU

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (86 % škol)	Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (82 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (59 % škol)	Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (59 % škol)	
Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (57 % škol)	Jsmo ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (51 % škol)	Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (45 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (86 % škol) - Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (86 % škol) - Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (69 % škol) - Motivační akce pro žáky ZŠ (65 % škol) - Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (45 % škol) - Spolupráce se ZŠ – využití laboratorní dílny, mediálních laboratorní (45 % škol)	- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (78 % škol) - Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (73 % škol) - Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (71 % škol) - Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (65 % škol) - Nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (59 % škol) - Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání (57 % škol)	- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (78 % škol) - Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (78 % škol) - Zvýšení kvality softwarového vybavení školy (76 % škol) - Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratorní a dílny odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (76 % škol) - Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (73 % škol) - Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (73 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila SOU

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (88 % škol)	Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (86 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (80 % škol)	Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (71 % škol)	Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (69 % škol)
Máme zpracovány plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány (obsahově i časově); do těchto plánů je zahrnuto i průřezové téma či vzdělávací oblast Člověk a svět práce. (63 % škol)	Usilujeme o vzájemné obsahové propojení výuky polytechnických předmětů a funkční provázání této výuky s výukou matematiky. (63 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (84 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (74 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (62 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (61 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (54 % škol)

Jsmo ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (48 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (79 % škol)
- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (78 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (58 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (54 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (42 % škol)
- Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (35 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (73 % škol)
- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (72 % škol)
- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (71 % škol)
- Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (60 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (58 % škol)
- Nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (42 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (73 % škol)
- Zvýšení kvality softwarového vybavení školy (72 % škol)
- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (71 % škol)
- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (70 % škol)
- Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (69 % škol)
- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (64 % škol)
- Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (64 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovily SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (87 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (81 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (75 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (73 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (71 % škol)

Jsmo ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (61 % škol)

Usilujeme o vzájemné obsahové propojení výuky polytechnických předmětů a funkční provázání této výuky s výukou matematiky. (61 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na gymnáziích

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (79 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (76 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (71 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (67 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (60 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (60 % škol)

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (88 % škol)
- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (81 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (71 % škol)
- Cílená příprava žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (71 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (60 % škol)
- Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (57 % škol)

Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (74 % škol)
- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (57 % škol)
- Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (55 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (55 % škol)
- Zastaralé vybavení IT pro výuku (48 % škol)
- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (45 % škol)

Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům

- Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (86 % škol)
- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (76 % škol)
- Zvýšení kvality softwarového vybavení školy (67 % škol)
- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (67 % škol)
- Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (67 % škol)
- Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (67 % škol)
- Systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů (minimální úroveň A2, cílem B1-B2) (67 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (67 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila gymnázia

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (81 % škol)

Usilujeme o vzájemné obsahové propojení výuky polytechnických předmětů a funkční provázání této výuky s výukou matematiky. (81 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (76 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (76 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (76 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (76 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 9: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň	41%	+ 15%
	Základní úroveň	86%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	50%	+ 8%
	Pokročilá úroveň	48%	+ 16%
	Nejvyšší úroveň	28%	+ 18%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň	37%	+ 18%
	Základní úroveň	84%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	50%	+ 8%
	Pokročilá úroveň	43%	+ 17%
	Nejvyšší úroveň	24%	+ 24%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň	44%	+ 18%
	Základní úroveň	79%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	46%	+ 8%
	Pokročilá úroveň	52%	+ 13%
	Nejvyšší úroveň	34%	+ 28%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň	26%	+ 12%
	Základní úroveň	67%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	44%	+ 6%
	Pokročilá úroveň	31%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň	13%	+ 18%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň	32%	+ 14%
	Základní úroveň	91%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	57%	+ 9%
	Pokročilá úroveň	32%	+ 23%
	Nejvyšší úroveň	18%	+ 9%

Příloha 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	42	86%	110	76%
	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	42	86%	106	74%
	Příprava výuk. materiálů pro výuku polytech. charakteru	34	69%	72	50%
SOŠ (N=89)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	70	79%	106	74%
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	69	78%	110	76%
	Motivační akce pro žáky ZŠ	52	58%	79	55%
Gymnázium (N=42)	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	37	88%	110	76%
	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	34	81%	106	74%
	Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku	30	71%	67	47%
	Cílená příprava žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ	30	71%	51	35%
VOŠ (N=12)	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	6	50%	110	76%
	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	6	50%	106	74%
	Motivační akce pro žáky ZŠ	5	42%	79	55%
Praktická škola (N=11)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	6	55%	106	74%
	Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru	6	55%	72	50%
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	6	55%	110	76%

Příloha 11: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ o polytech. vzdělávání	38	78%	89	62%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	36	73%	85	59%
	Nedostatek fin. na úhradu vedení nepovinných předmětů	35	71%	96	67%
SOŠ (N=89)	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ o polytech. vzdělávání	65	73%	89	62%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	64	72%	85	59%
	Nedostatek fin. na úhradu vedení nepovinných předmětů	63	71%	96	67%
Gymnázium (N=42)	Nedostatek fin. na úhradu vedení nepovinných předmětů	31	74%	96	67%
	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ o polytech. vzdělávání	24	57%	89	62%
	Učitelé polytech. předm. nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	23	55%	78	54%
	Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání	23	55%	73	51%
VOŠ (N=12)	Nedostatek fin. na úhradu vedení nepovinných předmětů	6	50%	96	67%
	Učitelé polytech. předm. nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	4	33%	78	54%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytech. vzděl.	4	33%	85	59%
	Nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytech. vzděl. ze strany jejich rodičů	4	33%	55	38%
Praktická škola (N=11)	Nevhodné či žádné vybavení laborořní, odborných učeben, dílen apod.	6	55%	41	28%
	Nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů	6	55%	43	30%
	Nedostatečné/neodpovídající prostory	5	45%	36	25%

Příloha 12: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole	38	78%	99	69%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	38	78%	91	63%
	Zvýšení kvality softwarového vybavení školy	37	76%	101	70%
	Zlepšení vybavení odbor. učeben, laborořní a dílen	37	76%	88	61%
SOŠ (N=89)	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	65	73%	107	74%
	Zvýšení kvality softwarového vybavení školy	64	72%	101	70%
	Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole	63	71%	99	69%
Gymnázium (N=42)	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	36	86%	107	74%
	Podpora dělení výuk. hodin pro vybrané polytech. předměty a matematiku	32	76%	95	66%
	Zvýšení kvality softwarového vybavení školy	28	67%	101	70%
VOŠ (N=12)	Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole	8	67%	99	69%
	Systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů	8	67%	86	60%
	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	7	58%	107	74%
	Zvýšení kvality softwarového vybavení školy	7	58%	101	70%
	Podpora nepovinné výuky matematiky	7	58%	82	57%
Praktická škola (N=11)	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	10	91%	91	63%
	Nákup/příprava materiálů pro výuku	10	91%	85	59%
	Úhrada mzdových nákl. na výuku nepovinných předm. polytech. zaměření	9	82%	107	74%

5 Rozvoj školy jako centra celoživotního učení v Moravskoslezském kraji

Koncept celoživotního učení je vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí, které umožňují jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak občanské a profesní uplatnění. Rozvoj sítě středních škol jako Center CŽU.

Koncept škol jako center CŽU zahrnuje působení škol, zařazených v systému počátečního vzdělávání, i v systému dalšího vzdělávání: v rovině systému life-long je umožněna jedinci individuální volba vzdělávací dráhy během života a volba způsobu získání svého vzdělání (rekvalifikace, rozšíření kompetencí, zvýšení kvalifikace), v rovině life-wide je poskytováno vzdělání různého charakteru: formální a nonformální, jsou vytvářeny příležitosti pro informální učení (učení v praxi) a jsou uznávány výsledky nejen formálního, ale se stejnou platností i výsledky nonformálního vzdělávání a informálního učení. Vzdělávání různého charakteru v obou rovinách tvoří celek a je propojováno.

- Škola je schopna v rámci profesního vzdělávání poskytovat vzdělávání různého charakteru: formální – výsledkem dosažení stupně vzdělání, kvalifikace; nonformální – např. aktualizace, prohloubení znalostí).
- Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora (rovina life-long).

V předchozím období byly krajské sítě středních odborných škol zakládány v souladu s celorepublikovým projektem ESF UNIV 2 KRAJE, realizovaným NÚV, a bylo podporováno jejich využití při profesním vzdělávání dospělých (následný projekt UNIV 3). V tomto období bude kladen důraz na aktivitu krajských sítí v jednotlivých krajích a rozšiřování jejich funkcí vůči zapojeným školám, dalším zájemcům z řad škol i vzdělávacímu prostředí dospělých (poradenství zájemcům o další vzdělávání dospělých z řad veřejnosti, poradenství poskytovatelům DVD, sdružování škol s různými obory vzdělávání do společných vzdělávacích projektů, sdílení zkušeností s profesním vzděláváním dospělých, informování o programech DVD poskytovaných středními školami v regionu ad.) Do sítě by se mohly se svými vzdělávacími programy určenými dospělým zapojit nově i gymnázia a lycea. Sítě by mohly svou působnost rozšířit (např. o působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů odborných předmětů a odborného výcviku programy DVPP) a spolupráci s jinými vzdělávacími organizacemi, které se podílejí na celoživotním vzdělávání v kraji.

Funkce Center CŽU ve středních odborných školách:

- **Vzdělávací** zahrnující poskytování dalšího vzdělávání dospělých (dále DVD) a vzdělávání seniorů.
- **Informační** zahrnující poskytování informací veřejnosti i jednotlivcům o organizaci a podmínkách DVD, včetně Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK).
- **Poradenská** zahrnující poradenství v oblasti orientace v DVD, individuální kariérové poradenství zaměřené na získání kvalifikace nebo rekvalifikace, provádění procesem uznávání (role průvodce).

Složky poskytovaného dalšího vzdělávání dospělých (DVD):

- Vzdělávání profesní,
- Vzdělávání zájmové,
- Vzdělávání občanské,
- Vzdělávání seniorů.

Předpokládá se rozšíření počtu středních a vyšších odborných škol, které budou poskytovat DVD **profesní**, vedoucí ke složení zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK) v systému uznávání neformálních a informálních výsledků učení (předchozích výsledků učení), a zároveň budou působit jako autorizované osoby pro tuto zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb.

Školy poskytující tento druh DVD musí vzdělávat podle programů akreditovaných MŠMT, a pokud chtějí zároveň působit jako zkušební orgán pro určitou profesní kvalifikaci, musí mít autorizaci. Školy mají v současnosti volně k dispozici přes 350 vzdělávacích programů z různých oborů, vytvořených a pilotovaných v projektu UNIV 3, právě tak jsou k dispozici i ověřená konkrétní zadání pro zkoušku k získání jednotlivých profesních kvalifikací podle standardů NSK.

Zájemci z řad škol, které dosud nemají s profesním vzděláváním vedoucím k získání profesní kvalifikace zkušenost, mohou absolvovat v rámci intervence P-KAP program vzdělávání k přípravě a vedení zkoušky i k tvorbě vzdělávacího programu. Pedagogičtí pracovníci, kteří působí jako lektori DVD, by si mohli rozšířit svoji kvalifikaci a získat profesní kvalifikaci lektor dalšího vzdělávání dospělých.

Zájmové vzdělávání dospělých, ale i dětí, poskytované středními školami, není předmětem zvýšené podpory vzdělávací politiky. Existuje celá státem podporovaná oblast zájmového vzdělávání se specializovanými institucemi a pedagogy. Zájmové vzdělávání je ale součástí komplexního pojetí celoživotního učení a školy mají možnost poskytovat vzdělávací programy i tohoto typu. Většinou nabízejí specifické vzdělávací programy, které nejsou součástí běžné vzdělávací nabídky, jsou veřejností žádané a vycházejí z oboru vzdělání, které škola poskytuje (např. programy zhotovování oděvů a konstrukce stříhů; vyřezávání ovoce, míchané nápoje; roubování; aranžování květin). Programy zájmového vzdělávání, pro které školy mohou pravděpodobně získat podporu v rámci projektů, jsou programy určené předškolním dětem v oblasti polytechnického vzdělávání a žákům základních škol ve stejné oblasti.

Další oblastí vzdělávání dospělých, na které se střední školy mají podílet, je vzdělávání občanské a zájmové. Výzvou je rozšířit působení středních škol především v oblasti občanského vzdělávání. Toto vzdělávání nemá stejný cíl a obsah jako školní **občanské vzdělávání** v počátečním vzdělávání, je určeno občanům proto, aby si aktualizovali své znalosti nebo získávali nové znalosti především ve státem preferovaných oblastech – ve vybraných gramotnostech společných občanům EU: digitální, environmentální, finanční, jazyková (cizí jazyky jako prostředek porozumění občanů v rámci Evropy – ne cizojazyčné vzdělávání pro potřeby výkonu profese, jako např. němčina pro tesaře, angličtina pro kosmetičky nebo **zájmové**, kdy je studium jazyka koníčkem a předmětem osobnostního rozvoje, které školy také poskytují), dále politická (např. systém státní správy a politický systém včetně volebního), právní, také ve vzdělávání zaměřeného oblast zdravotní a bezpečnostní (zdravotní prevence, zdravý životní styl včetně cvičení, první pomoc, sebeobrana, ochrana spotřebitele, ochrana před živelními pohromami), znalost regionů (historie, osobnosti, příroda, umění), příprava na stáří a stárnutí, vzdělávání rodičů ad. Školy tak mohou vytvářet vzdělávací programy využívající znalostí učitelů podle oborů vzdělání, které škola poskytuje v počátečním vzdělávání, nebo podle zájmových specializací učitelů.

Poslední oblastí celoživotního vzdělávání je **vzdělávání seniorů**. Střední školy mají být dalším vzdělávacím prostředím tohoto vzdělávání kromě univerzit třetího věku, knihoven, vzdělávacích agentur a kulturních center. Seniorům tak může být rozšířena dostupnost vzdělávání jak zvýšením dosažitelnosti v blízkosti bydliště, tak nabízenými tématy.

U vzdělávání seniorů ve středních školách je upřednostňováno mezigenerační učení, kdy se na programech podílejí žáci školy jako lektori, asistenti lektorů či instruktoři. Zároveň ale učitelé ve vzdělávání vytvářejí situace vzájemného učení i opačným směrem, kdy se žáci učí od seniorů.

Školy mohou pro seniory vytvářet programy občanského nebo zájmového vzdělávání podle svých možností i cílů kurikula počátečního vzdělávání (např. obory gastronomické – moderní stravování

a příprava pokrmů; sociální péče a zdravotnické – tréninky paměti, rozpomínání, arteterapie; technické školy – digitální vzdělávání aj.). Žáci účastníci se programů pro seniory si nejen procvičují získané znalosti, ale mohou je i prokázat jinak, než je běžné v rámci zkoušení, tedy tím, že učí druhé. Mohou si procvičovat i specifické profesní dovednosti spojené s komunikací. Zároveň, a to je výchovný přínos pro počáteční vzdělávání žáků, společná účast v programech slouží k mezigeneračnímu poznávání a porozumění. Vztah k seniorům je součástí kultivačního působení školy a promítá se do celé kultury školy.

V rámci intervence P-KAP v této oblasti mohou školy získat podporu pro tvorbu vzdělávacích programů založených na principech mezigeneračního učení a pro vzdělávací postupy modifikované pro seniory.

Hlavní zjištění

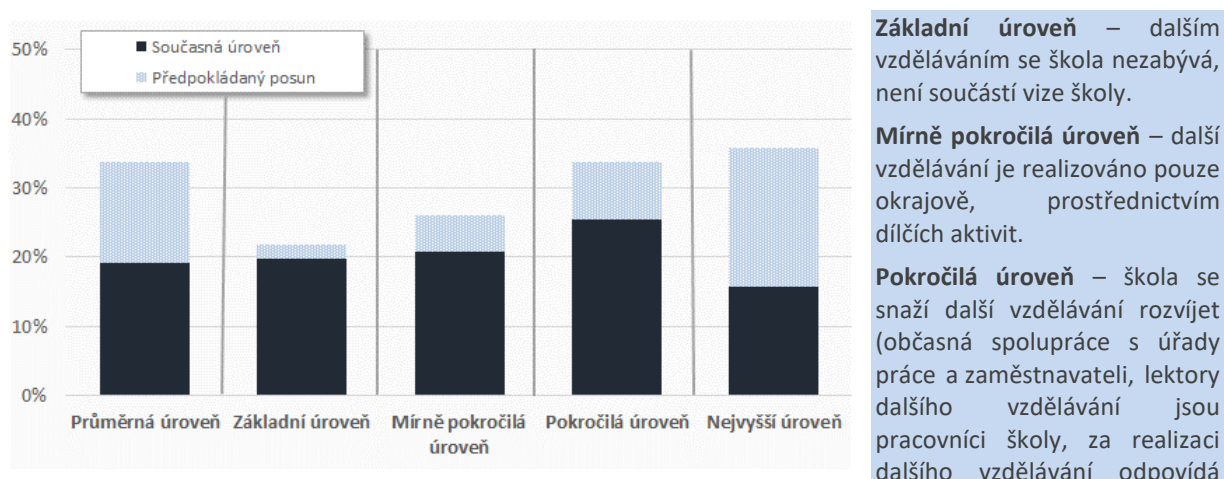
- Školy v této oblasti nejčastěji realizují činnosti odpovídající pokročilé úrovni a snaží se celoživotní učení dále rozvíjet (to se týká především SOU, SOŠ a VOŠ – v případě SOU je patrný vysoký podíl také v rámci nejvyšší úrovně). Školy deklarují zájem především o systematické rozvíjení této oblasti a o realizaci aktivit, které spadají do nejvyšší nebo pokročilé úrovně (SOU, SOŠ a VOŠ).
- Školy vyvíjejí aktivitu především v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů (SOŠ, gymnázia, praktické školy a částečně také konzervatoře), zájmového vzdělávání pro veřejnost (gymnázia, konzervatoře) a rekvalifikací (SOU, SOŠ a VOŠ). Školy dále realizují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (SOU a SOŠ) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (VOŠ). SOU a VOŠ se dále zaměřují na přípravu ke zkouškám podle NSK.
- Školy v této oblasti nejčastěji narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (zmiňují všechny typy škol s výjimkou praktických škol), nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by tuto oblast zajišťoval (všechny typy škol s výjimkou VOŠ), malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (SOU, SOŠ a VOŠ) a administrativní náročnost spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (VOŠ, praktické školy). VOŠ dále poukazují na náročnost zpracování dokumentace pro výběrová řízení. Konzervatoře a praktické školy zmiňují obtíže spojené s tvorbou a přípravou programů dalšího vzdělávání.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (SOU, SOŠ, VOŠ a částečně také praktické školy) a příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (především gymnázia, konzervatoře a praktické školy). Školy dále potřebují finance na kvalitní materiál (SOU a SOŠ) a zlepšení ICT vybavení školy (SOŠ, gymnázia a VOŠ). SOU dále zdůrazňují potřebu stáží pro lektory/pracovníky školy ve firmách, gymnáziím by pomohlo zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. VOŠ zdůrazňují potřebu aktualizace výukových materiálů, v případě praktických škol by pomohlo zlepšení vybavení dílen.

5.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení spadá nejvyšší podíl aktivit realizovaných středními a vyššími odbornými školami Moravskoslezském kraji do pokročilé úrovně (25 %), kdy se škola snaží další vzdělávání dále rozvíjet např. spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli, nebo do mírně pokročilé úrovně (21 %), kdy je další vzdělávání realizováno pouze okrajově prostřednictvím dílčích aktivit. Střední a vyšší odborné školy do určité míry realizují také aktivity spadající do nejvyšší úrovně (16 %), pro kterou je charakteristické, že je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy a je dále systematicky rozvíjeno. Pětina škol se dalším vzděláváním nezabývá a je zde pouze na základní úrovni (20 %).

Z níže přiloženého grafu je patrné, že o nevýraznější nárůst prováděných aktivit (předpokládaný posun o 20 %) budou školy usilovat na úrovni systematického rozvoje dalšího vzdělávání jako plnohodnotné součásti práce školy, tedy u aktivit spadajících do nejvyšší úrovně. V rámci aktivit spadajících do zbývajících úrovní plánují školy v Moravskoslezském kraji posun o 2-8 %.

Graf 39: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun

pověřený pracovník školy, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb.).

Nejvyšší úroveň – další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 13) se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** v současné době věnují především aktivitám na úrovni rozvoje dalšího vzdělávání – pokročilá úroveň a do budoucna plánují posun především směrem k systematickému rozvoji této oblasti – nejvyšší úroveň.

Gymnázia se v současné době věnují především aktivitám na úrovni okrajové realizace dalšího vzdělávání prostřednictvím dílčích činností – mírně pokročilá úroveň (25 %) – a nebo se celoživotnímu vzdělávání nevěnují vůbec – základní úroveň 32 %). Do budoucna se pak školy plánují posouvat především v rámci mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 10 %).

Praktické školy realizují především aktivity v rámci pokročilé úrovně (24 %) a do budoucna plánují posun primárně v rámci nejvyšší úrovně, kdy je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy

(plánovaný posun o 15 %). **Konzervatoře** se pak pohybují především v rámci mírně pokročilé úrovně (17 %) a do budoucna plánují rozvoj pouze v rámci nejvyšší úrovně (6 %).

5.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Školy se v rámci celoživotního učení zaměřují především na další vzdělávání pedagogů (38 %). Kolem třetiny škol se dále podílí také na zájmovém vzdělávání veřejnosti (30 %) a věnuje se rekvalifikacím (28 %).

V menší míře se školy dále zaměřují na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (26 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností pro občany i na objednávku firem (24 %) a na přípravu na zkoušky podle NSK (21 %). Méně než 20 % škol v Moravskoslezském kraji provádí zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (19 %) a vzdělávání seniorů (12 %) a pouze v malé míře školy v rámci celoživotního učení nabízejí občanské vzdělávání (8 %) a výuku češtiny pro cizince (6 %).

Graf 40: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí

Když se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 14), tak se **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** se zaměřují v rámci celoživotního učení primárně na rekvalifikace a SOU a SOŠ také na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Učiliště a vyšší odborné školy se zároveň ve větší míře zapojují také do příprav na vykonání zkoušky podle NSK (51 %) a SOŠ na další vzdělávání pedagogů (39 %). VOŠ se mimo výše zmíněné soustředí také na vzdělávání v oblasti ICT dovedností (42 %).

Gymnázia se v rámci této oblasti angažují v dalším vzdělávání pedagogů (45 %), v zájmovém vzdělávání pro veřejnost (33 %), případně v této oblasti činnost aktivně nevyvíjí (kategorie Jiné – 31 %).

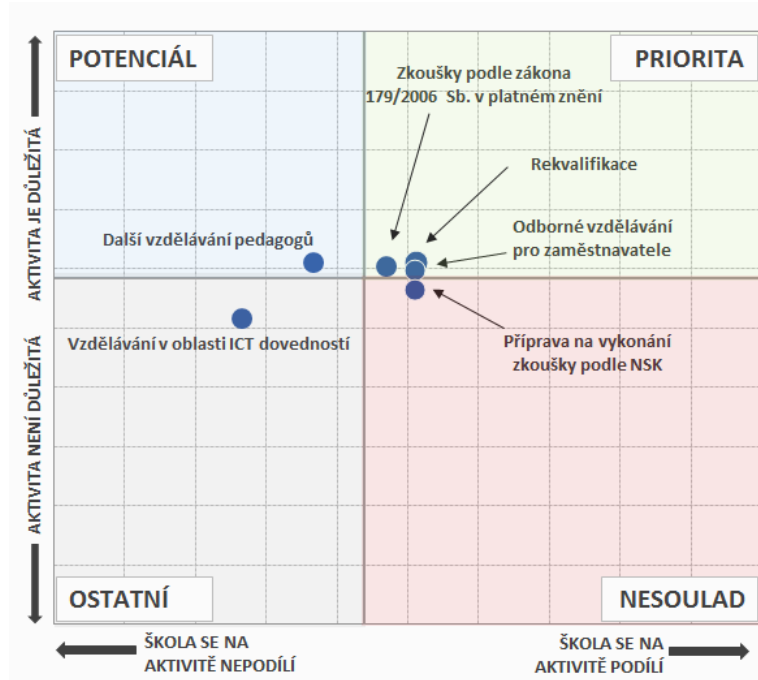
Konzervatoře se pak soustředí na další vzdělávání pedagogů (50 %) a zájmové vzdělávání pro veřejnost (50 %) a **praktické školy** se v rámci celoživotního učení zabývají dalším vzděláváním pedagogů (45 %), případně danou oblast vůbec nerozvíjejí (kategorie Jiné – 45 %).

5.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v rámci celoživotního učení zaměřují především na realizaci rekvalifikací, odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a přípravu na zkoušky dle NSK. Všem třem oblastem se věnuje shodně 51 % škol.

Dále se školy ve větší míře věnují také provádění zkoušek podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (47 %), dalšímu vzdělávání pedagogů (37 %) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (27 %).

Graf 41: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je především odborné vzdělávání pro zaměstnavatele, realizace rekvalifikací a realizace zkoušek podle zákona 179/2006 Sb. Na těchto aktivitách se střední odborná učiliště ve velké míře podílí a zároveň je ve srovnání ostatními sledovanými položkami hodnotí jako důležité.

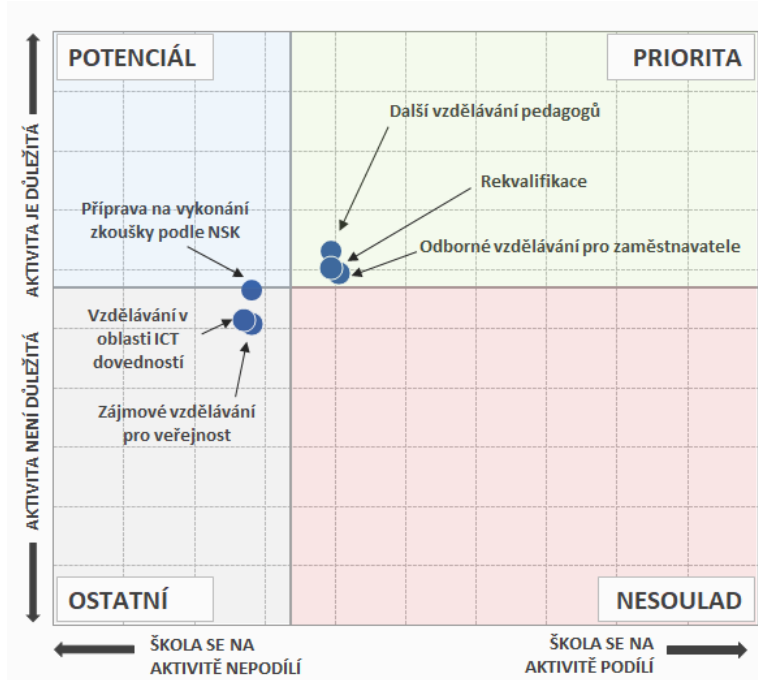
Určitý potenciál rozvoje celoživotního učení na středních odborných učilištích leží v dalším vzdělávání pedagogů, i když se učiliště na této aktivitě nepodílí do

takové míry jako v ostatních sledovaných případech, je tato činnost vnímána jako vysoce důležitá.

Střední odborná učiliště se dále soustředí na realizaci zkoušek podle NSK, ale ve srovnání s ostatními položkami nicméně není tato aktivita až tak důležitá.

Střední odborné školy se podobně jako učiliště také věnují především realizaci odbornému vzdělávání pro zaměstnavatele (40 %) a realizaci rekvalifikací (39 % škol).

Graf 42: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Školy se ve větší míře dále věnují také dalšímu vzdělávání pedagogů (39 %) a více než čtvrtina škol se zaměřuje také na zájmové vzdělávání pro veřejnost (28 %), přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (též 28 %) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (27 %).

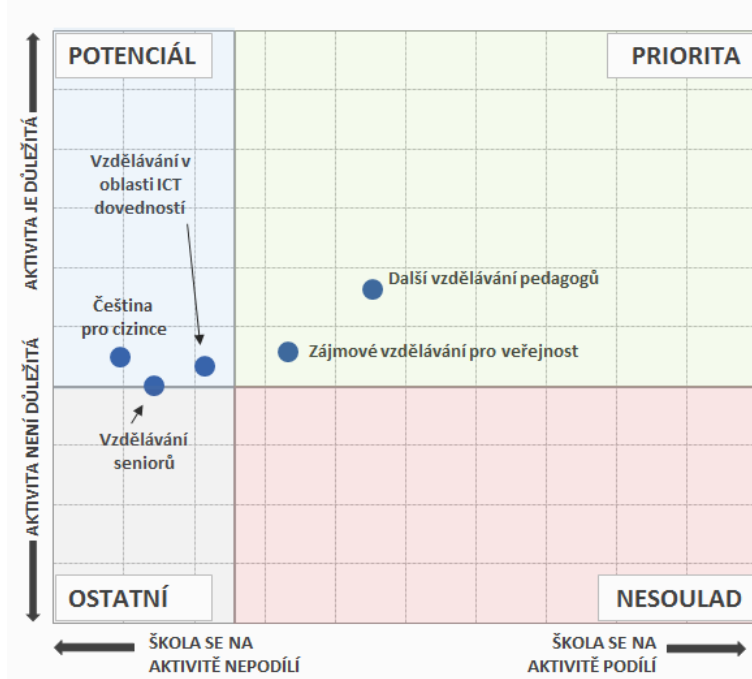
Při zohlednění důležitosti jednotlivých činností rozvoje školy jako centra celoživotního vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol především odborné vzdělávání pro zaměstnavatele, další vzdělávání pedagogů a rekvalifikace. Tyto činnosti jsou

SOŠ realizovány nejčastěji a zároveň jsou pro ně ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nejvíce důležité.

Prostor pro další rozvíjení celoživotního učení můžeme pak částečně spatřovat také v přípravě na vykonání zkoušky podle NSK. I tato činnost je SOŠ považována za důležitou, přestože se na této aktivitě školy tolik nepodílí. Další v menší míře realizované činnosti (tj. vzdělávání v oblasti ICT dovedností a zájmové vzdělávání pro veřejnost) považují školy ve srovnání s ostatními položkami za podprůměrně důležité.

Gymnázia se podobně jako SOŠ zapojují do činností v oblasti celoživotního učení v relativně menší míře. Školy se zaměřují primárně na další vzdělávání pedagogů (45 % škol). V relativně větší míře pak na gymnáziích probíhá také zájmové vzdělávání pro veřejnost (33 %) a přibližně 21 % gymnázií se věnuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Z dalších aktivit se pak 14 % gymnázií věnuje vzdělávání seniorů a 10 % škol se věnuje výuce češtiny pro cizince.

Graf 43: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje při zhodnocení důležitosti jednotlivých aktivit priority především další vzdělávání pedagogů a zájmové vzdělávání pro veřejnost. Na těchto činnostech se gymnázia podílí nejčastěji a jsou zároveň hodnoceny jako vysoce důležité.

Určitý prostor pro další rozvíjení celoživotního učení lze spatřovat ve vzdělávání v oblasti ICT, výuce češtiny pro cizince a částečně také ve vzdělávání seniorů. Přestože jsou tyto aktivity realizovány v menší míře než ostatní, mají pro školy relativně velký význam.

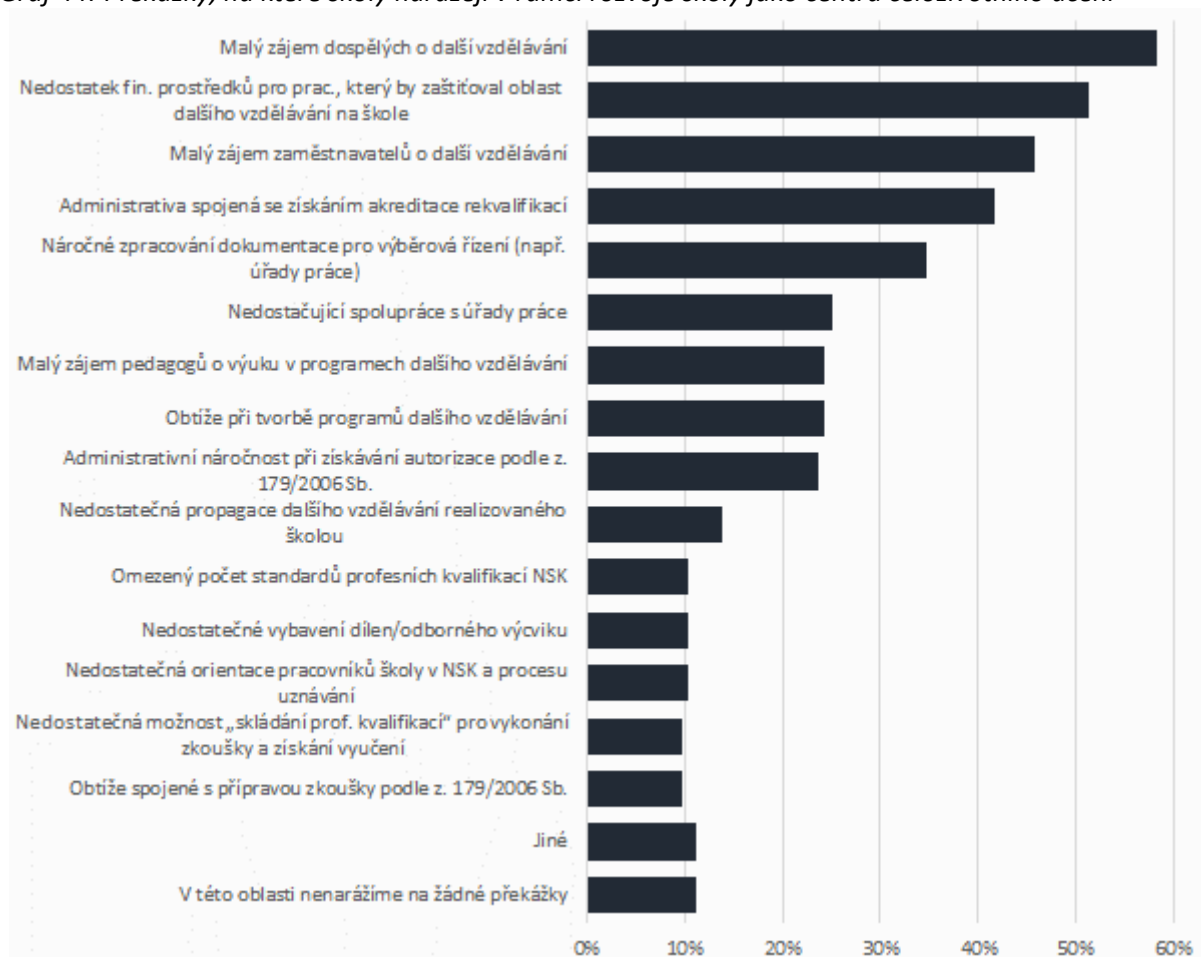
5.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V rámci oblasti celoživotního učení se školy setkávají s celou řadou překážek. V rámci rozvoje celoživotního učení školy nejčastěji narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (58 %), nedostatek finančních prostředků pro pracovníky, kteří by zajišťovali oblast dalšího vzdělávání na školách (51%), malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (46 %) a administrativní náročnost spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (42 %). Již v menší míře se školy potýkají s náročným zpracováním dokumentace pro výběrová řízení (35 %) a nedostatečnou spoluprací s úřady práce (25 %).

Téměř čtvrtina škol také naráží na malý zájem pedagogů v programech dalšího vzdělávání, obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání a administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. (shodně 24 %).

Již jen v minimální míře se školy potýkají s nedostatečnou propagací dalšího vzdělávání realizovaného školou (14 %) a dále pak také s omezeným počtem standardů profesních kvalifikací NSK, nedostatečným vybavením dílen odborného výcviku, nedostatečnou orientací pracovníků školy v NSK a procesu uznávání, nedostatečnými možnostmi „skládání prof. kvalifikací“ pro vykonání zkoušky a získání vyučení a s obtížemi spojenými s přípravou zkoušky podle z. 179/2006 Sb. (vše shodně 10 %).

Graf 44: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol, tak napříč všemi typy škol (viz příloha 15) patří mezi nejčastěji zmiňované překážky v rozvoji škol jako center celoživotního učení pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** malý zájem dospělých o další vzdělávání, malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání a silně pociťují nedostatek finančních prostředků pro pracovníky, kteří by tuto oblast na školách zajišťovali.

Vyšší odborné školy v souvislosti s překážkami nejčastěji zmiňují náročné zpracování dokumentace pro výběrová řízení (67 %), administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (58 %) a malý zájem zaměstnavatelů (58 %) a dospělých (50 %) o další vzdělávání.

Gymnázia deklarují malý zájem dospělých o další vzdělávání (45 %). Mezi další problémy patří malý zájem pedagogů o výuku v rámci dalšího vzdělávání (24 %) a nedostatek finančních prostředků pro pracovníka zajišťujícího další vzdělávání (21 %). 21 % gymnázií pak na žádné překážky v této oblasti nenaráží.

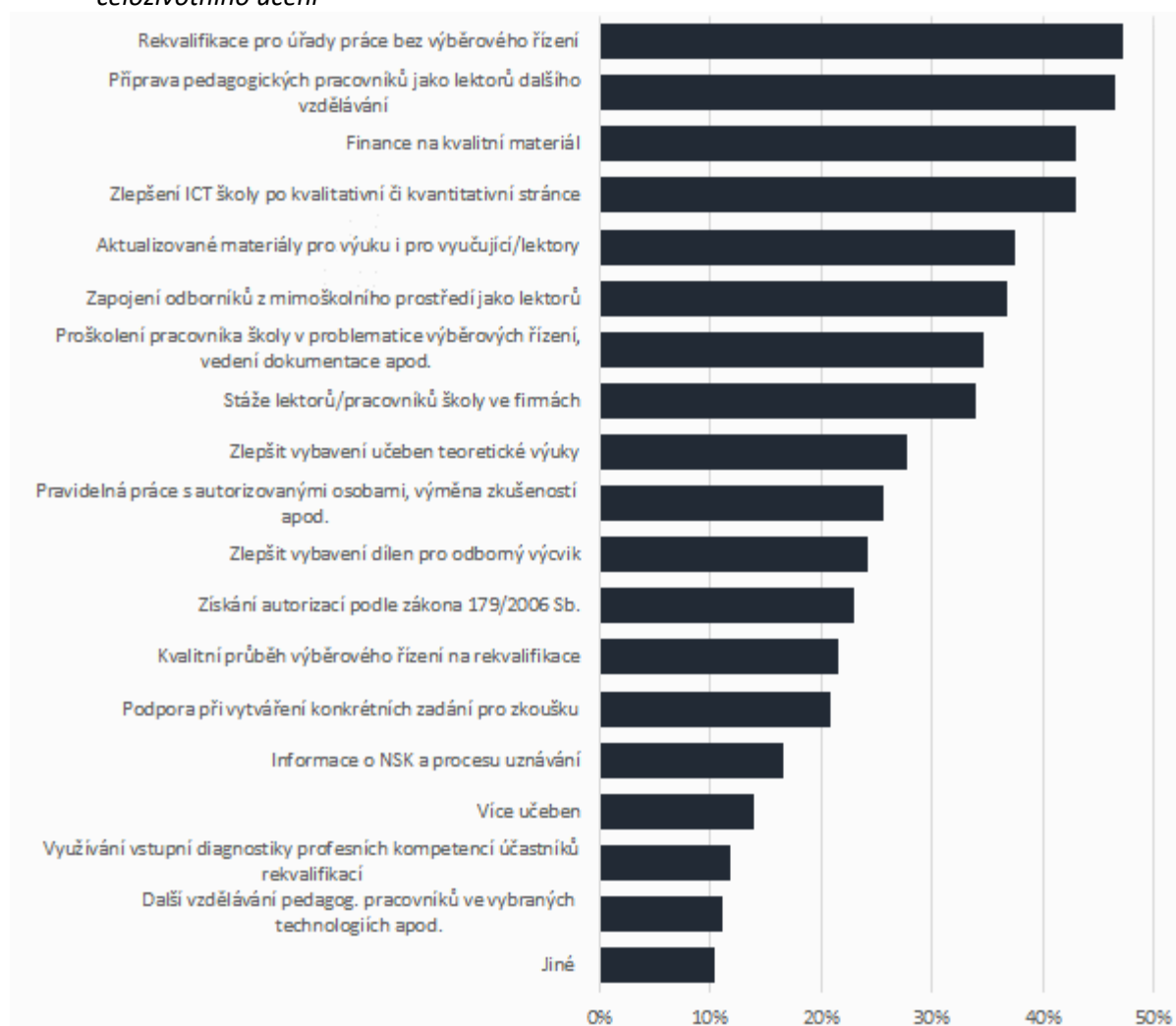
Na **konzervatořích** budto na žádné překážky v rámci rozvoje celoživotního učení nenarážejí (50 %), nebo se potýkají s malým zájmem dospělých o další vzdělávání (50 %), nedostatečnou propagací dalšího vzdělávání realizovaného školou (50 %), nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka zajišťujícího další vzdělávání (50 %) nebo obtížemi při tvorbě programů dalšího vzdělávání (50 %).

Praktické školy pociťují nedostatek finančních prostředků pro pracovníka zajišťujícího tuto oblast (55 %), obtíže spojené s tvorbou programů dalšího vzdělávání (45 %) a je pro ně překážkou také administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací (45 %).

5.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Mezi hlavní opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení, patří rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (shodně 47 %). Školám by dále pomohlo také zajištění financí na kvalitní materiál (43 %) a zlepšení ICT školy po kvantitativní i kvalitativní stránce (43 %).

Graf 45: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

Školy dále ve větší míře uváděly, že by jim v rámci rozvoje celoživotního učení pomohly aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující a lektory (38 %) či zapojení odborníků z mimoškolního prostředí

jako lektorů (37 %) a uvítaly by také proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace apod. (35 %) nebo stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (34 %).

Již menší podíl škol v Moravskoslezském kraji by dále ocenil zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (28 %), pravidelnou práci s autorizovanými osobami (26 %), zlepšení vybavení učeben pro odborný výcvik (24 %) a získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. (23 %). Více než pětina škol by také pomohl kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikace (22 %) a podpora při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (21 %).

V nejmenší míře pak školy uváděly, že by jim v rozvoji celoživotního učení přispěly informace o NSK a procesu uznávání (17 %) a dále by menšímu podílu škol pomohlo také větší množství učeben (14 %), využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí pro účastníky rekvalifikací (12 %) a již pouze minimálně by školy ocenily také další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích apod. (11 %).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 16) **střední odborná učiliště a střední odborné školy** uvedly, že by jim v rozvoji celoživotního učení pomohlo, pokud by byly rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a dále by školy ve velké míře také ocenily získání financí na kvalitní materiál. SOU pak mimo výše zmíněné zdůrazňují také potřebu stáží lektorů či pracovníků školy ve firmách (49 %) a SOŠ by uvítaly zlepšení ICT vybavení školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (49 %).

Vyšší odborné školy pak nejčastěji zmiňují potřebu rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení (83 %), nutnost zlepšení ICT vybavení školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (67 %) a potřebu aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující a lektory (67 %).

Gymnázia v oblasti celoživotního učení zdůrazňují potřebu přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (43 %), zlepšení ICT vybavení školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (29 %) a potřebu zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (21 %).

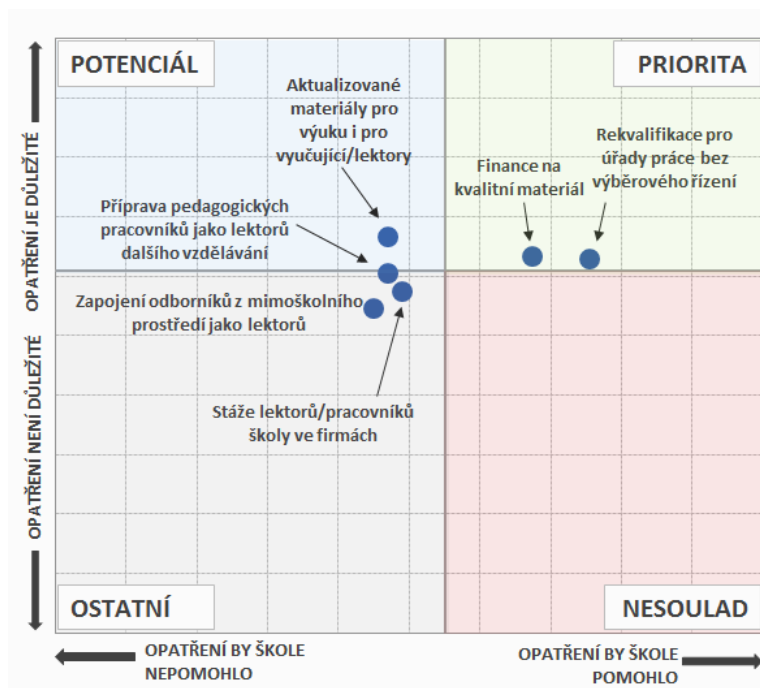
Konzervatořím by nejvíce pomohla příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (100 %), kterou ve velké míře zmiňují i **praktické školy**. Praktické školy dále velmi často zmiňovaly i potřebu zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (55 %) a pomohly by jim také rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (45 %).

5.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Středním odborným učilištím by v rozvoji celoživotního učení pomohlo především, když by mohla provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (76 % škol). Vysokému podílu škol by dále pomohlo také zajištění financí na kvalitní materiál (67 %) a 49 % škol by mělo zájem o stáže lektorů a pracovníků školy ve firmách.

Školy také ve větší míře zmiňovaly, že by jim v rozvoji celoživotního vzdělávání pomohla také příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (47 %) a dále také aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory (též 47 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (45 %).

Graf 46: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

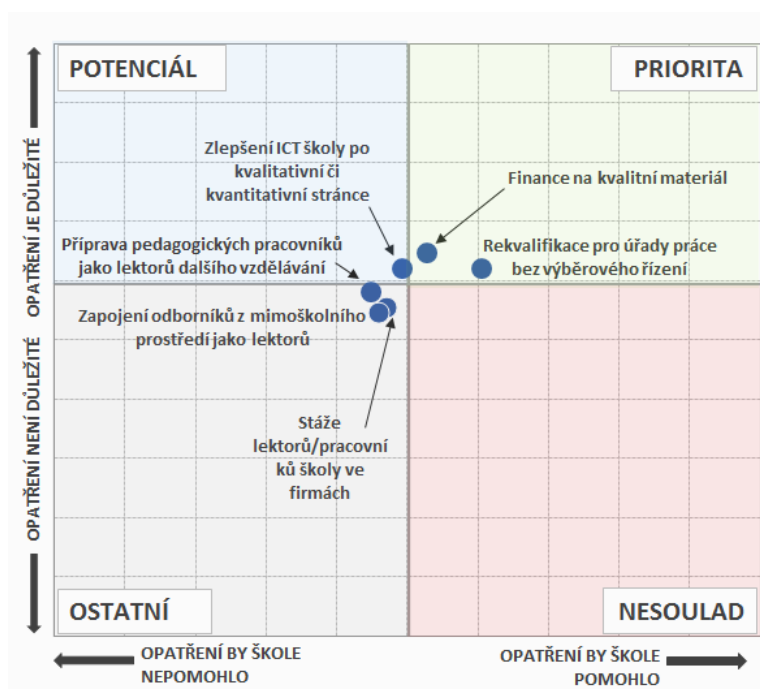
Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření rozvoje škol jako centra celoživotního učení představuje priority středních odborných učilišť realizace rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a zajištění financí na kvalitní materiál. Tato opatření jsou SOU zmiňována nejčastěji a jejich důležitost je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami relativně vysoká.

Prostor pro další rozvoj celoživotního učení by školám mohla přinést aktualizace materiálů pro výuku i pro vyučující/lektory a částečně také příprava pedagogických

pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Přestože nejsou tato opatření tak často zmiňována ve srovnání s ostatními sledovanými, jim SOU přiřkládají velký význam.

Střední odborné školy by podobně jako učiliště ocenily možnost provádět rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (61 %), zajištění financí na kvalitní materiál (53 %) a zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (49 %). Školy dále ve velké míře uváděly, že by jim pomohly stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (47 %) a dále také zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (46 %) a příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (45 %).

Graf 47: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

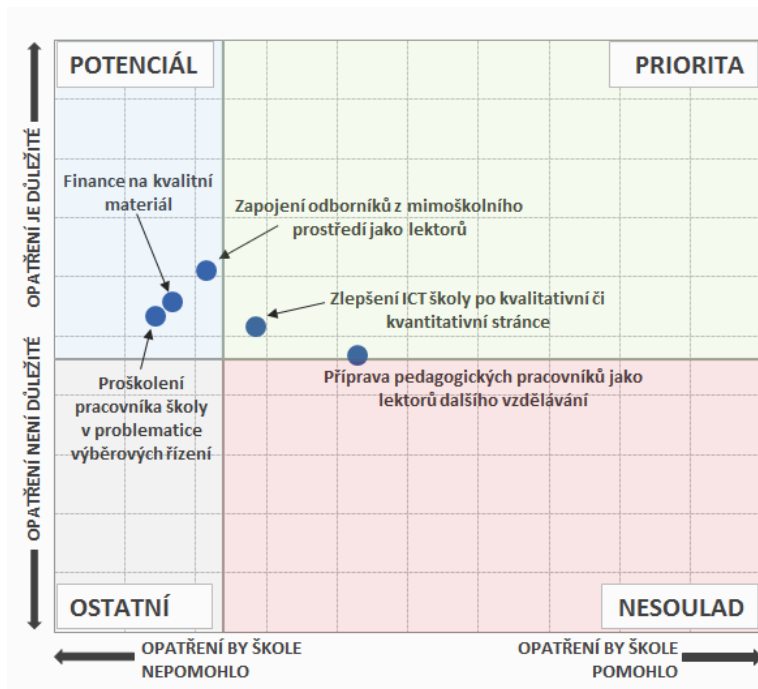
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje školy jako centra celoživotního učení představují pro střední odborné školy, stejně jako pro střední odborná učiliště, největší priority finance na kvalitní materiál a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. Tato opatření jsou školami zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s dalšími sledovanými položkami hodnocena jako velmi důležitá.

Dalším opatřením, které školy relativně často zmiňovaly a ve srovnání s ostatními sledovanými položkami je pro ně nadprůměrně důležité, je zlepšení ICT školy po

kvalitativní i kvantitativní stránce, které tedy představuje potenciál dalšího rozvoje odborných škol v této oblasti.

Vzhledem k odlišnému zaměření **gymnází** by školám pomohla primárně příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (43 %) a zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (29 %). Další opatření již zmiňovala jen přibližně pětina škol. Jednalo se o zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (21 % škol), zajištění financí na kvalitní materiál (17 %) a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení (14 %).

Graf 48: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje z hlediska důležitosti jednotlivých opatření prioritu v rozvoji škol jako center celoživotního učení zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a do jisté míry také příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Tato opatření byla gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň je školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za relativně důležitá.

Další pro gymnázia relativně důležitá opatření představují získání financí na kvalitní materiál, zapojení odborníků z mimoškol-

ního prostředí jako lektorů a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení. Vzhledem k tomu, že školy tato opatření zmiňovaly spíše v menší míře, ale přisuzují jim vyšší důležitost, dají se považovat za jistý potenciál dalšího rozvoje celoživotního učení.

5.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj školy jako centra celoživotního učení“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj školy jako centra celoživotního učení* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a orandžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním orandžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOU

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila SOU

* Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOŠ

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (56 % škol)

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (45 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Spolupracujeme občasně s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (43 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (38 % škol)

Jsme autorizovanou osobou podle zákona 179\2006 Sb. v platném znění, realizujeme zkoušky. (31 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (29 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení realizují

- Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (40 %)
- Rekvalifikace (39 %)
- Další vzdělávání pedagogů (39 %)
- Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.) (28 %)
- Příprava na vykonání zkoušky podle NSK (28 %)
- Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (27 %)
- Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany) (27 %)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem dospělých o další vzdělávání (73 %)
- Nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (64 %)
- Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (63 %)
- Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací (51 %)
- Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce) (45 %)
- Nedostačující spolupráce s úřady práce. (35 %)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (61 %)
- Finance na kvalitní materiál (53 %)
- Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (49 %)
- Stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách (47 %)
- Zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (46 %)
- Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (45 %)
- Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory (45 %)

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovily SOŠ

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (73 % škol)

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (61 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy. (58 % škol)

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (51 % škol)

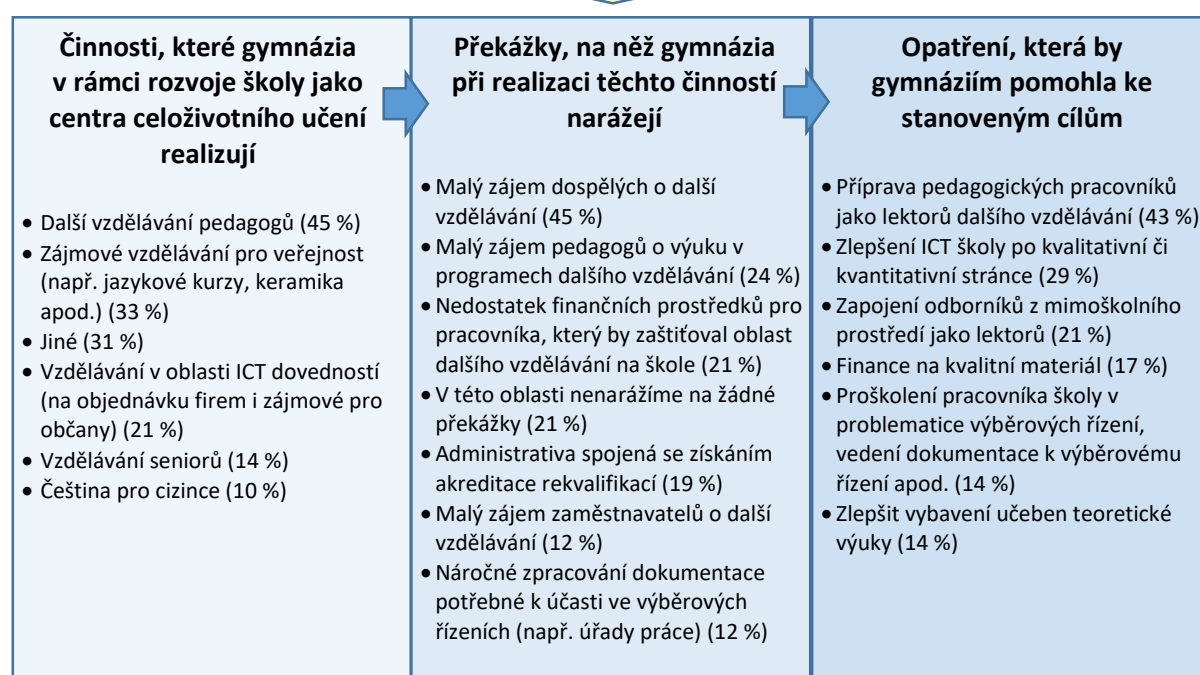
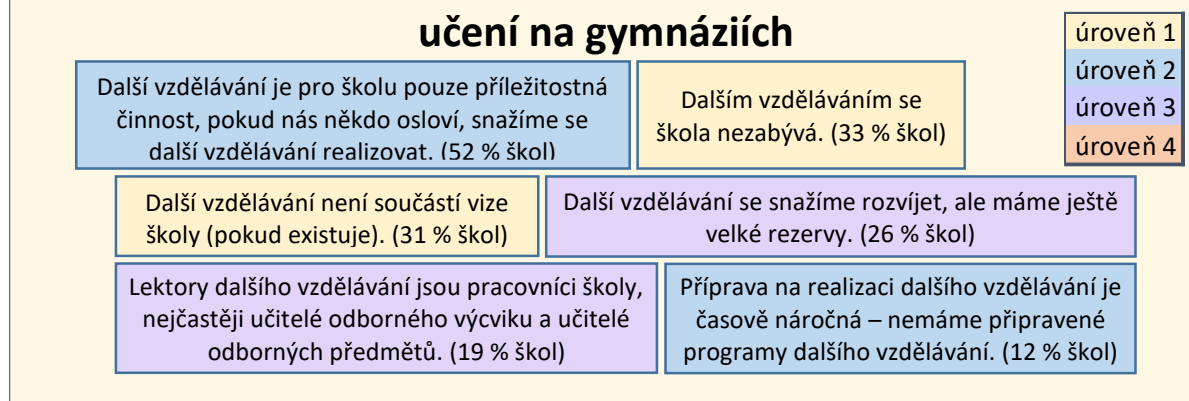
Spolupracujeme občasně s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (48 % škol)

Jsme autorizovanou osobou podle zákona 179\2006 Sb. v platném znění, realizujeme zkoušky. (44 % škol)

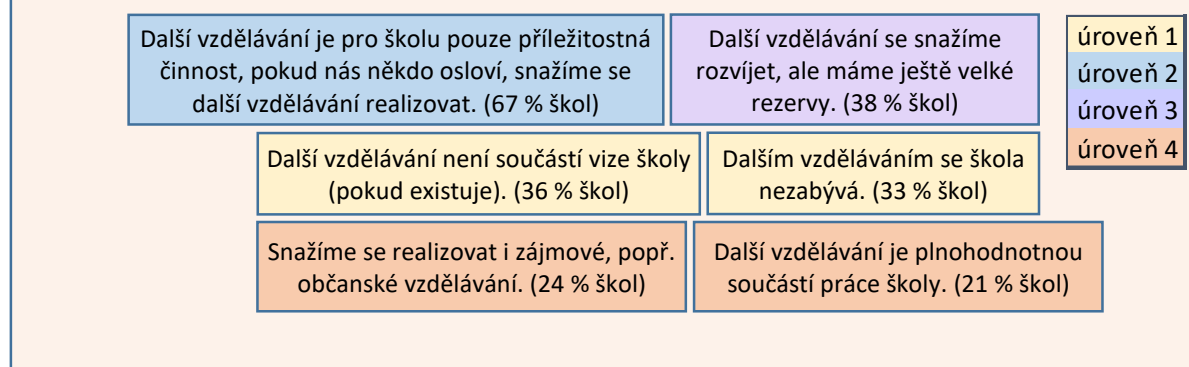
Máme v zásobě programy dalšího vzdělávání, proto je naše reakce na poptávku rychlá. (40 % škol)

* Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 13: Příloha 13: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň	 30%	 + 16%
	Základní úroveň	 8%	 + 1%
	Mírně pokročilá úroveň	 18%	 + 1%
	Pokročilá úroveň	 36%	 + 8%
	Nejvyšší úroveň	 30%	 + 23%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň	 25%	 + 17%
	Základní úroveň	 13%	 + 1%
	Mírně pokročilá úroveň	 22%	 + 3%
	Pokročilá úroveň	 33%	 + 9%
	Nejvyšší úroveň	 22%	 + 24%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň	 9%	 + 7%
	Základní úroveň	 32%	 + 2%
	Mírně pokročilá úroveň	 25%	 + 10%
	Pokročilá úroveň	 13%	 + 5%
	Nejvyšší úroveň	 3%	 + 8%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň	 22%	 + 33%
	Základní úroveň	 17%	 + 0%
	Mírně pokročilá úroveň	 19%	 + 3%
	Pokročilá úroveň	 33%	 + 15%
	Nejvyšší úroveň	 18%	 + 48%
Konzervatoř (N=2)	Průměrná úroveň	 10%	 + 3%
	Základní úroveň	 0%	 + 0%
	Mírně pokročilá úroveň	 17%	 + 0%
	Pokročilá úroveň	 8%	 + 0%
	Nejvyšší úroveň	 11%	 + 6%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň	 12%	 + 14%
	Základní úroveň	 18%	 + 9%
	Mírně pokročilá úroveň	 12%	 + 12%
	Pokročilá úroveň	 24%	 + 12%
	Nejvyšší úroveň	 6%	 + 15%

Příloha 14: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Rekvalifikace	25	 51%	41	 28%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	25	 51%	38	 26%
	Příprava na vykonání zkoušky podle NSK	25	 51%	30	 21%
SOŠ (N=89)	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	36	 40%	38	 26%
	Rekvalifikace	35	 39%	41	 28%
	Další vzdělávání pedagogů	35	 39%	55	 38%
Gymnázium (N=42)	Další vzdělávání pedagogů	19	 45%	55	 38%
	Zájmové vzdělávání pro veřejnost	14	 33%	43	 30%
	Jiné (Škola v této oblasti aktivně nevyvíjí činnost)	13	 31%	31	 22%
VOŠ (N=12)	Rekvalifikace	6	 50%	41	 28%
	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností	5	 42%	34	 24%
	Příprava na vykonání zkoušky podle NSK	5	 42%	30	 21%
Konzervatoř (N=2)	Další vzdělávání pedagogů	1	 50%	55	 38%
	Zájmové vzdělávání pro veřejnost	1	 50%	43	 30%
Praktická škola (N=11)	Další vzdělávání pedagogů	5	 45%	55	 38%
	Jiné (Škola v této oblasti aktivně nevyvíjí činnost)	5	 45%	31	 22%
	Příprava na vykonání zkoušky podle NSK	2	 18%	30	 21%

Příloha 15: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	38	78%	84	58%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	38	78%	66	46%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	30	61%	74	51%
SOŠ (N=89)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	65	73%	84	58%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	57	64%	74	51%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	56	63%	66	46%
Gymnázium (N=42)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	19	45%	84	58%
	Malý zájem pedagogů o výuku v progr. dalšího vzdělávání	10	24%	35	24%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	9	21%	74	51%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	9	21%	16	11%
VOŠ (N=12)	Náročná zpracování dokumentace pro výběrová řízení (např. úřady práce)	8	67%	50	35%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	7	58%	60	42%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	7	58%	66	46%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	6	50%	84	58%
Konzervatoř (N=2)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	1	50%	84	58%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	1	50%	74	51%
	Obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání	1	50%	35	24%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	1	50%	16	11%
	Nedostatečná propagace dalšího vzdělávání realizovaného školou	1	50%	20	14%
Praktická škola (N=11)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	6	55%	74	51%
	Obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání	5	45%	35	24%
	Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací	5	45%	60	42%

Příloha 16: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	37	76%	68	47%
	Finance na kvalitní materiál	33	67%	62	43%
	Stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách	24	49%	49	34%
SOŠ (N=89)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	54	61%	68	47%
	Finance na kvalitní materiál	47	53%	62	43%
	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	44	49%	62	43%
Gymnázium (N=42)	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	18	43%	67	47%
	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	12	29%	62	43%
	Zapojení odborníků z mimoškolního prostř. jako lektorů	9	21%	53	37%
VOŠ (N=12)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	10	83%	68	47%
	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	8	67%	62	43%
	Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory	8	67%	54	38%
Konzervatoř (N=2)	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	2	100%	67	47%
Praktická škola (N=11)	Příprava ped. pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	6	55%	67	47%
	Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik	6	55%	35	24%
	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	5	45%	68	47%

6 Rozvoj kariérového poradenství v Moravskoslezském kraji

Podle definice Evropské sítě politik celoživotního poradenství (ELGPN) je kariérové poradenství „Interakcí mezi kariérovým poradcem a jednotlivcem. Individuální nebo skupinový proces poradenství ve vzdělávání, zaměstnání a v rozhodování při přechodech a také při zvládání reakcí na změny po celou dobu života s důrazem na posilování sebeuvědomění, porozumění a usnadňování směřování k uspokojivému a smysluplnému životu a zaměstnání.“

Tato tematická oblast se soustředí na poradenství ve středním a vyšším odborném školství. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slibovat **snížení nezaměstnanosti absolventů, snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělávání** a naopak **vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání** a kteří se budou **schopni snáze adaptovat na změny pracovního trhu v průběhu celé své životní-profesní dráhy**.

Kariérové poradenství ve škole by ve své optimální podobě mělo mít svého **koordinátora kariérového poradenství** (koordinace podpůrných služeb, které škola svým žákům poskytuje). Nemělo by však být vykonáváno jen tímto jediným pracovníkem, ale podílet by se na něm měli **všichni pracovníci školy. Posláním školy je připravit mladého člověka na život, a tedy i na jeho kariérovou dráhu**. Kariérové poradenství by proto mělo být **provázáno s celou vzdělávací a výchovnou činností školy**. Vedle **obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů**, kde by se žáci měli mj. dozvídat, jak konkrétní znalosti, dovednosti, postoje či návyky využijí v pracovním životě, se jedná **zejména o rozvoj klíčových kompetencí, které jsou základem pro osobní rozvoj žáků, jejich aktivního zapojení do společnosti a uplatnění v životě. Osobní rozvoj žáků je nedílnou součástí kariérového poradenství** - se znalostí svých silných stránek a schopností reflexe těch slabých se žák může např. daleko **snáz rozhodovat o svém profesním zaměření** a daleko **snáz se bude adaptovat na pracovní trh a změny**, které v posledních letech přináší. Některé školy již dnes nenabízí kariérové poradenství pouze svým žákům, ale i širší veřejnosti.

Je zřejmé, že cesta k optimálnímu pojetí kariérového poradenství je v současných podmínkách pro většinu škol dlouhá a náročná. Lze ji však zvládat postupně a dosahovat takové úrovně, která je pro školu v daném časovém období realistická.

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- **Kurikulární oblast**, kde žáci dostávají užitečné informace či absolvují praktická cvičení v rámci běžné výuky (např. průřezové téma Člověk a svět práce).
- **Oblast interních služeb kariérového poradenství**, kde žáci školy mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství, pro které byl vyčleněn prostor a které poskytuje adekvátně vzdělaná osoba.
- **Oblast externích služeb kariérového poradenství**, kde škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť (např. PPP, IPS ÚP) nebo si škola platí služby, které by jinak měla problém zajistit (např. sběr a vyhodnocení psychometrických dat).

Obecně lze říci, že kariérové poradenství ve středním školství se realizuje prostřednictvím několika forem, které by v optimálním případě měly být propojené a vzájemně se doplňovat:

- **Diagnostika a sebepoznání**: Poradce (případně jiný specialista) pomáhá klientovi uvědomit si jeho charakteristiky (zájmy, předpoklady, limity). Využívá přitom různé diagnostické metody a prostředky (rozhovor, zájmové dotazníky, osobnostní testy, výkonové testy, projekční metody aj.).
- **Vzdělávání**: Klient (žák, student) si osvojuje kompetence vedoucí k jeho osobnímu rozvoji - schopnost **identifikovat** a vyhodnocovat dostupné informační zdroje a poradenské služby, schopnost rozhodovat se, plánovat svou **kariérovou** dráhu, schopnost komunikovat (návčik

přijímacího pohovoru apod.), schopnost adaptovat se na změny v průběhu své vzdělávací či pracovní dráhy apod.

- **Poskytování informací:** Klient (žák, student) dostává nabídku informací. Poradce mu buď podá konkrétní informace na základě jeho dotazu, nebo mu doporučí určité informační zdroje.
- **Komplexní poradenství:** Poradce poskytuje klientovi komplexní poradenskou podporu v návaznosti na jeho konkrétní situaci a potřeby. Možnosti by mu měly být předkládány tak, aby se na jejich základě dokázal klient sám rozhodovat. Součástí komplexního poradenství přitom jsou i všechny tři výše uvedené formy, v míře a úrovni odpovídající situaci a potřebám klienta.

Hlavní zjištění

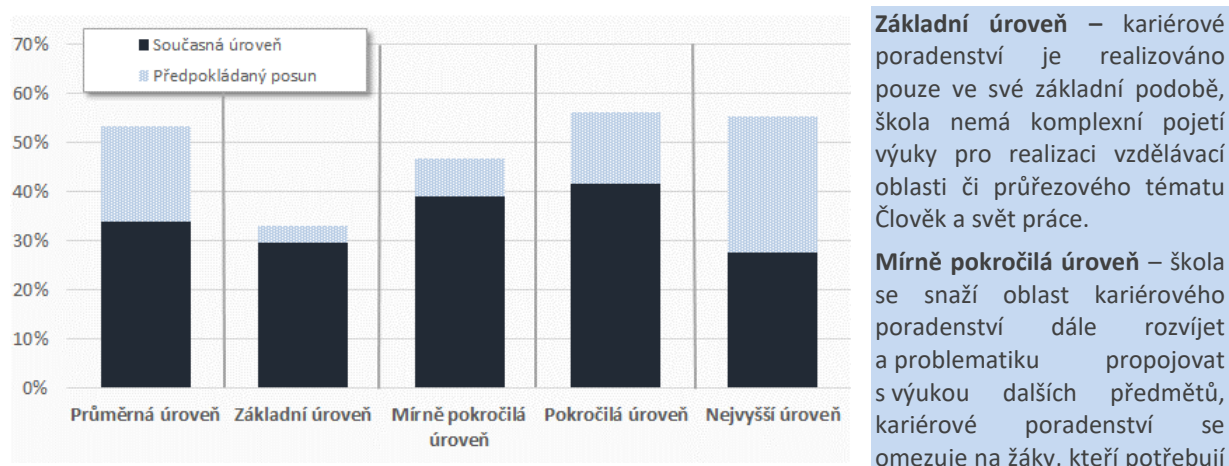
- Školy v této oblasti nejčastěji realizují činnosti odpovídající pokročilé úrovni a snaží se celoživotní učení dále rozvíjet (to se týká především SOU, SOŠ a VOŠ – v případě SOU je patrný vysoký podíl také v rámci nejvyšší úrovně). Školy deklarují zájem především o systematické rozvíjení této oblasti a o realizaci aktivit, které spadají do nejvyšší nebo pokročilé úrovně (SOU, SOŠ a VOŠ).
- Školy vyvíjejí aktivitu především v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů (SOŠ, gymnázia, praktické školy a částečně také konzervatoře), zájmového vzdělávání pro veřejnost (gymnázia, konzervatoře) a rekvalifikací (SOU, SOŠ a VOŠ). Školy dále realizují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (SOU a SOŠ) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (VOŠ). SOU a VOŠ se dále zaměřují na přípravu ke zkouškám podle NSK.
- Školy v této oblasti nejčastěji narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (zmiňují všechny typy škol s výjimkou praktických škol), nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by tuto oblast zajišťoval (všechny typy škol s výjimkou VOŠ), malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (SOU, SOŠ a VOŠ) a administrativní náročnost spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (VOŠ, praktické školy). VOŠ dále poukazují na náročnost zpracování dokumentace pro výběrová řízení. Konzervatoře a praktické školy zmiňují obtíže spojené s tvorbou a přípravou programů dalšího vzdělávání.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (SOU, SOŠ, VOŠ a částečně také praktické školy) a příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (především gymnázia, konzervatoře a praktické školy). Školy dále potřebují finance na kvalitní materiál (SOU a SOŠ) a zlepšení ICT vybavení školy (SOŠ, gymnázia a VOŠ). SOU dále zdůrazňují potřebu stáží pro lektory/pracovníky školy ve firmách, gymnáziím by pomohlo zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. VOŠ zdůrazňují potřebu aktualizace výukových materiálů, v případě praktických škol by pomohlo zlepšení vybavení dílen.

6.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci kariérového poradenství školy v Moravskoslezském kraji nejčastěji vykonávají činnosti, jež je možné zařadit do pokročilé úrovně (42 %), pro kterou je typické komplexní pojetí kariérového poradenství s prvky prevence předčasných odchodů, a do mírně pokročilé úrovně, v rámci které se školy snaží o další rozvoj kariérového poradenství a o jeho propojování s výukou dalších předmětů. V rámci základní úrovně, ve které školy realizují kariérové poradenství pouze v základní podobě, vykonávají střední a vyšší odborné školy přibližně třetinu činností (30 %). Nejmenší podíl aktivit (28 %) je školami vykonáván v rámci nejvyšší úrovně, charakteristické vytvořeným interním systémem kariérového poradenství a rozvíjením této oblasti prostřednictvím dalších dílčích činností.

V rámci oblasti rozvoje kariérového poradenství školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 28 %). O něco méně výrazný posun (o 15 %) pak lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by dle odpovědí škol měl být do budoucna zaznamenán posun o 8 % a jen k velice nízkému posunu (o 3 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 49: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun

změnit obor.

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství, služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů, školy v rámci této oblasti příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery, kariérové poradenství je využíváno především vyššími ročníky, pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 17) jsou podíly realizovaných aktivit spadajících do jednotlivých úrovní v případě **středních odborných učilišť** a **středních odborných škol** relativně vyrovnané. Školy nicméně realizují větší množství aktivit v rámci mírně pokročilé úrovně, kdy se školy snaží oblast kariérového poradenství rozvíjet a propojovat problematiku s výukou dalších předmětů. Do budoucna pak školy plánují posun především směrem k internímu systému kariérového poradenství, které by bylo dále doplňováno o další činnosti – nejvyšší úroveň.

Vyšší odborné školy se zaměřují především na aktivity spadající do pokročilé úrovně (42 %) a plánují se rozvíjet směrem k internímu systému kariérového poradenství, které by bylo dále doplňováno o další činnosti – nejvyšší úroveň (předpokládaný posun o 37 %).

V případě **gymnází** jsou podíly realizovaných aktivit také relativně vyrovnané, ale na rozdíl od SOU a SOŠ školy realizuje větší podíl aktivit v rámci pokročilé úrovně (42 %). Do budoucna pak školy také plánují posun především v rámci nejvyšší úrovně (o 23 %).

Praktické školy se v současné době věnují více aktivitám v rámci mírně pokročilé úrovně (51 %). Nejvýraznější posun (přibližně o 20 %) školy pak plánují především v rámci pokročilé úrovně.

Konzervatoře kariérové poradenství příliš nerozvíjí – základní úroveň (50 %), ale rozvoj této oblasti do budoucna plánují - největší posun je plánován v rámci nejvyšší úrovně (21 %).

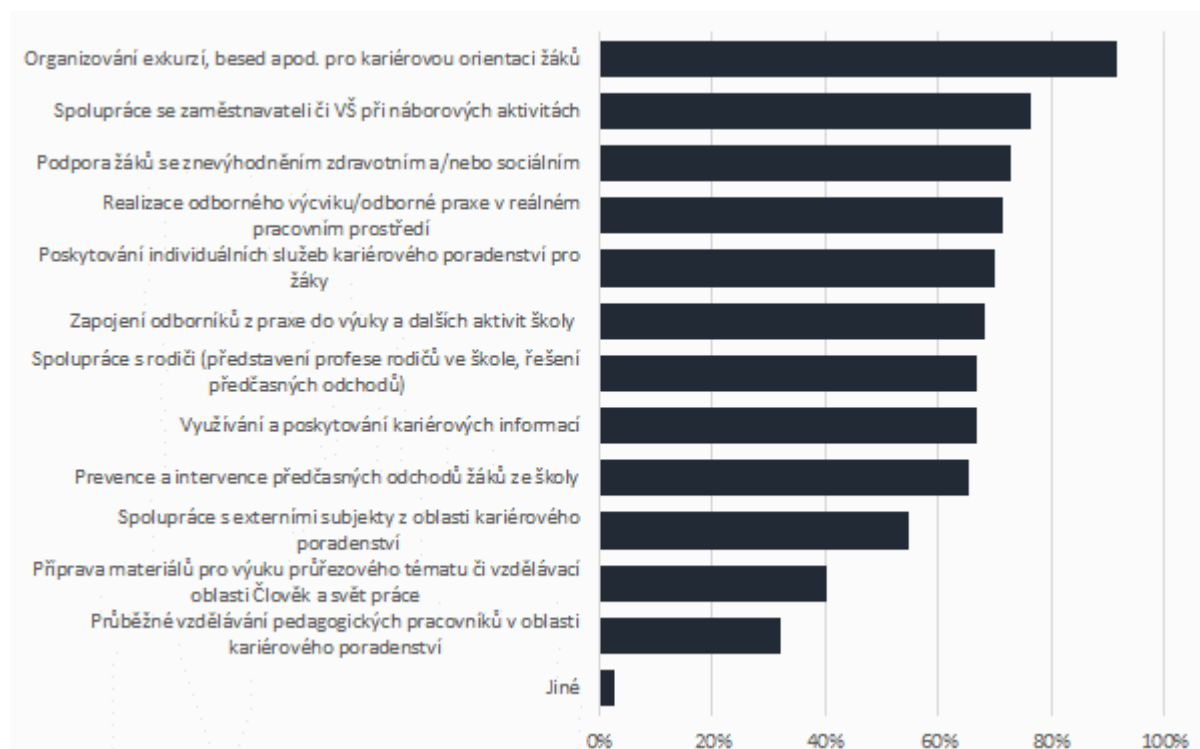
6.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji se v rámci rozvoje kariérového poradenství v převážné míře zaměřují především na organizování exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků (92 %). Školy dále vyvíjejí činnost ve spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (76 %) a v podpoře žáků se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (73 %). Ve větší míře také školy realizují odborný výcvik či praxi v reálném pracovním prostředí (72 %) a poskytují individuální služby kariérového poradenství (70 %).

Dále školy také ve větší míře zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit (68 %), spolupracují s rodiči (67 %), využívají a poskytují kariérové informace (také 67 %) a věnují se prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze škol (65 %). Více než polovina škol pak také spolupracuje s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (55 %).

Na druhou stranu se školy v nejmenší míře věnují přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (40 %) a průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (32 %).

Graf 50: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 18) v rámci rozvoje kariérového poradenství na škole se v největší míře **střední odborná učiliště a střední odborné školy** věnují především realizaci odborného

výcviku/praxe v reálném pracovním prostředí a na organizování exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků. SOU se dále snaží podporovat žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (90 %) a SOŠ spolupracují se zaměstnavateli nebo s VŠ při náborových aktivitách (81 %).

Vyšší odborné školy se podobně jako střední odborné školy a učiliště soustředí především na organizování exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků (100 %) a realizaci odborného výcviku/praxe na pracovištích (též 100 %). Dále se pak školy soustředí také na zapojení odborníků z praxe do výuky (92 %) a prevenci a intervenci předčasných odchodů ze školy (též 92 %).

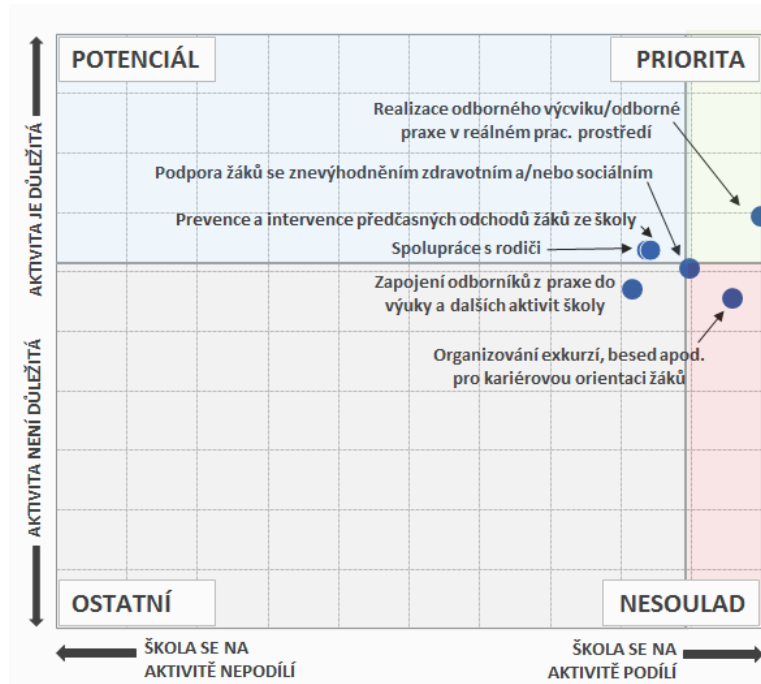
Gymnázia se zaměřují na poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (90 %), organizování exkurzí a besed (88 %) a spolupráci se zaměstnavateli nebo VŠ při náborových aktivitách (81 %).

Konzervatoře v kraji spolupracují s rodiči (100 %), zapojují odborníky z praxe do výuky (50 %) a podporují žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (50 %) a **praktické školy** také podporují žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (91 %), soustředí se na přípravu materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (82 %), organizují exkurze a besedy (82 %) a realizují odborný výcvik či praxe žáků v reálném pracovním prostředí (82 %).

6.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Ze sledovaných aktivit realizují všechna **střední odborná učiliště** odborný výcvik či odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Školy dále ve velké míře organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků (96 %) a podporují žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (90 %). Více než 80 % středních odborných učilišť dále spolupracuje s rodiči žáků (84 %), věnuje se prevenci a intervenci

Graf 51: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud se zaměříme na důležitost nejfrekventovanějších aktivit realizovaných na středních odborných učilištích, představuje jejich prioritu především realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí. Na tuto činnost se školy zaměřují nejvíce a zároveň jí hodnotí jako velmi důležitou.

Prostor pro další rozvíjení kariérového poradenství pak spatřují školy ve spolupráci s rodiči žáků a v prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze škol. I když se učiliště na těchto aktivitách nepodílí do takové míry jako v ostatních

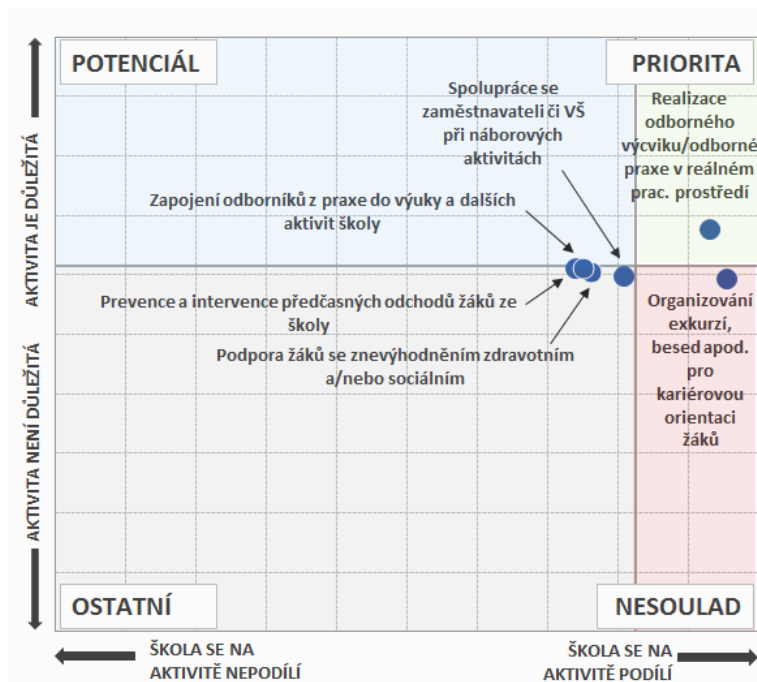
sledovaných případech, jsou tyto činnosti vnímány jako velmi důležité.

Střední odborná učiliště se dále soustředí na organizování besed a exkurzí pro kariérovou orientaci žáků, ale ve srovnání s ostatními položkami nicméně není tato aktivita až tak důležitá.

Střední odborné školy se podobně jako učiliště věnují především organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (96 %) a realizaci odborného výcviku v reálném pracovním prostředí (93 %).

Dále se 81 % škol věnuje také spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, 76 % škol podporuje žáky se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním, 75 % škol zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy a 74 % škol se věnuje prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy.

Graf 52: Aktivita, na niž se SOŠ podílí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností rozvoje kariérového poradenství představuje prioritu středních odborných škol, stejně jako v případě učilišť, realizace odborného výcviku či praxí v reálném pracovním prostředí. Na tuto činnost se školy zaměřují nejvíce a zároveň ji hodnotí jako velmi důležitou.

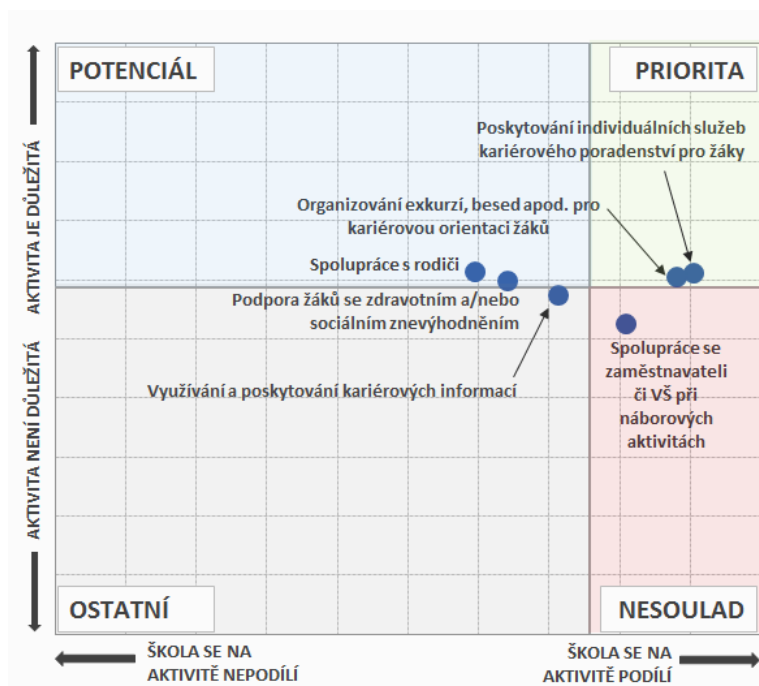
Částečný prostor pro další rozvíjení kariérového poradenství školy spatřují v prevenci a intervenci předčasných odchodů ze školy a v zapojení odborníků z praxe do výuky.

Střední odborné školy se také soustředí na organizování besed a exkurzí pro kariérovou orientaci žáků, ale důležitost této položky nicméně není až tak vysoká.

Gymnázia v Moravskoslezském kraji se zaměřují především na poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (90 %), organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (88 %) a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (81 %).

Dále se školy ve větší míře věnují také využívání a poskytování kariérových informací (71 %), podpoře žáků se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním (64 %) a spolupráci s rodiči žáků (60 %).

Graf 53: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě zohlednění důležitosti, kterou gymnázia jednotlivým aktivitám přisuzují, představují pro gymnázia priority rozvoje poskytování individuálních služeb kariérového poradenství a organizování besed a exkurzí pro kariérovou orientaci žáků. Tyto aktivity školy zmiňovaly v největší míře a zároveň jim přikládaly ve srovnání s ostatními sledovanými položkami relativně velký význam.

Relativně velký význam přisuzovaly školy také spolupráci s rodiči žáků a podpoře žáků se zdravotním a/nebo sociálním znevýhodněním. Jelikož se školy na tyto činnosti tolik nezaměřují,

přestávají spíše určitý potenciál rozvoje kariérového poradenství. Gymnázia se ve větší míře soustředí na spolupráci se zaměstnavateli a VŠ při náborových aktivitách, důležitost této položky nicméně není ve srovnání s ostatními příliš vysoká.

6.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

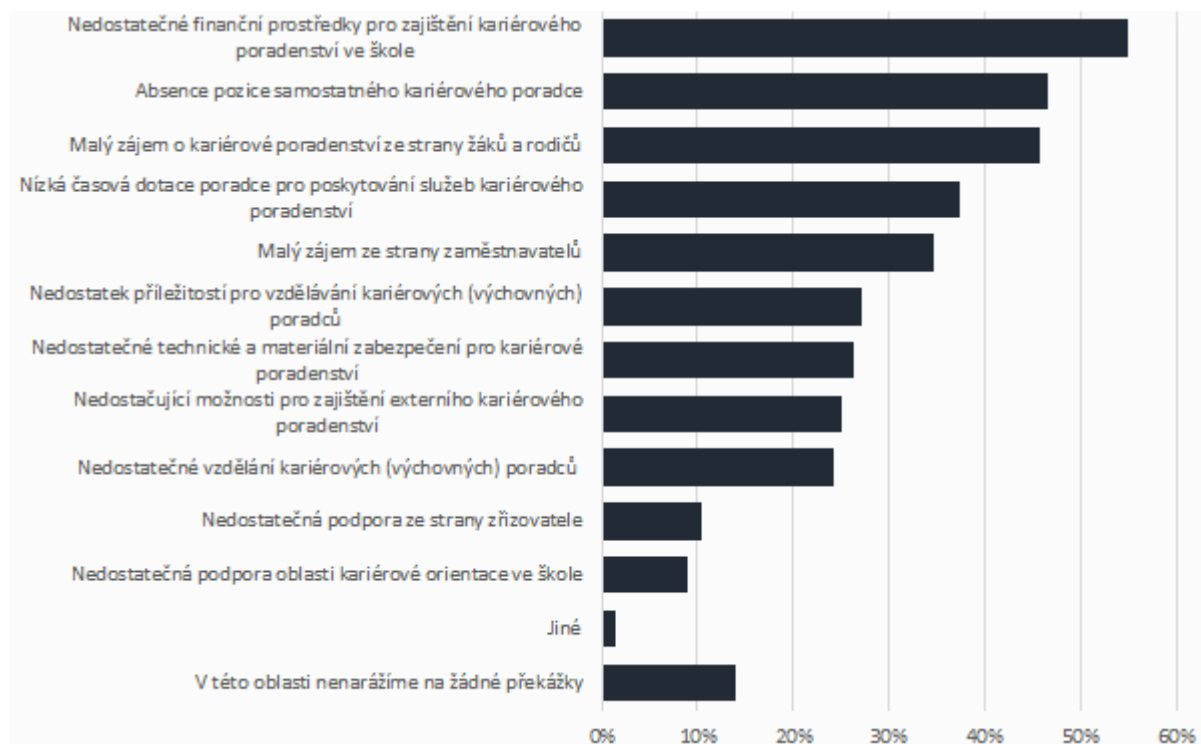
V souvislosti s rozvojem kariérového poradenství školy v Moravskoslezském kraji nejčastěji narážejí na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství na školách (55 %), dále na absenci pozice samostatného kariérového poradce (47 %) a na malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a jejich rodičů (46 %).

Jako značně problematická se rovněž ukazuje nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (38 %) a dále také malý zájem ze strany zaměstnavatelů (35 %) a nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (27 %).

Přibližně čtvrtina škol se pak potýká i s nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (26 %), nedostačujícími možnostmi pro zajištění externího kariérového poradenství (25 %) a nedostatečným vzděláním kariérových (výchovných) poradců (24 %).

Za již marginální překážky v rozvoji kariérového poradenství na školách v Moravskoslezském kraji lze označit nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (10 %) a nedostatečnou podporu oblasti kariérové orientace ve škole (9 %). Je třeba zmínit i skutečnost, že nezanedbatelný podíl škol (14 %) deklaroval, že na žádné překážky v rámci rozvoje kariérového poradenství nenaráží.

Graf 54: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz příloha 19) narážejí **střední odborná učiliště** a **střední a vyšší odborné školy** především na absenci pozice samostatného kariérového poradce a na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve školách. SOU a SOŠ dále deklarují malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a jejich rodičů a VOŠ zmiňují, že narážejí na nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových poradců (50 %).

Gymnázia jsou omezena nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění kariérového poradenství (57 %), absencí pozice samostatného kariérového poradce (45 %) a nízkou časovou dotací poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (36 %).

Konzervatoře buďto na žádné překážky v této oblasti nenaráží (50 %) nebo případně pociťují nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (50 %).

Praktické školy deklarují malý zájem ze strany zaměstnavatelů (64 %), nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství (36 %) a absenci pozice pro samostatného kariérového poradce (36 %).

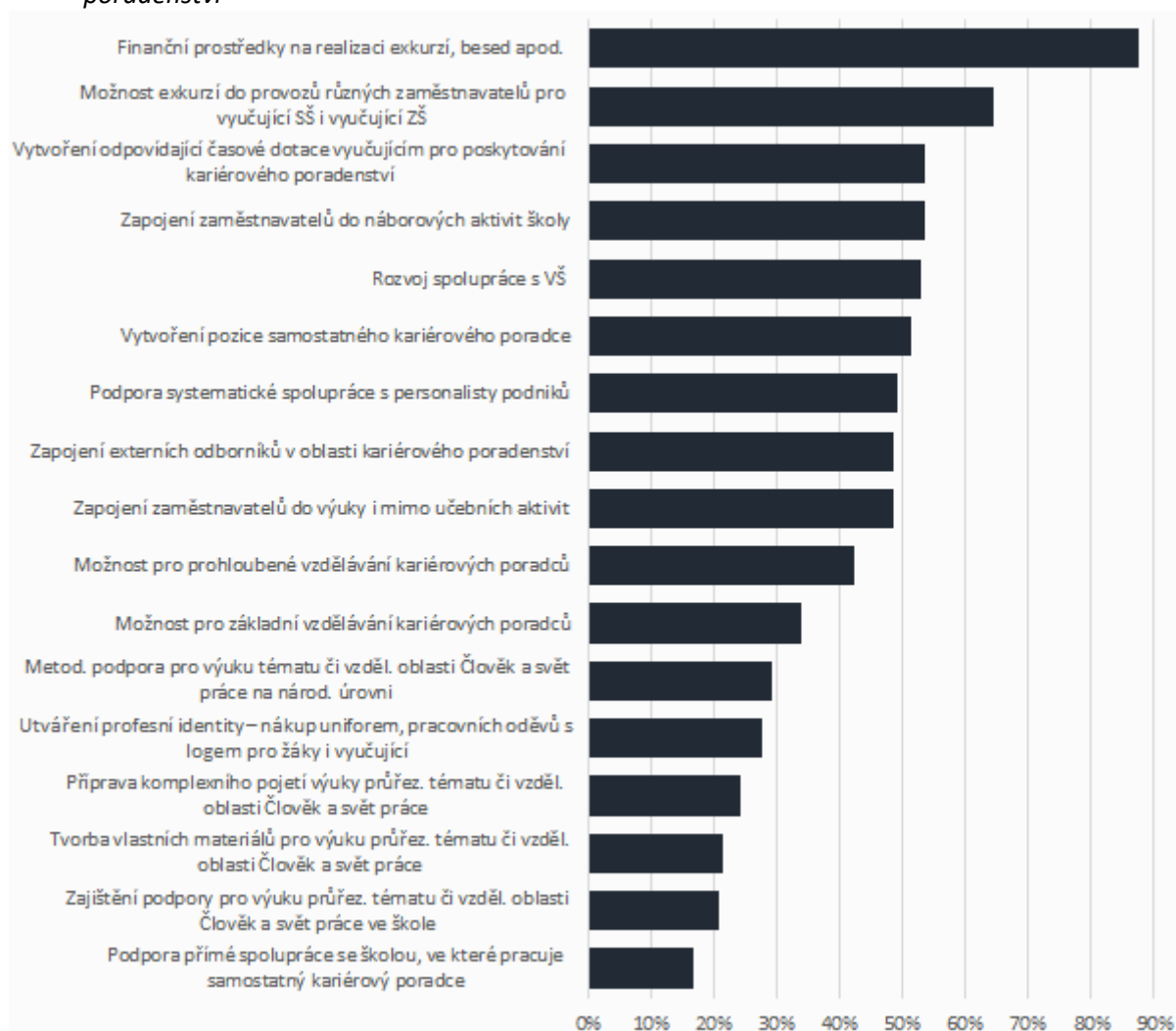
6.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Jednoznačně nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v rozvoji kariérového poradenství, jsou finanční prostředky na realizaci exkurzí a besed (88 %). Školy zároveň zdůrazňují potřebu exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ (65 %), nutnost vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování kariérového poradenství, potřebu zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy, potřebu rozvoje spolupráce s VŠ (vše shodně 53 %) a nutnost vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (51 %).

Rozvoji kariérového poradenství na školách v Moravskoslezském kraji by také pomohla větší spolupráce se zaměstnavateli. 49 % škol deklarovalo zájem o podporu spolupráce s personalisty podniků či zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity. Školy mají také zájem o zapojení

externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (49 %) a možnost pro základní (34 %) i prohloubené vzdělávání kariérových poradců (42 %).

Graf 55: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství

Přibližně třetina škol měla zájem o metodickou podporu pro výuku tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (29 %) a 28 % škol by ocenilo také utváření profesní identity žáků.

Dále by pro čtvrtinu škol byla přínosná příprava komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, 22 % škol by mělo zájem o tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu Člověk a svět práce a jen o 1 procento méně škol by mělo zájem o zajištění podpory pro výuku této oblasti. 17 % škol pak uvedlo, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohla spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce.

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz příloha 20) by **střední odborná učiliště a střední odborné školy** ocenily především finanční prostředky na realizaci exkurzí a besed, zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ.

Vyšší odborné školy deklarují potřebu zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (83 %) a dále potřebu finančních prostředků na realizaci exkurzí a besed, rozvoje spolupráce s VŠ, podpory systematické spolupráce s personalisty podniků a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (vše shodně 75 %).

Gymnázia by potřebovala finanční prostředky na realizaci exkurzí a besed (86 %), rozvoj spolupráce s VŠ (69 %), vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování kariérového poradenství (45 %) a vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (též 45 %).

Konzervatoře zdůrazňují potřebu finančních prostředků na realizaci exkurzí a besed (100 %) a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (100 %). Konzervatoře by dále uvítaly možnost zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (50 %) nebo přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu nebo vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (50 %).

Praktické školy deklarují potřebu finančních prostředků na realizaci exkurzí a besed (91 %), nutnost metodické podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (64 %) a potřebu zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit škol (55 %).

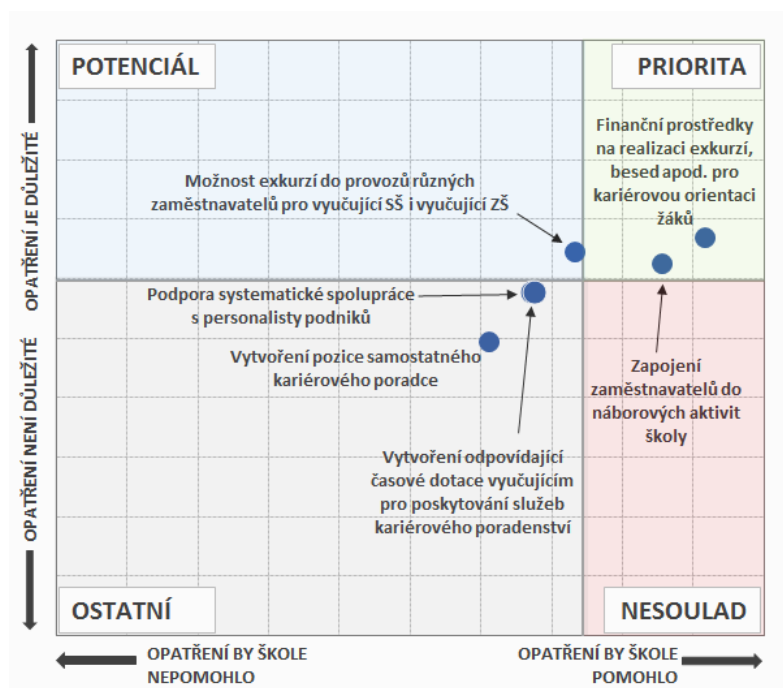
6.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště by v rámci rozvoje kariérového poradenství na školách ocenila především zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (92 % škol) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (86 % škol).

Školy dále ve velké měře měly zájem o možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující středních i základních škol (73 %) a více než 60 % škol by ocenilo také vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (67 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (též 67 %) či vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (61 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, stává se prioritami středních odborných učilišť zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy. Tato opatření byla školami velmi často zmiňována a zároveň byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velmi důležitá.

Graf 56: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Střední odborná učiliště v relativně velké míře zmiňovala také možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ. Přestože není toto opatření tak často zmiňováno, ve srovnání s ostatními sledovanými položkami mu učiliště přikládají velkou důležitost. Pro školy tedy představuje potenciál jejich dalšího rozvoje v této oblasti.

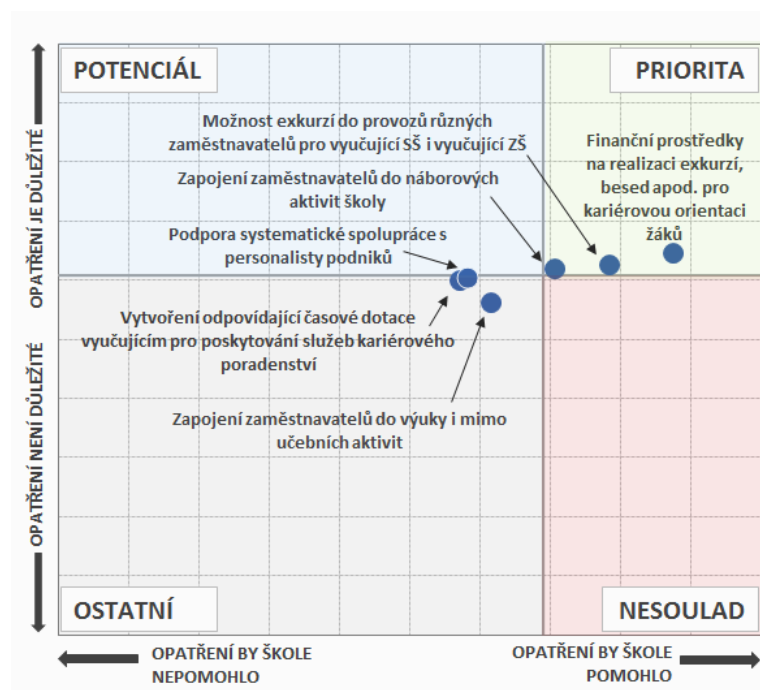
Školy dále v menší míře zmiňovaly také potřebu vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství, potřebu podpory systematické spolupráce

s personalisty podniků či vytvoření pozice samostatného kariérového poradce. Tato opatření však školy hodnotily jako méně důležitá.

Střední odborné školy by podobně jako učiliště uvítaly především zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (88 % škol), možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (79 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (71 % škol).

Větší podíl škol by dále ocenil také zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učebních aktivit (62 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (58 %) či vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (57 %).

Graf 57: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje kariérového poradenství představuje priority středních odborných škol zajištění finančních prostředků na organizaci exkurzí, besed apod., možnost exkurzí do provozů zaměstnavatelů pro vyučující ze SŠ i ZŠ a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit škol. Tato opatření byla školami zmiňována nejčastěji a zároveň je jim v porovnání s ostatními sledovanými položkami přikládána relativně velká důležitost.

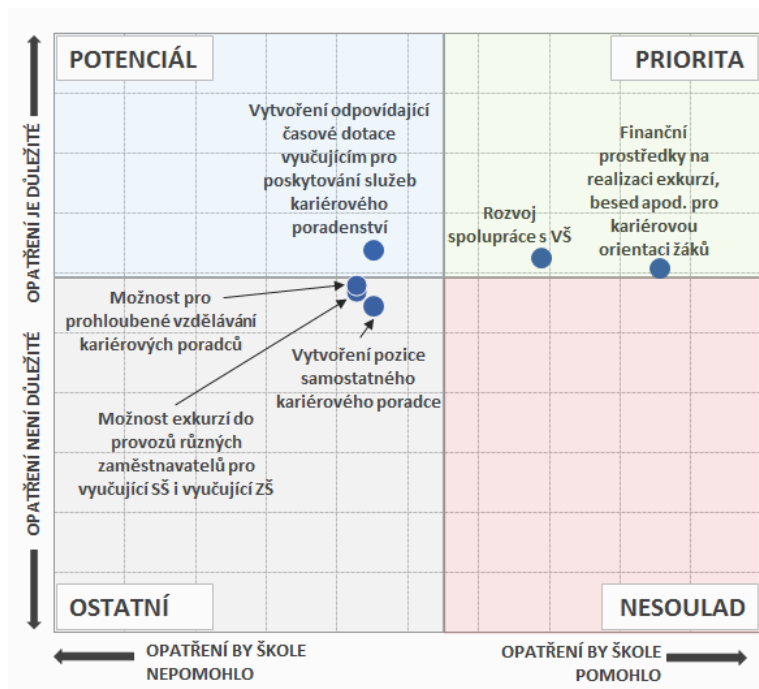
Prostor pro další rozvoj kariérového poradenství by do jisté míry mohla přinést podpora systematické spolupráce s perso-

nalisty podniků a vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství.

Gymnázia v největší míře uváděla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (86 % škol), rozvoj spolupráce s vysokými školami (69 %), vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství (45 %) a vytvoření samostatného kariérového poradce (45 %).

Školy by dále ocenily také možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ a možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (shodně 43 %).

Graf 58: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují největší priority rozvoje kariérového poradenství finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. a rozvoj spolupráce s vysokými školami. Tato opatření školy velmi často zmiňovaly a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují za velmi důležité.

Za důležité opatření rozvoje kariérového poradenství označila gymnázia v Moravskoslezském kraji také vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství. Vzhledem k tomu, že toto

opatření bylo zmiňováno menším podílem škol, jedná spíše o potenciál dalšího rozvoje kariérového poradenství na gymnáziích v kraji.

6.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj kariérového poradenství“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj kariérového poradenství* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav kariérového poradenství na SOU

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (71 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (69 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (65 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (55 % škol)

Někteří vyučující usilují o pozitivní ovlivnění vztahu žáků k budoucí profesi či dalšímu studiu. (45 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (45 % škol)

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (45 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálními partnery je příležitostná. (45 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci kariérového poradenství realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (100 % škol) - Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (96 % škol) - Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (90 % škol) - Spolupráce s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů ze školy) (84 % škol) - Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (84 % škol) - Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (82 % škol) - Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (76 % škol) - Poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (67 % škol)	- Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (65 % škol) - Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (55 % škol) - Absence pozice samostatného kariérového poradce (53 % škol) - Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (47 % škol) - Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (45 % škol) - Malý zájem ze strany zaměstnavatelů (45 % škol)	- Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (92 % škol) - Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (86 % škol) - Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (73 % škol) - Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (67 % škol) - Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (67 % škol) - Vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (61 % škol) - Zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učebních aktivit (61 % škol)

Cíle, které si SOU stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (77 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (77 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Systematicky sledujeme předčasné odchody žáků, s výsledky sledování cíleně pracujeme. (69 % škol)

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (69 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (66 % škol)

Individuální kariérové poradenství se nejčastěji zaměřuje na pomoc žákům, kteří potřebují změnit svůj obor. (63 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na SOŠ

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (70 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (63 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

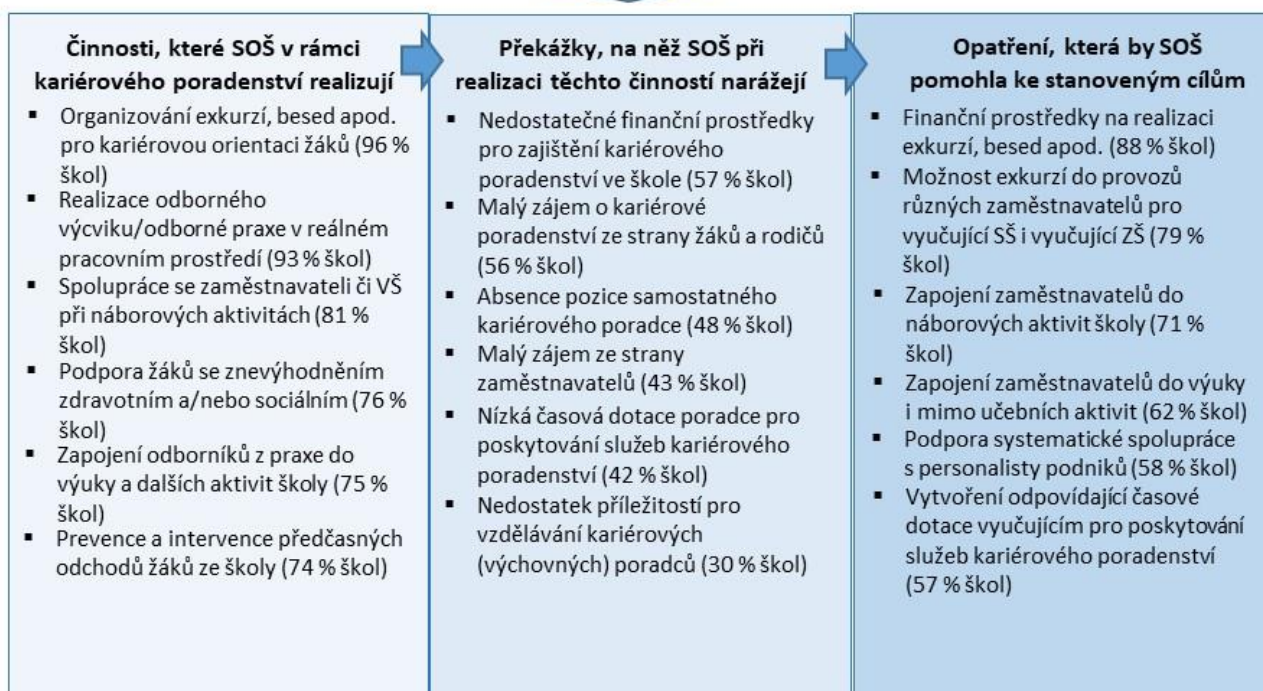
úroveň 4

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (62 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálními partnery je příležitostná. (51 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (49 % škol)

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (46 % škol)

Cíle, které si SOŠ stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (81 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (79 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (73 % škol)

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (65 % škol)

Oblast kariérového poradenství je obsahově i časově koordinována určeným pracovníkem, který má pro tuto činnost vytvořeny odpovídající podmínky. (60 % škol)

Systematicky sledujeme předčasné odchody žáků, s výsledky sledování cíleně pracujeme. (58 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na gymnáziích

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (64 % škol)

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (62 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

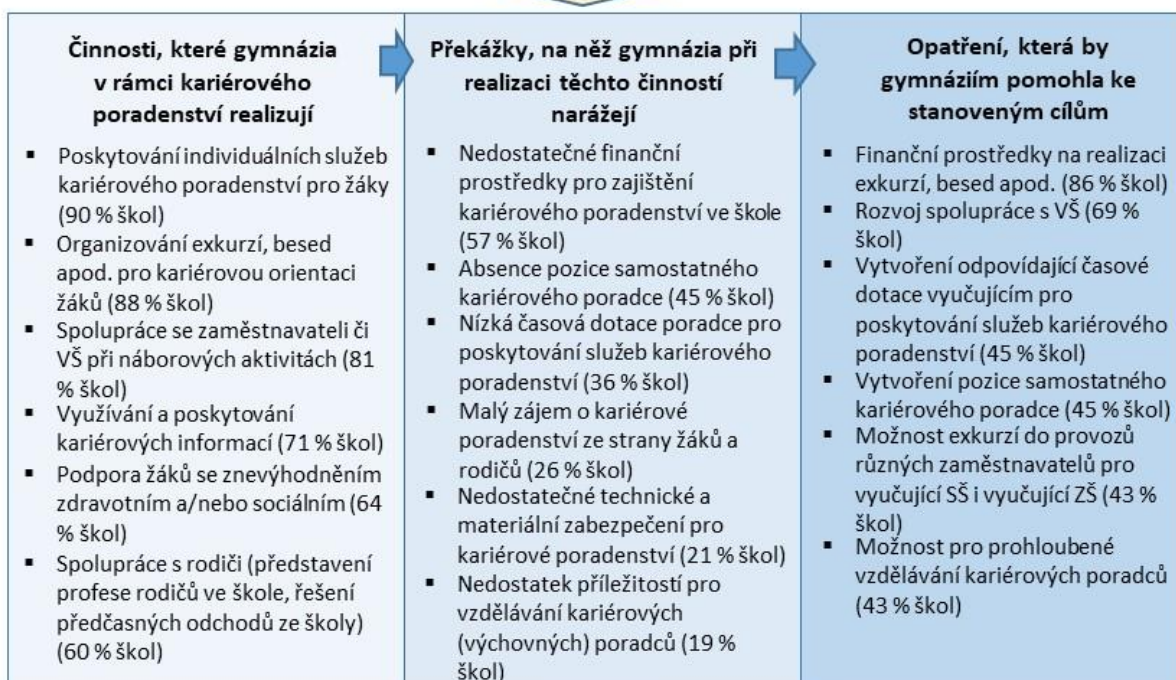
úroveň 4

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (50 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálním partnery je příležitostná. (48 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (45 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (40 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje kariérového poradenství stanovila gymnázia

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (81 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (67 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (67 % škol)

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (62 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálním partnery je příležitostná. (62 % škol)

Oblast kariérového poradenství je obsahově i časově koordinována určeným pracovníkem, který má pro tuto činnost vytvořeny odpovídající podmínky. (57 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (57 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 17: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun – podle typu školy

			Současná úroveň		Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň		37%		+ 19%
	Základní úroveň		37%		+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň		47%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		41%		+ 15%
	Nejvyšší úroveň		31%		+ 27%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň		34%		+ 20%
	Základní úroveň		30%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		42%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		43%		+ 12%
	Nejvyšší úroveň		26%		+ 31%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň		33%		+ 18%
	Základní úroveň		30%		+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		37%		+ 5%
	Pokročilá úroveň		42%		+ 18%
	Nejvyšší úroveň		26%		+ 23%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň		29%		+ 26%
	Základní úroveň		13%		+ 8%
	Mírně pokročilá úroveň		27%		+ 17%
	Pokročilá úroveň		42%		+ 17%
	Nejvyšší úroveň		24%		+ 37%
Konzervatoř (N=2)	Průměrná úroveň		19%		+ 13%
	Základní úroveň		50%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		20%		+ 0%
	Pokročilá úroveň		33%		+ 8%
	Nejvyšší úroveň		7%		+ 21%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň		45%		+ 15%
	Základní úroveň		23%		+ 5%
	Mírně pokročilá úroveň		51%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		48%		+ 20%
	Nejvyšší úroveň		43%		+ 14%

Příloha 18: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	49	100%	103	72%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	47	96%	132	92%
	Podpora žáků se znevýhodněním zdrav. a/nebo sociál.	44	90%	105	73%
SOŠ (N=89)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	85	96%	132	92%
	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	83	93%	103	72%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náb. aktivitách	72	81%	110	76%
Gymnázium (N=42)	Poskytování indiv. služeb kar. poradenství pro žáky	38	90%	101	70%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	37	88%	132	92%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náb. aktivitách	34	81%	110	76%
VOŠ (N=12)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	12	100%	132	92%
	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	12	100%	103	72%
	Zapojení odb. z praxe do výuky a dalších aktivit školy	11	92%	98	68%
	Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy	11	92%	94	65%
Konzervatoř (N=2)	Spolupráce s rodiči	2	100%	96	67%
	Zapojení odb. z praxe do výuky a dalších aktivit školy	1	50%	98	68%
	Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním	1	50%	105	73%
Praktická škola (N=11)	Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním	10	91%	105	73%
	Příprava materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce	9	82%	58	40%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariér. orientaci žáků	9	82%	132	92%
	Realizace odb. výcviku/praxe v reálném prac. prostředí	9	82%	103	72%

Příloha 19: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Malý zájem o kar. poradenství ze strany žáků a rodičů	32	65%	66	46%
	Nedostatečné fin. prostředky pro zajištění kar. porad. ve škole	27	55%	79	55%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	26	53%	67	47%
SOŠ (N=89)	Nedostatečné fin. prostředky pro zajištění kar. porad. ve škole	51	57%	79	55%
	Malý zájem o kar. poradenství ze strany žáků a rodičů	50	56%	66	46%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	43	48%	67	47%
Gymnázium (N=42)	Nedostatečné fin. prostředky pro zajištění kar. porad. ve škole	24	57%	79	55%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	19	45%	67	47%
	Nízká čas. dotace poradce pro poskytování sl. kar. poradenství	15	36%	54	38%
VOŠ (N=12)	Nedostatečné fin. prostředky pro zajištění kar. porad. ve škole	6	50%	79	55%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	6	50%	67	47%
	Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců	6	50%	39	27%
Konzervatoř (N=2)	Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele	1	50%	15	10%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	1	50%	20	14%
Praktická škola (N=11)	Malý zájem o kar. poradenství ze strany žáků a rodičů	7	64%	50	35%
	Nedostatečné fin. prostředky pro zajištění kar. porad. ve škole	4	36%	79	55%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	4	36%	67	47%

Příloha 20: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	45	92%	126	88%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	42	86%	77	53%
	Možnost exkurzí do provozů různých zam. pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	36	73%	93	65%
SOŠ (N=89)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	78	88%	126	88%
	Možnost exkurzí do provozů různých zam. pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	70	79%	93	65%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	63	71%	77	53%
Gymnázium (N=42)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	36	86%	126	88%
	Rozvoj spolupráce s VŠ	29	69%	76	53%
	Vytvoření odp. časové dotace vyuč. pro poskytování kar. poradenství	19	45%	77	53%
	Vytvoření pozice samostatného kariérového poradce	19	45%	74	51%
VOŠ (N=12)	Zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učebních aktivit	10	83%	70	49%
	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	9	75%	126	88%
	Rozvoj spolupráce s VŠ	9	75%	76	53%
	Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků	9	75%	71	49%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	9	75%	77	53%
Konzervatoř (N=2)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	2	100%	126	88%
	Zapojení externích odborníků v oblasti kar. poradenství	2	100%	70	49%
	Zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učebních aktivit	1	50%	70	49%
	Příprava komplexního pojetí výuky průřez. tématu či vzděl. oblasti Člověk a svět práce	1	50%	35	24%
Praktická škola (N=11)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	10	91%	126	88%
	Metod. podpora pro výuku tématu či vzděl. oblasti Člověk a svět práce na národ. úrovni	7	64%	42	29%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	6	55%	77	53%

7 Podpora inkluzivního vzdělávání v Moravskoslezském kraji

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že **pro žáky s handicapem je zásadní volba vhodného oboru,** který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, a v konečném důsledku povede naopak ke ztížení pracovního, a pravděpodobně i společenského uplatnění handicapovaného žáka v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité **neopomenout ani význam podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků** a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. V této souvislosti je potřeba nepodceňovat význam včasné identifikace, nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

V této souvislosti chceme zmínit z důvodu **vymezení nadání** Renzulliho model¹ (1986), dle kterého mají lidé uznali za své výrazné výkony poměrně dobře definovatelnou sadu tří vzájemně se prolínajících shluků:

- nadprůměrná schopnost,
- angažovanost v úkolu,
- tvořivost.

Je důležité upozornit, že žádná z těchto komponent samostatně nadání netvoří. Jedná se totiž o interakci mezi zmíněnými třemi shluky.

Vývoj v této oblasti intervence se dá v podstatě popsat jako **posun od integrace k inkluzi**. Proto je důležité také vzájemné vymezení pojmů inkluze versus integrace. Dle Tomáše Houšky² na rozdíl od integrace, kdy se pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě, znamená inkluze vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

Definice oblasti této intervence je dána naplněním těchto základních znaků inkluzivního vzdělávání:

- ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu,
- vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné,
- vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné,
- vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

Základním a logickým východiskem je především novela školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění, respektive vyhláška č. 416/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků

¹ www.nadanedeti.cz/pro-odborniky-modely-nadani

² HOUŠKA, T. Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. Praha: Česká pedagogická komora, 2007. str. 7

se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb. Těmito právními normami je zaváděn systém 5 stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje Podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu. **Podpůrná opatření jsou definována výše uvedeným zákonem a jejich úplný přehled je uveden v příloze č. 1 výše uvedené Vyhlášky.**

Hlavní zjištění

- Většina škol rozvíjí inkluzivní vzdělávání prostřednictvím činností spadajících do základní nebo mírně pokročilé úrovně (to se týká téměř všech typů škol s výjimkou praktických škol, kde je podíl „naplnění“ jednotlivých úrovní poměrně rovnoměrný). Inkluzivní vzdělávání je tedy rozvíjeno buďto prostřednictvím dílčích činností, případně školy pracují na ucelené strategii a využívají plány pedagogické podpory. Nejvýraznější posun lze předpokládat v rámci nejvyšší úrovně – školy deklarují zájem o činnosti, jež v sobě nesou prvky systematického přístupu k inkluzivnímu vzdělávání a o rozvíjení této oblasti prostřednictvím dalších činností.
- Školy se v rámci této oblasti zaměřují především na evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (bez ohledu na zaměření školy). Vyučující na školách volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (SOU, SOŠ, VOŠ a praktické školy) a vhodné formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (SOU, SOŠ, gymnázia a VOŠ). Školy se snaží zohledňovat charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (gymnázia, VOŠ, konzervatoře a praktické školy) a spolupracují se školskými poradenskými zařízeními (především SOŠ).
- Školy v této oblasti nejčastěji narážejí na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání na školách (bez ohledu na zaměření školy). Problémem je příliš vysoký počet žáků ve třídách (SOU, SOŠ a gymnázia) a nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (především VOŠ). SOU, SOŠ, gymnázia a konzervatoře dále narážejí na to, že vyučující nemají v této oblasti dostatečné vzdělání. Na některých gymnáziích, VOŠ, konzervatořích a praktických školách nepůsobí poradenské pracoviště v rozšířené podobě. Praktické školy zároveň upozorňují na nedostatečné možnosti pro zajištění asistentů pedagogů.
- Opatřením, které by školám nejvíce pomohlo v realizaci zvolených cílů, je především vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (bez ohledu na zaměření školy). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření patří: vzdělávání vyučujících na školách v oblasti metod a forem práce (všechny typy škol s výjimkou gymnázií), zajištění prostorových dispozic pro realizaci inkluzivního vzdělávání (gymnázia, VOŠ a konzervatoře), vzdělávání vyučujících v oblasti forem hodnocení žáků (gymnázia a praktické školy) a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání na školách (především SOŠ). SOU dále poměrně často zmiňují opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků, praktické školy deklarují potřebu systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze.

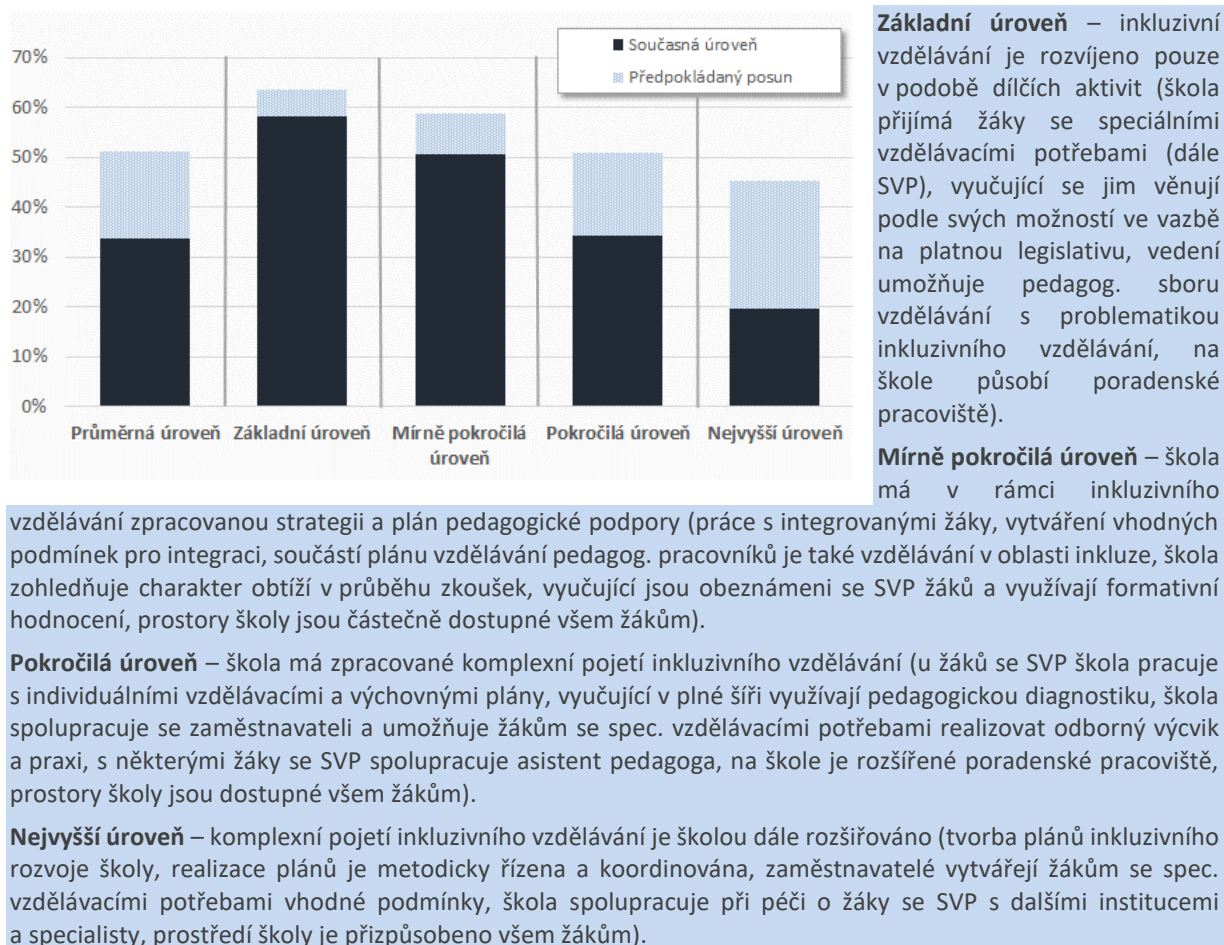
7.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji v oblasti podpory inkluzivního vzdělávání vykonávají v současnosti nejčastěji činnosti spadající do základní úrovně (58 %), tedy takové, které tuto

oblast rozvíjejí pouze v podobě dílčích aktivit. Školy dále vykonávají řadu aktivit v rámci mírně pokročilé úrovně (50 %), kdy již mají zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory inkluzivního vzdělávání. Do jisté míry mají školy zpracované také komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání, které představuje pokročilou úroveň (34 %). Nejmenší část aktivit je pak školami vykonávána v rámci nejvyšší úrovně (20 %), charakteristické dalším rozvíjením komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti inkluzivního vzdělávání, školy plánují rozvoj činností především v rámci nejvyšší (předpokládaný posun o 26 %) či případně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 17 %). V rámci mírně pokročilé a základní úrovně je již plánován výrazně menší rozvoj. V rámci mírně pokročilé úrovně je plánován posun o 8 % a v rámci základní úrovně pak o 5 %. Je tedy patrné, že střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji mají zájem o vytvoření komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání, které bude případně dále ještě rozšiřováno.

Graf 59: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz příloha 21), tak **střední odborná učiliště i střední a vyšší odborné školy** vykazují aktivity, které lze zařadit do základní a mírně pokročilé úrovně, inkluzivní vzdělávání je realizováno buďto formou dílčích aktivit nebo školy pracují s vytvořenou strategií a plány pedagogické podpory. Největší posun lze pak očekávat v rámci nejvyšší úrovně.

Také **gymnázia** se pohybují především v rámci základní (58 %) a mírně pokročilé (51 %) úrovně. I v jejich případě lze očekávat nejvýraznější posun v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 24 %).

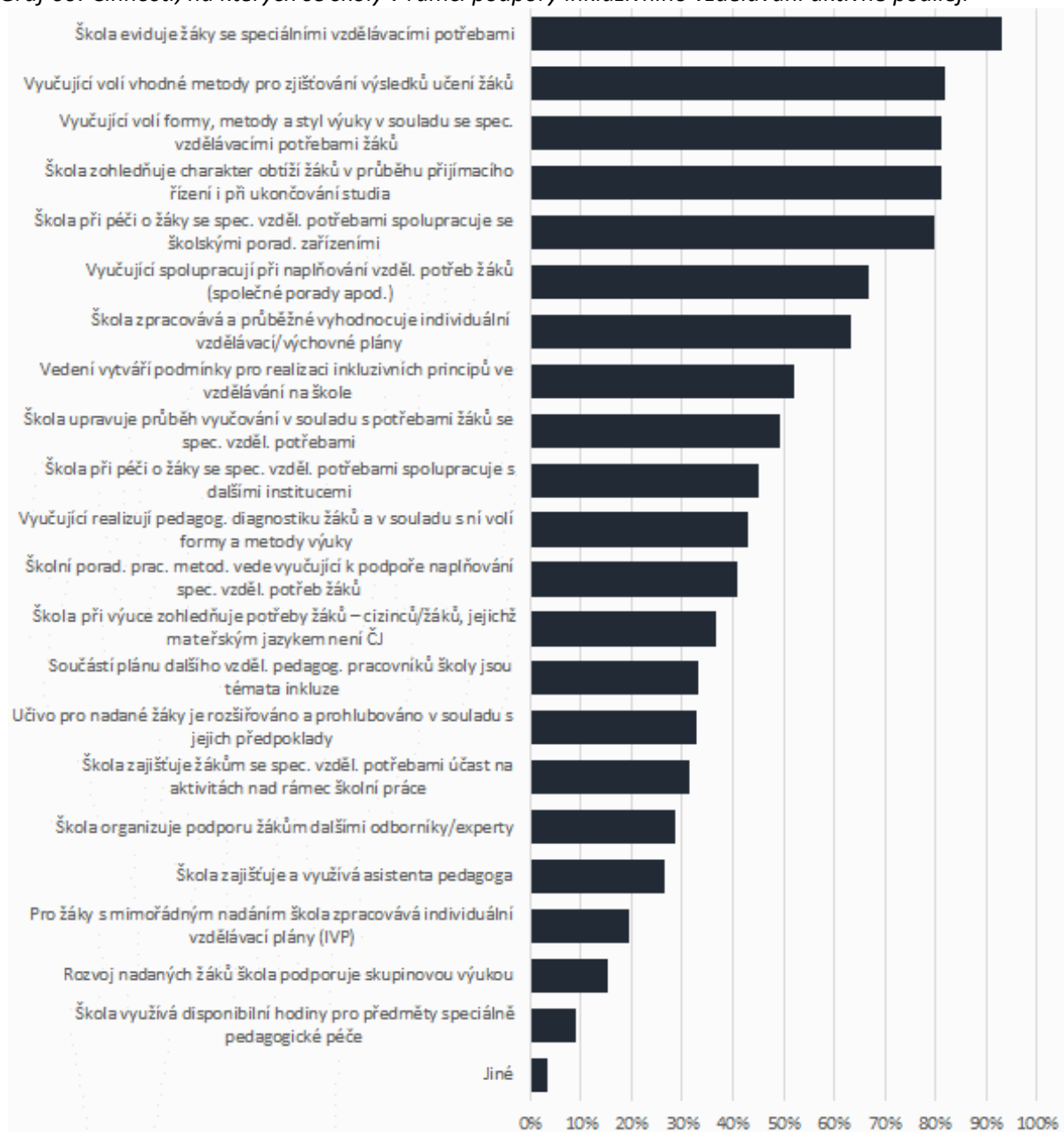
Konzervatoře rozvíjejí inkluzivní vzdělávání především v rámci základní úrovně (63 %), formou dílčích aktivit a činností. Posun lze očekávat v rámci pokročilé (předpokládaný posun o 22 %) a nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 13 %). V případě **praktických škol** je podíl „naplnění“ jednotlivých úrovní velmi

vyrovnaný, praktické školy se svými činnosti rovnoměrně pohybují napříč sledovanými úrovněmi. Posun lze předpokládat v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 16 %).

7.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci podpory inkluzivního vzdělávání se školy v Moravskoslezském kraji v největší míře soustředí především na evidování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (93 %). Vyučující na školách dále volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (82 %) a volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (81 %). Školy setaké v velké míře snaží zohledňovat charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (81 %) a při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se školskými poradenskými zařízeními (80 %).

Graf 60: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí

Na již menším podílu škol také vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (67 %), škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací či výchovné plány (63 %) a vedení

školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (52 %). Téměř polovina škol při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami upravuje průběh vyučování v souladu s jejich potřebami (49 %) nebo při péči o tyto žáky spolupracuje s dalšími institucemi (45 %).

Na 43 % škol vyučující realizují pedagogickou diagnostiku žáků a v souladu s ní volí formy a metody výuky a na 41 % škol školní poradenské pracoviště metodologicky vede vyučující v naplňování speciálních potřeb žáků, potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není čeština, jsou pak zohledňovány na 37 % škol.

Mezi aktivity, které jsou školami realizovány v nižší míře, se řadí zahrnutí témat inkluzivního vzdělávání do plánu dalšího vzdělávání učitelů (33 %) a na stejném podílu škol je rozšiřováno či prohlubována o učivo pro nadané žáky. 31 % škol zajišťuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce. Dalšími méně častými aktivitami na školách je organizace podpory žákům dalšími odborníky či experty (28 % škol), zajištění a využívání asistenta pedagoga (26 %) a zpracování individuálního plánu pro žáky s mimořádným nadáním (19 %).

Již jen marginálně se školy věnují rozvoji nadaných žáků prostřednictvím skupinové výuky (15 %) či využití disponibilních hodin pro předměty speciálně pedagogické péče (9 %).

Napříč všemi typy škol (viz příloha 22) je jednou z nejčastěji uváděných aktivit spojených s inkluzivním vzděláváním na školách evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Dalšími většinou škol (s výjimkou konzervatoří a praktických škol) velmi často uváděnými aktivitami spojenými s inkluzivním vzděláváním je také volba vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků a volba formy, metody a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. **Střední odborné školy** se dále soustředí na spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (85 %) a **vyšší odborné školy** zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (83 %).

Gymnázia kromě již zmíněných aktivit zohledňují charakter obtíží žáků při přijímacím řízení i při ukončování studia (81 %).

Konzervatoře a praktické školy se pak zaměřují na zohlednění charakteru obtíží žáků při přijímacím řízení i při ukončování studia (100 %), evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (50 %) a praktické školy se ve větší míře soustředí také na volbu vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků (50 %).

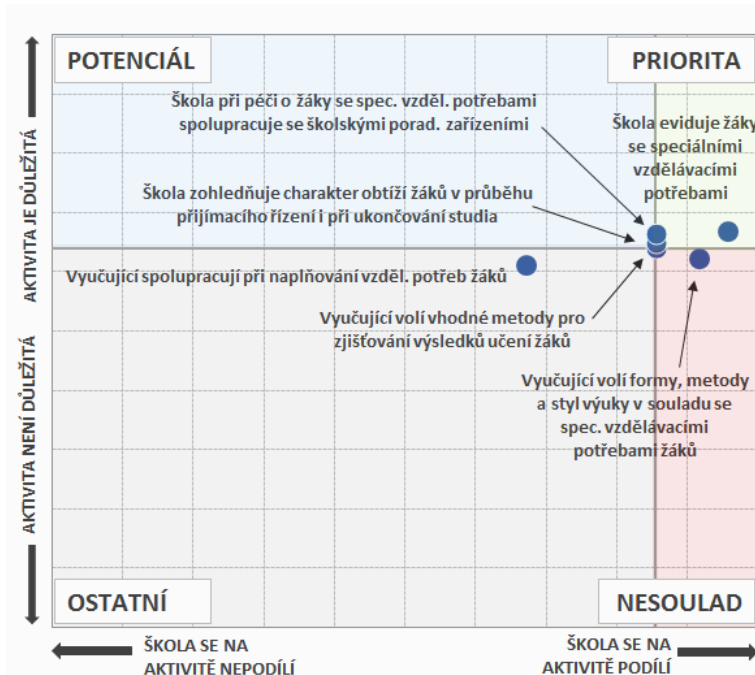
7.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci inkluzivního vzdělávání v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími (96 % škol).

Dalšími významnými aktivitami učilišť je volba vhodné formy, metody a stylu výuky v souladu se speciálními potřebami žáků (92 %), volba vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků (86 %), zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (86 %) a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (též 86 %).

Na 67 % středních odborných učilišť dále vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků.

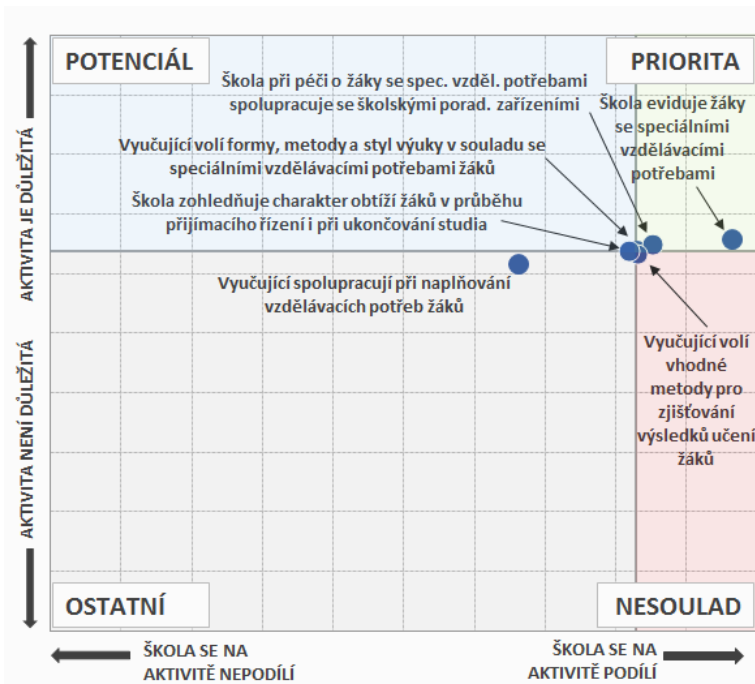
Graf 61: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

tomho místě je však třeba zdůraznit, že rozdíl v deklarované důležitosti není nikterak zásadní, ale spíše minimální. Střední odborná učiliště se dále soustředí na to, aby vyučující volili formy, metody a styl výuky v souladu se vzdělávacími potřebami žáků, ale ve srovnání s ostatními položkami je tato aktivita o něco méně důležitá.

Střední odborné školy v rámci inkluzivního vzdělávání podobně jako učiliště v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (97 %) a 85 % škol při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními. Vyučující na školách volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a vhodné metody pro zjišťování výsledků žáků (shodně 83 % škol).

Graf 62: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Pokud se zaměříme na důležitost jednotlivých činností v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání, představuje prioritu středních odborných učilišť evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tuto aktivitu školy zmiňovaly v největší míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními položkami přikládaly větší význam.

Školy také často zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a ukončení studia a spolupracují se školskými poradenskými zařízeními a těmto aktivitám přisuzují mírně nadprůměrnou důležitost. Na

Školy dále zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (82 %) a ve větší míře také vyučující na školách spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (66 %).

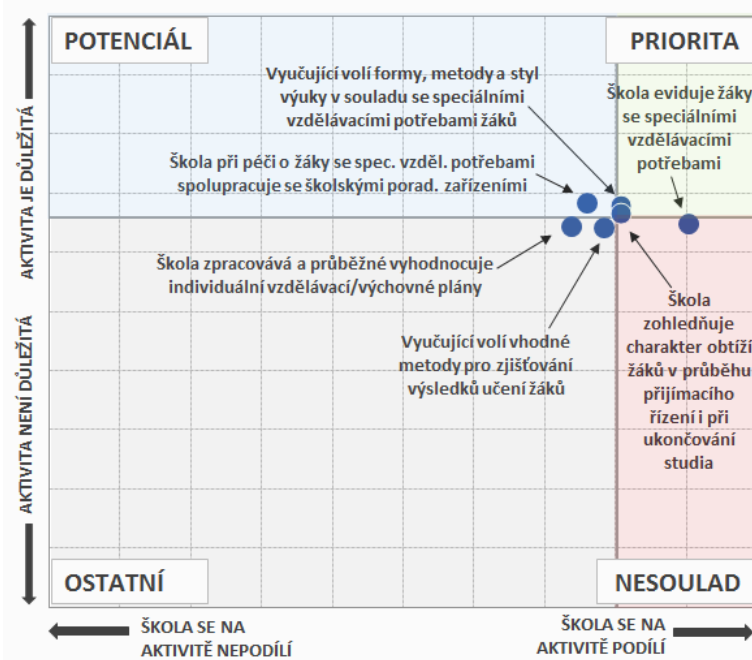
Pro střední odborné školy představuje z hlediska důležitosti jednotlivých činností priority evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a dojisté míry také spolupráce se školskými poradenskými zařízeními. Tyto aktivity školy velmi často zmiňovaly a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládaly větší význam.

Ve větší míře zmiňovaly střední odborné školy také volbu vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků, ale této aktivitě byl již přikládán spíše průměrný význam. Určitý prostor škol pro rozvíjení principů inkluzivního vzdělávání pak leží v zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a ukončování studia

Gymnázia se v oblasti inkluzivního vzdělávání podobně jako ostatní typy škol věnují především evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (90 %), volbě formy, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (81 %) a zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončení studia (také 81 %).

Vyučující dále ve velké míře volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (79 %), školy spolupracují při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se školskými poradenskými zařízeními (76 %) a ve větší míře také zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální či výchovné vzdělávací plány (74 %).

Graf 63: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností v rámci realizace inkluzivního vzdělávání na školách představuje do jisté míry priority gymnázií volba formy, metod a stylu výuky v souladu se speciálními potřebami žáků a zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia. Tyto aktivity jsou školami zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou hodnoceny jako relativně důležité.

Gymnázia dále považují za důležitou také spolupráci se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči. Vzhledem k tomu, že tuto aktivitu

zmiňoval menší podíl škol, lze jí považovat spíše za potenciál dalšího rozvoje inkluzivního vzdělávání na gymnáziích. V největší míře se pak gymnázia věnují evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Tuto aktivitu však školy nepovažují ve srovnání s ostatními sledovanými položkami za příliš důležitou.

7.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s rozvojem inkluzivního vzdělávání narážejí školy v Moravskoslezském kraji nejčastěji na problém s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání (49 %). Školy dále zmiňují příliš vysoký počet žáků ve třídách (37 %) a nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (36 %).

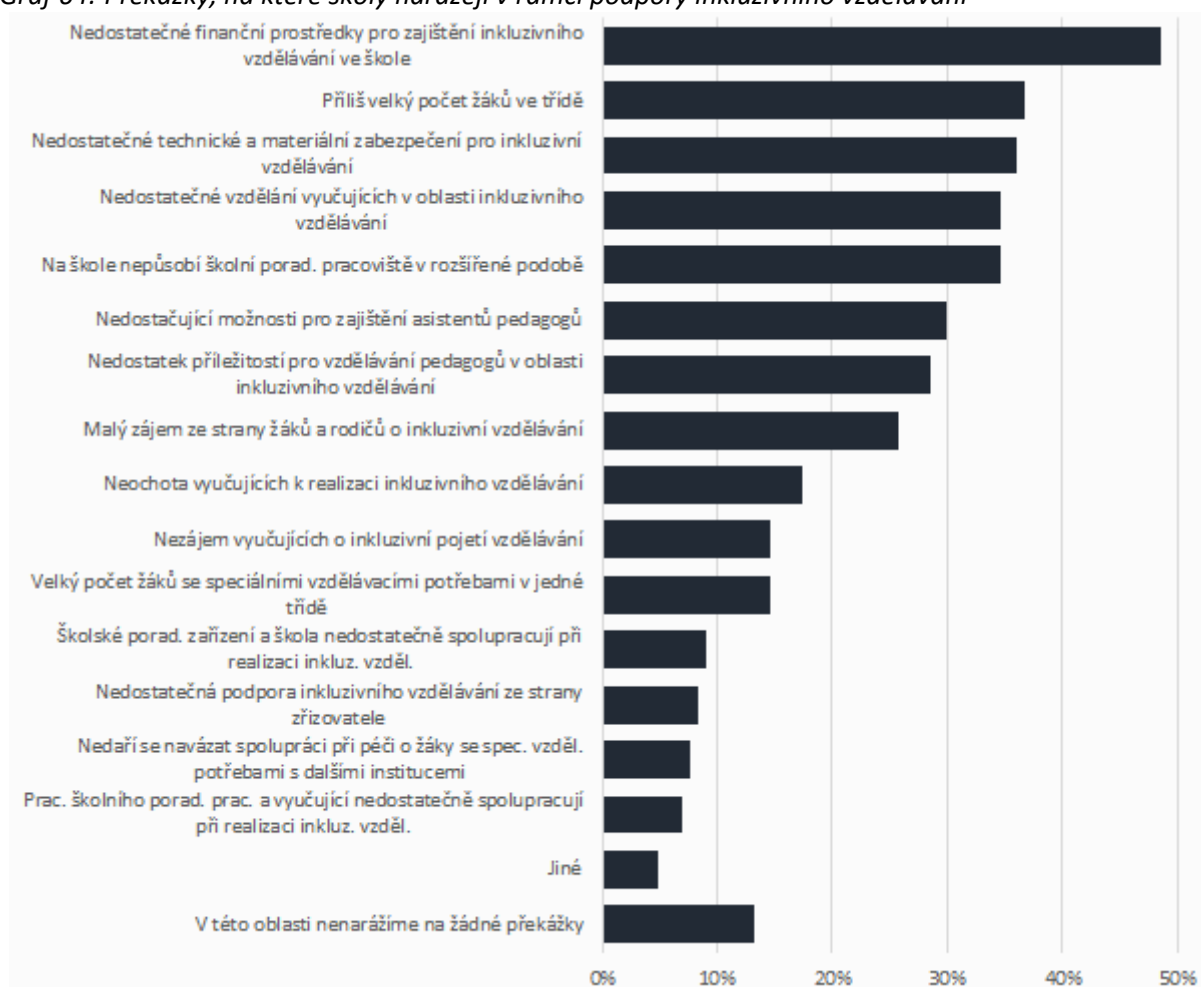
Další větší skupina překážek rozvoje inkluzivního vzdělávání na školách se týká jeho personálního zajištění. Školy narážejí na nedostačující vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (35 %),

absenci školního poradenského zařízení v rozšířené podobě (též 35 %), nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (30 %) a v neposlední řadě také na nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (28 %).

Střední a vyšší odborné školy v Moravskoslezském kraji dále naráží na překážky spojené s malým zájmem ze strany žáků a rodičů (26 %) či neochotou vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání (17 %) nebo na nezájem vyučujících o inkluzivní vzdělávání (15 %). 15 % škol se také potýká s příliš vysokým počtem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě.

V nejmenší míře pak školy narážejí na to, že školská poradenská zařízení s nimi nedostatečně spolupracují při realizaci inkluzivního vzdělávání (9 %) a dále také na nedostatečnou podporu inkluzivního vzdělávání ze strany zřizovatele (8 %) a na absenci spolupráce s dalšími institucemi a nedostatečnou spolupráci školního poradenského pracoviště a vyučujících při realizaci inkluzivního vzdělávání (7 %). 13 % škol Moravskoslezského kraje také uvedlo, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 64: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Napříč všemi typy škol (viz příloha 23) jsou jednou z nejčastějších překážek v realizaci inkluzivního vzdělávání nedostatečné finanční prostředky pro jeho zajištění. Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** jsou dalšími z překážek příliš velký počet žáků ve třídách a nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání. **Vyšší odborné školy** v souvislosti s překážkami nejčastěji zmiňují nedostatečné technické a materiální zabezpečení (58 %) a to, že na škole nepůsobí školní poradenská pracoviště v rozšířené podobě (50 %).

Gymnázia se kromě nedostatku finančních prostředků na zajištění inkluzivního vzdělávání potýkají s vysokým počtem žáků ve třídách (36 %) a tím, že vyučující nemají dostatečné vzdělání v oblasti inkluzivního vzdělávání (33 %) a že na škole nepůsobí poradenské pracoviště v rozšířené podobě (33 %).

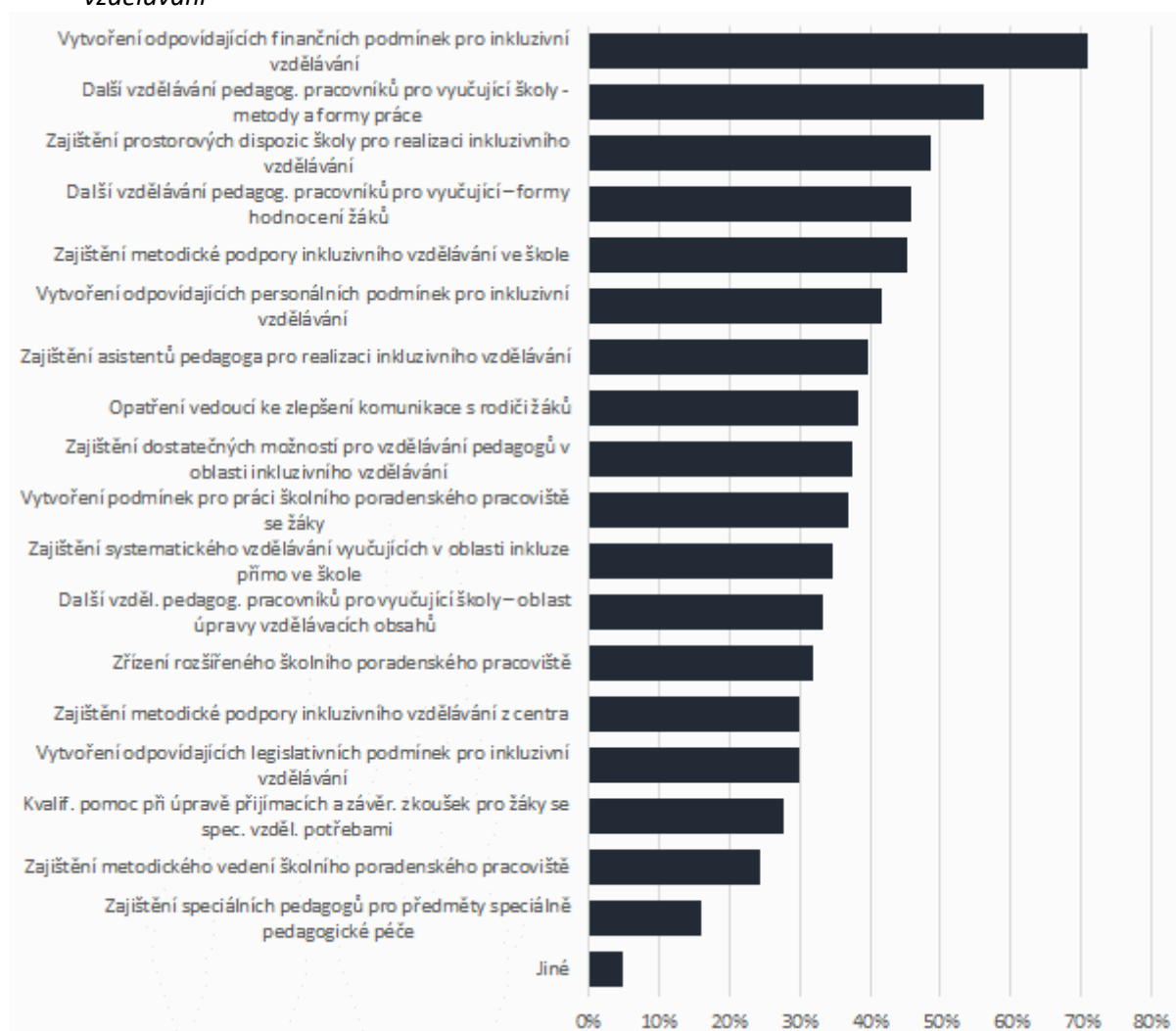
Konzervatoře mimo výše zmíněné naráží na to, že na školách nepůsobí poradenská pracoviště v rozšířené podobě (50 %) a vyučující nemají v oblasti inkluze dostatečné vzdělání (50 %).

Praktické školy nejčastěji zmiňují nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (55 %) a to, že na školách nepůsobí poradenská pracoviště v rozšířené podobě (36 %) a že školy nemají dostatečné finanční prostředky na zajištění inkluzivního vzdělání (36 %).

7.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Opatřením, které by školám jednoznačně nejvýrazněji pomohlo v realizaci inkluzivního vzdělávání, je vytvoření odpovídajících finančních podmínek (71 %). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření patří: vzdělávání vyučujících na školách v oblasti metod a forem práce (56 %), zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (49 %), vzdělávání vyučujících v oblasti forem hodnocení žáků (46 %) a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání na školách (45 %).

Graf 65: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Již v menší míře školy uváděly, že by jim pomohlo vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (42 %), zajištění asistentů pedagoga (40 %), zlepšení komunikace s rodiči žáků (38 %) a dostatek možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (38 %). 37 % škol by dále ocenilo vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky a 35 % škol by pomohlo zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole.

Přibližně třetina škol by také měla zájem o další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů (33 %), zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (32 %), zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra, vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (obě opatření shodně 30 %) a dále také kvalifikovaná pomoc při úpravě přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (28 %).

V menší míře by školám v Moravskoslezském kraji pomohla opatření týkající se zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště (24 %) a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče (16 %).

Napříč všemi typy škol (viz příloha 24) patří k nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v realizaci inkluzivního vzdělávání, vytvoření odpovídajících finančních podmínek. **Střední odborná učiliště** by také měla zájem o další vzdělávání vyučujících v oblasti metod a forem práce (73 %) a o zlepšení komunikace s rodiči žáků (61 %).

Středním a vyšším odborným školám by také pomohlo další vzdělávání vyučujících v oblasti metod a forem práce a SOŠ dále zdůrazňují potřebu zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání (54 %) a VOŠ by pomohlo také zajištění prostorových dispozic škol pro realizaci inkluzivního vzdělávání (67 %).

Gymnázia by mimo výše zmíněné dále nejvíce ocenila zajištění prostorových dispozic školy (52 %) a vzdělávání vyučujících v oblasti forem hodnocení žáků (50 %).

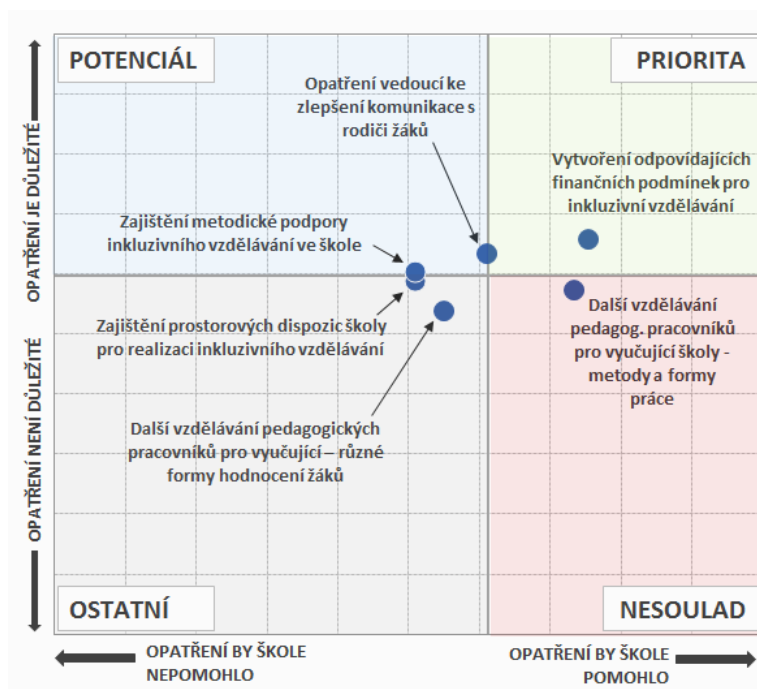
Konzervatoře zdůrazňují potřebu zajištění prostorových dispozic školy (50 %) a vzdělávání vyučujících v oblasti metod a forem práce (50 %) a **praktické školy** zmiňují potřebu vzdělávání vyučujících v oblasti metod a forem práce (55 %) a zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze (55 %).

7.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště nejčastěji uváděla, že by jim v rozvoji inkluzivního vzdělávání pomohlo vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (76 %) a další vzdělávání pedagogů v metodách a formách práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (73 %). Dále by 61 % středních odborných učilišť mělo zájem o opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků.

Více než polovina škol pak projevila zájem také o další vzdělávání pedagogů v různých formách hodnocení žáků (55 %), zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (51 %) a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (též 51 %).

Graf 66: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

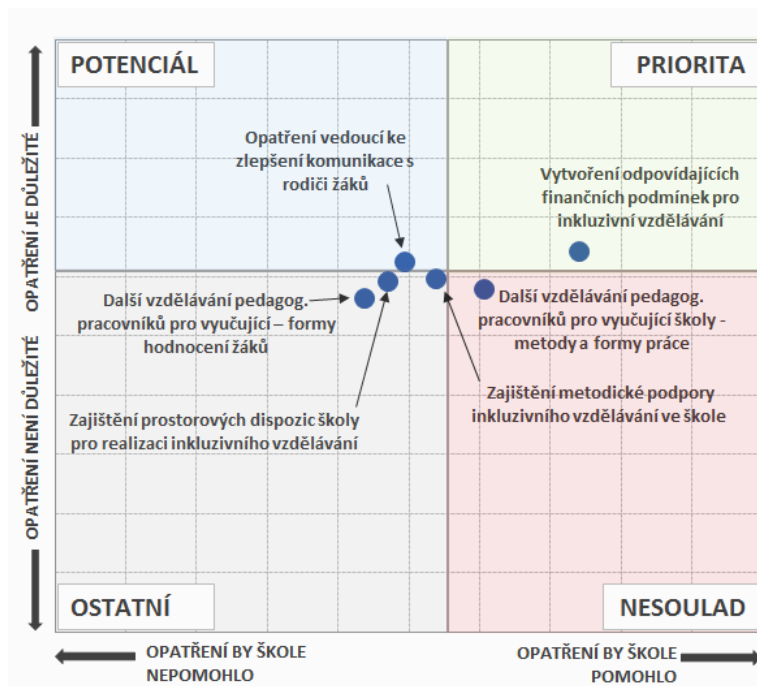
Pokud se zaměříme na důležitost jednotlivých opatření, tak největší prioritu středních odborných učilišť představuje vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření je školami ve srovnání s ostatními sledovanými položkami vnímáno jako nejvíce důležité a zároveň ho školy uváděly nejčastěji.

Určitý potenciál představují pro střední odborná učiliště opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání. Tato opatření sice byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zmiňována spíše

v menší míře, ale zároveň byla školami hodnocena jako důležitá. Ve větší míře školy zmiňovaly další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy v oblasti metod a forem práce, ale toto opatření bylo školami považováno spíše za méně důležité.

V případě **středních odborných škol** je podobně jako u SOU kladen důraz především na vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (74 % škol), zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce (61 %) a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (54 %).

Graf 67: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Školám by dále pomohla také opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (49 %) a dále zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (47 %) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti forem hodnocení žáků (44 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření realizace inkluzivního vzdělávání na školách představuje největší priority středních odborných škol vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření školy ve srovnání s dalšími sledovanými položkami

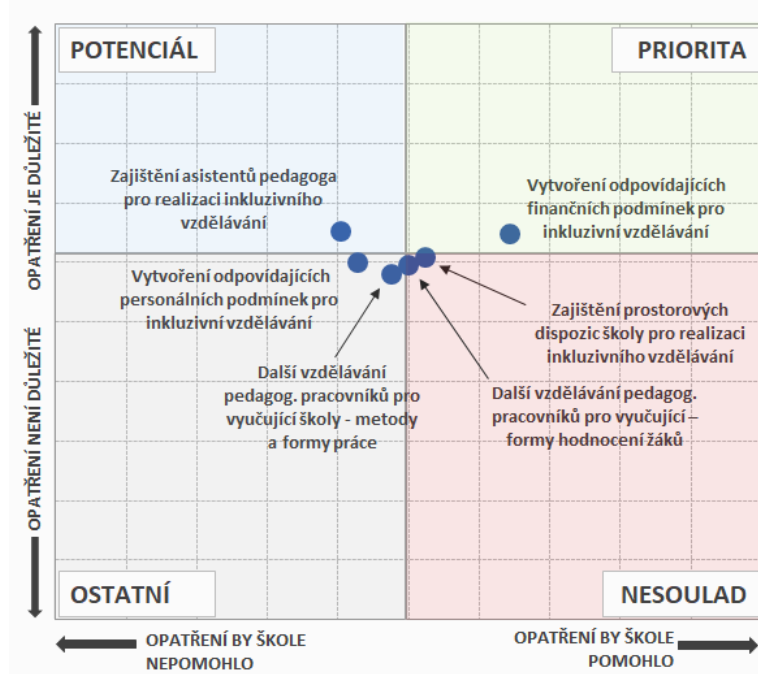
zmiňovaly nejčastěji a zároveň je označovaly za velmi důležitá.

Za potenciál středních odborných škol lze pak označit opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků, která školy sice zmiňovaly v nižší míře, ale zároveň je ve srovnání s dalšími sledovanými položkami považovaly za velmi důležité. Střední odborné školy dále v relativně velké míře uváděly, že by jim v rozvoji inkluzivního vzdělávání pomohla také opatření týkající se zajištění dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti metod a forem práce. Toto opatření však školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považovaly spíše za méně důležité.

Gymnázia v Moravskoslezském kraji v největší míře také zmiňovala potřebu vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (64 % škol), potřebu zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (52 %) a potřebu dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti forem hodnocení žáků (50 %).

Většímu podílu škol by dále pomohlo další vzdělávání pedagogů v oblasti metod a forem práce (48 %), vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (43 %) a zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (40 %).

Graf 68: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Podobně jako u ostatních typů škol představuje pro gymnázia při zohlednění důležitosti jednotlivých položek prioritu vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření bylo školami velmi často zmiňováno a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami školami vnímáno jako velmi důležité.

Gymnázia dále často zmiňovala zajištění prostorových dispozic školy a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti forem hodnocení žáků, ale při tom tato opatření

nepovažují za příliš důležitá. Určitým potenciálem pro rozvoj inkluzivního vzdělávání by pro gymnázia pak mohlo být zajištění asistentů pedagoga pro jeho realizaci. Toto opatření sice nebylo uváděno školami tak často, ale ve srovnání s ostatními položkami byla ohodnoceno jako relativně důležité.

7.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora inkluzivního vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

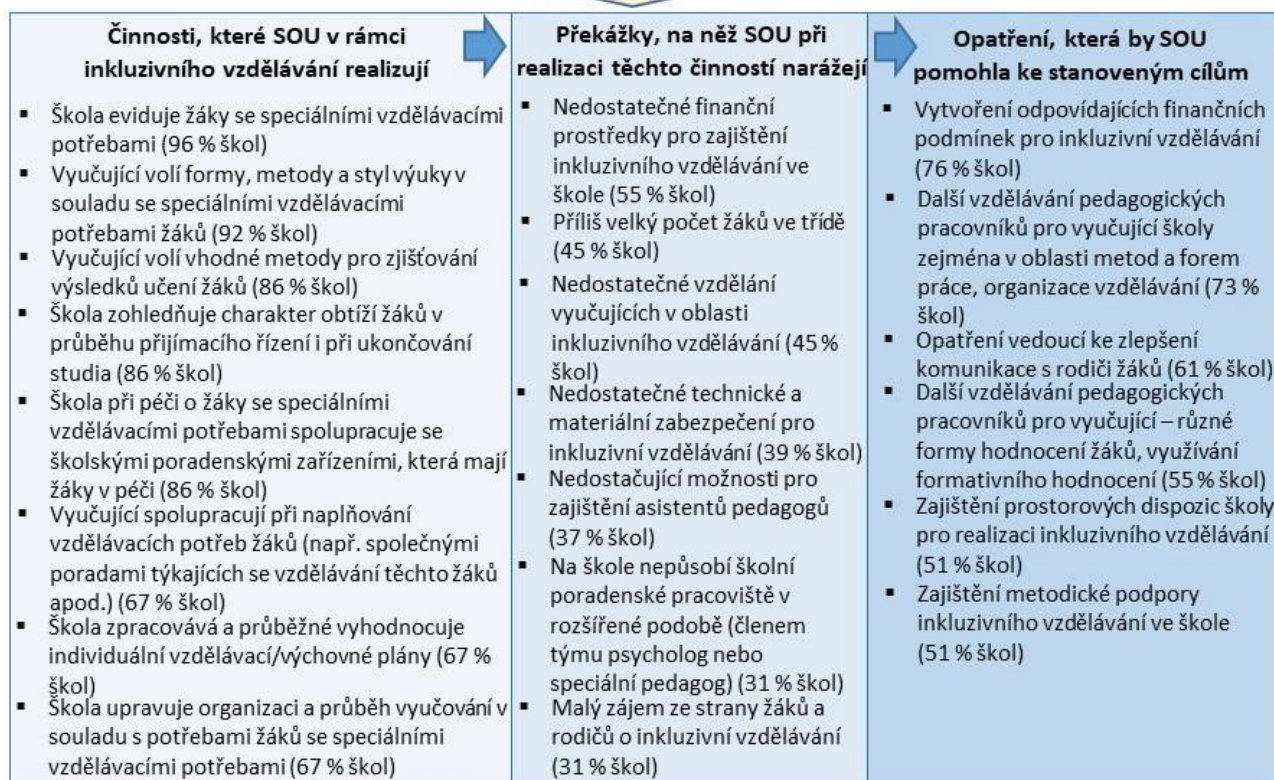
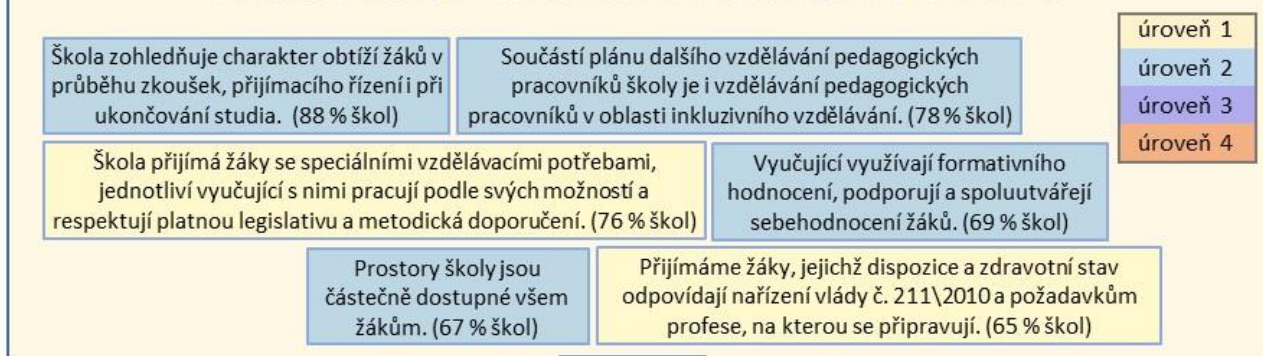
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

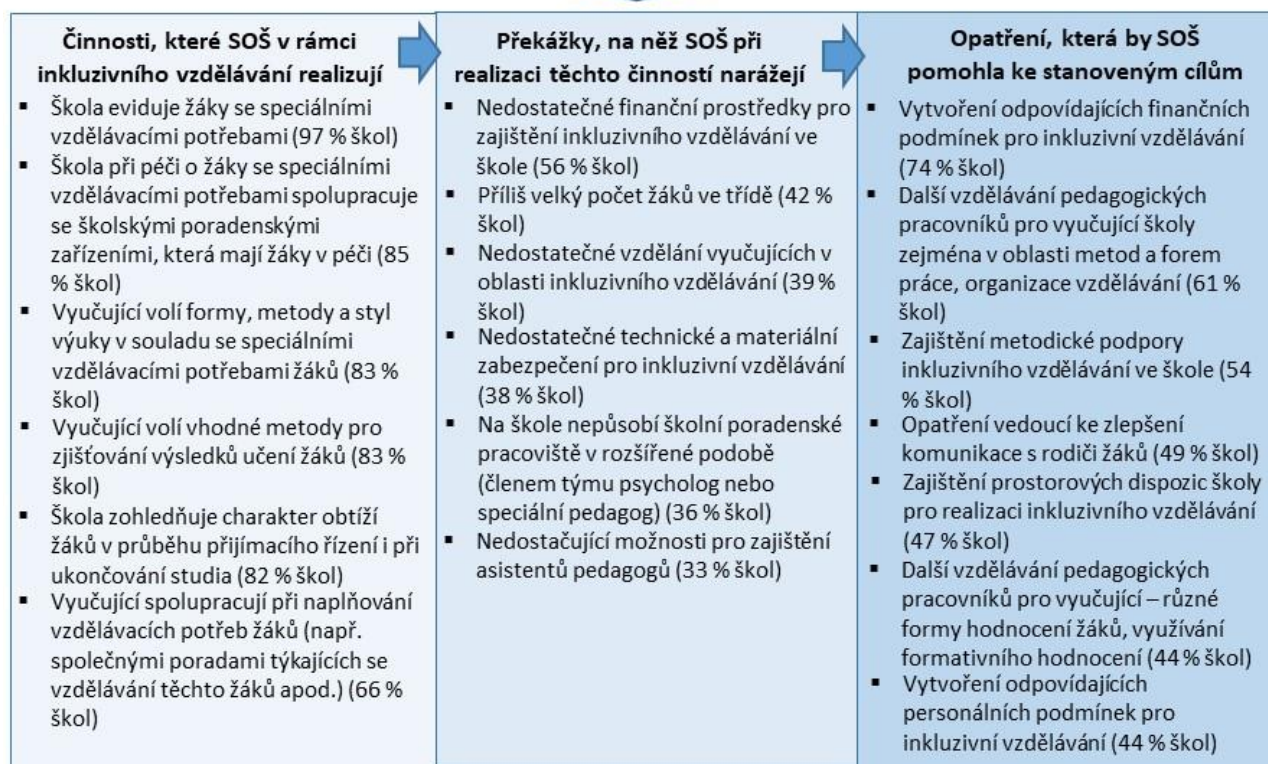
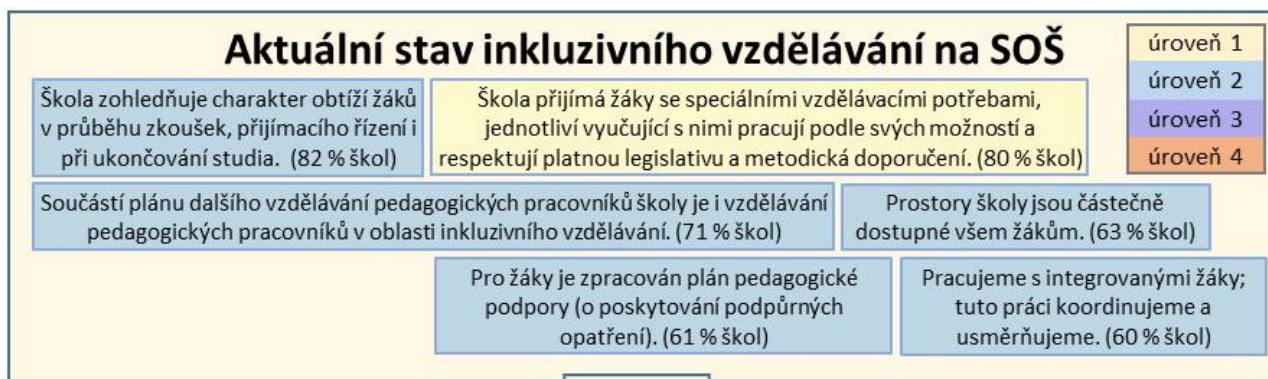
Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na SOU

Cíle, které si SOU stanovila v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání

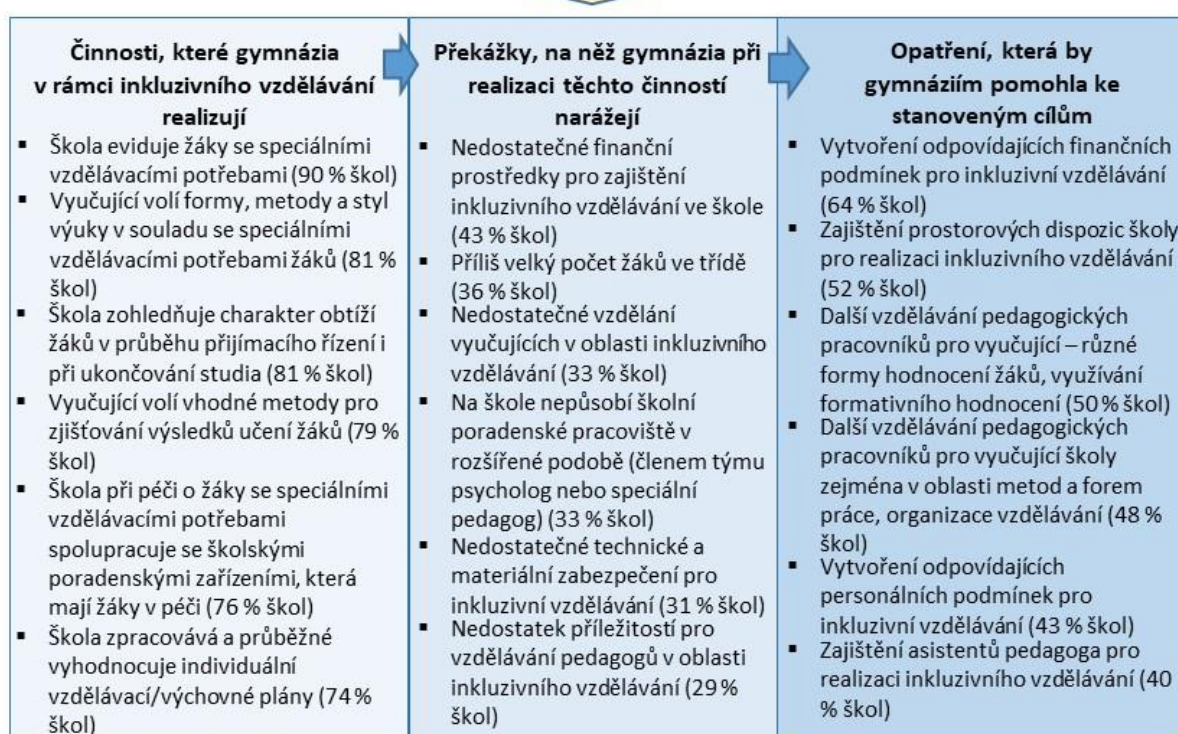
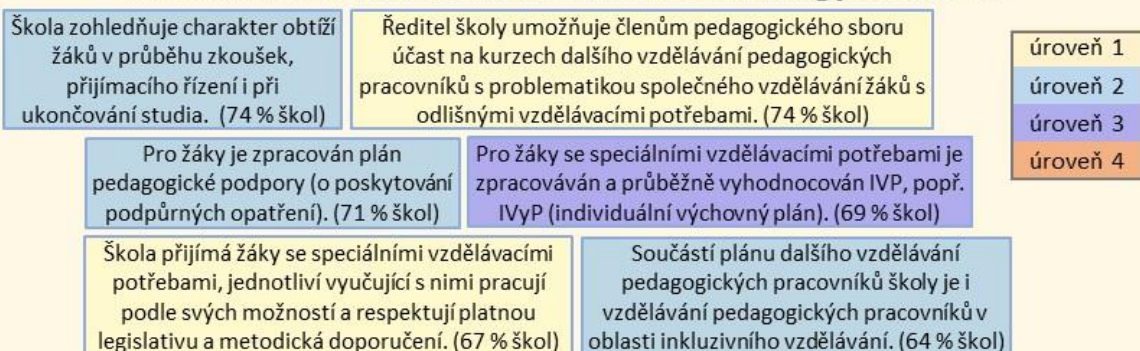

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

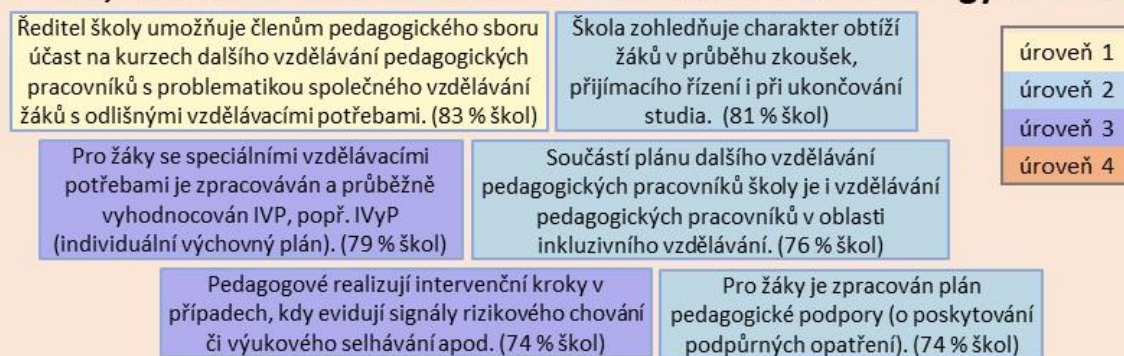

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na gymnáziích

Cíle, které si v rámci inkluzivního vzdělávání stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 21: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=49)	Průměrná úroveň	39%	+ 18%
	Základní úroveň	64%	+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň	58%	+ 8%
	Pokročilá úroveň	38%	+ 20%
	Nejvyšší úroveň	25%	+ 24%
SOŠ (N=89)	Průměrná úroveň	34%	+ 19%
	Základní úroveň	58%	+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň	52%	+ 8%
	Pokročilá úroveň	33%	+ 17%
	Nejvyšší úroveň	20%	+ 29%
Gymnázium (N=42)	Průměrná úroveň	32%	+ 17%
	Základní úroveň	58%	+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň	51%	+ 10%
	Pokročilá úroveň	36%	+ 17%
	Nejvyšší úroveň	15%	+ 24%
VOŠ (N=12)	Průměrná úroveň	32%	+ 20%
	Základní úroveň	50%	+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň	58%	+ 6%
	Pokročilá úroveň	29%	+ 21%
	Nejvyšší úroveň	16%	+ 29%
Konzervatoř (N=2)	Průměrná úroveň	15%	+ 13%
	Základní úroveň	63%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	35%	+ 5%
	Pokročilá úroveň	11%	+ 22%
	Nejvyšší úroveň	0%	+ 13%
Praktická škola (N=11)	Průměrná úroveň	50%	+ 10%
	Základní úroveň	57%	+ 9%
	Mírně pokročilá úroveň	47%	+ 5%
	Pokročilá úroveň	58%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň	43%	+ 16%

Příloha 22: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	47	96%	134	93%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků	45	92%	117	81%
	Vyuč. volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	42	86%	118	82%
SOŠ (N=89)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	86	97%	134	93%
	Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se školskými porad. zařízeními	76	85%	115	80%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků	74	83%	117	81%
	Vyuč. volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	74	83%	118	82%
Gymnázium (N=42)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	38	90%	134	93%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků	34	81%	117	81%
	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přij. řízení i při ukončování studia	34	81%	117	81%
VOŠ (N=12)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	11	92%	134	93%
	Vyuč. volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků	11	92%	117	81%
	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přij. řízení i při ukončování studia	10	83%	117	81%
	Vyuč. volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	10	83%	118	82%
Konzervatoř (N=2)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přij. řízení i při ukončování studia	2	100%	117	81%
	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	1	50%	134	93%
Praktická škola (N=11)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přij. řízení i při ukončování studia	2	100%	117	81%
	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	1	50%	134	93%
	Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	1	50%	118	82%

Příloha 23: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	27	55%	70	49%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	22	45%	53	37%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkl. vzděl.	22	45%	50	35%
SOŠ (N=89)	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	50	56%	70	49%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	37	42%	53	37%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkl. vzděl.	35	39%	50	35%
Gymnázium (N=42)	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	18	43%	70	49%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	15	36%	53	37%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkl. vzděl.	14	33%	50	35%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	14	33%	50	35%
VOŠ (N=12)	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	7	58%	52	36%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	6	50%	50	35%
	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	5	42%	70	49%
Konzervatoř (N=2)	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	1	50%	50	35%
	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	1	50%	70	49%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkl. vzděl.	1	50%	50	35%
Praktická škola (N=11)	Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů	6	55%	43	30%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	4	36%	50	35%
	Nedostatečné fin. prostř. pro zajištění inkl. vzděl. ve škole	4	36%	70	49%

Příloha 24: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	37	76%	102	71%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující školy - metody a formy práce	36	73%	81	56%
	Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků	30	61%	55	38%
SOŠ (N=89)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	66	74%	102	71%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující školy - metody a formy práce	54	61%	81	56%
	Zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole	48	54%	65	45%
Gymnázium (N=42)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	27	64%	102	71%
	Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	22	52%	70	49%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující – formy hodnocení žáků	21	50%	66	46%
VOŠ (N=12)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	11	92%	102	71%
	Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	8	67%	70	49%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující školy - metody a formy práce	8	67%	81	56%
Konzervatoř (N=2)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	2	100%	102	71%
	Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	1	50%	70	49%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující školy - metody a formy práce	1	50%	81	56%
Praktická škola (N=11)	Vytvoření odp. fin. podmínek pro inkl.vzdělávání	6	55%	102	71%
	Další vzdělávání pedagog. pracovníků pro vyučující – formy hodnocení žáků	6	55%	66	46%
	Zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole	6	55%	50	35%

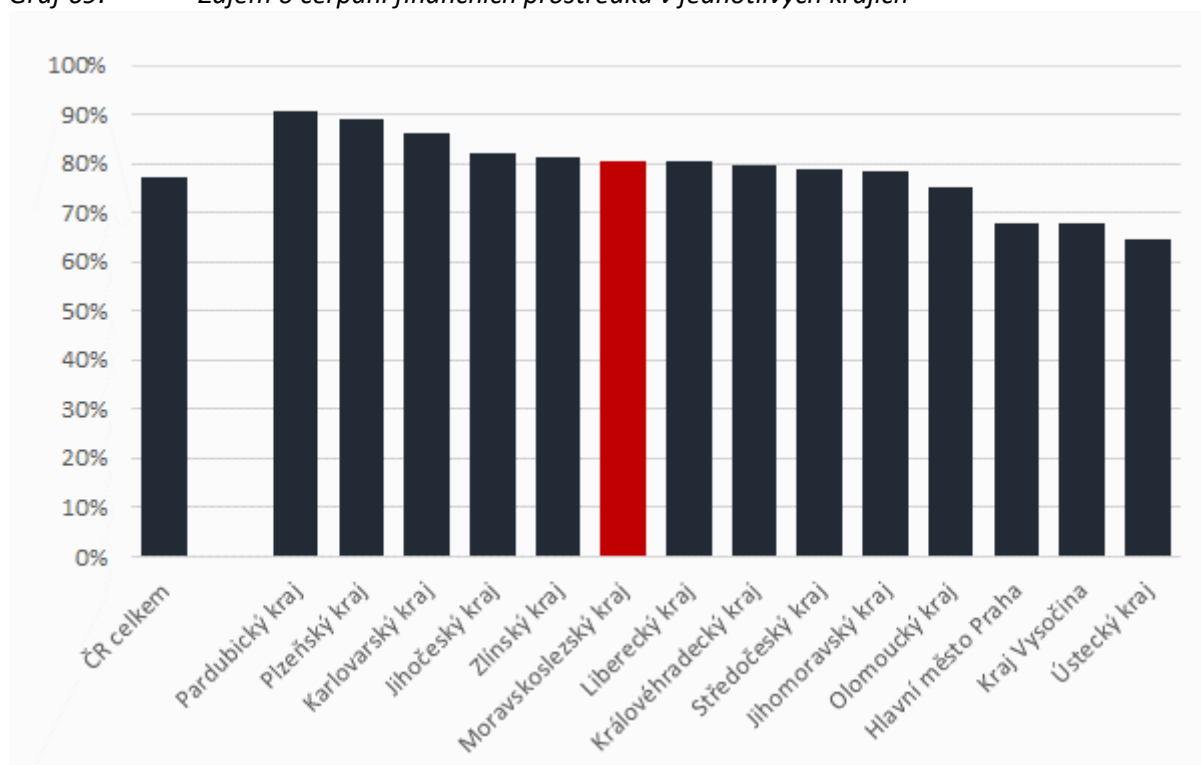
8 Podpora infrastruktury škol – investiční část

8.1 Zájem škol o čerpání investic v Moravskoslezském kraji

Více než tři čtvrtiny středních a vyšších škol Moravskoslezského kraje mají zájem o čerpání finančních prostředků na rozvoj infrastruktury (81 %).

Největší zájem o finanční prostředky mají školy v Pardubickém (91 % škol), Plzeňském (89 %) a Karlovarském kraji (86 %). Školy v drtivé většině krajů ve srovnání s celorepublikovými výsledky projevily nadprůměrný zájem o čerpání prostředků na investice. Průměrný zájem o čerpání prostředků na investice pak projevily školy v Jihomoravském kraji (77 %). Nejnižší podíl škol projevily zájem o získání prostředků na investice v Hlavním městě Praha (64 % škol), v Ústeckém kraji (66 %) a na Vysočině (67 %).

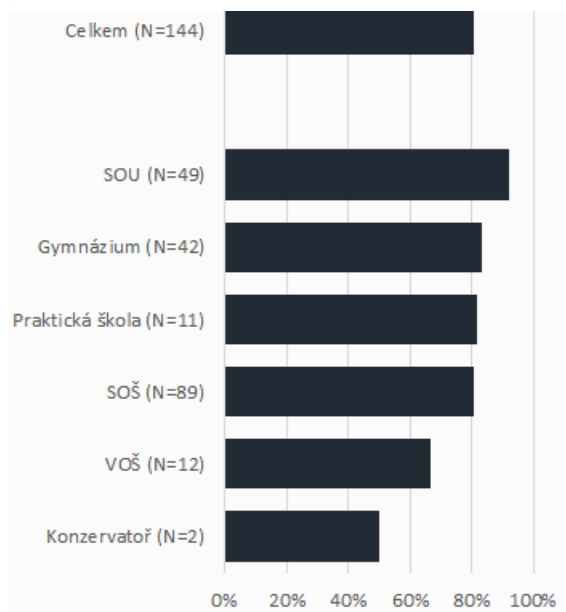
Graf 69: *Zájem o čerpání finančních prostředků v jednotlivých krajích*

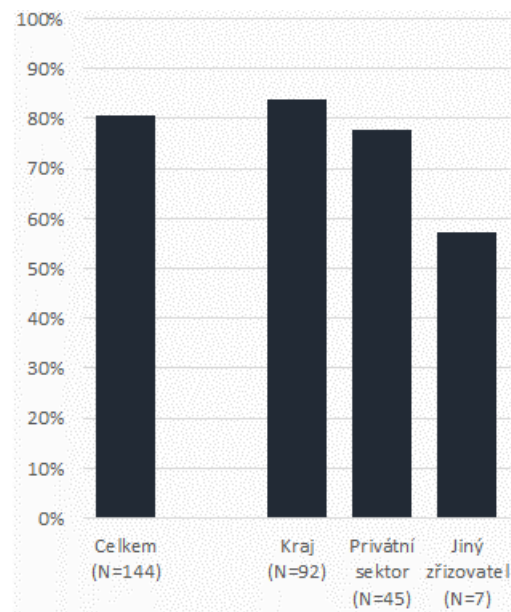
Z hlediska typu školy mají nejvyšší zájem o čerpání prostředků na investice do infrastruktury střední odborná učiliště (92 %) a gymnázia (83 %). Následují praktické školy, z nichž projevilo zájem o čerpání prostředků 82 %. Střední odborné školy by rovněž rády využily možnosti získat finance na infrastrukturu (81 %). Zájem vyšších odborných škol byl 67 % a z dvou konzervatoří měla o investice zájem jen jedna.

Pokud se zaměříme na zřizovatele školy, tak je jednoznačně nejvyšší zájem o čerpání finančních prostředků mezi veřejnými školami, jejichž zřizovatelem je kraj (84 %). V menší míře budou o finance na rozvoj infrastruktury usilovat také soukromé školy (78 %) a školy s jiným zřizovatelem mají zájem o finance na rozvoj infrastruktury v 57 %.

Graf 70: Zájem o čerpání finančních prostředků podle typu školy

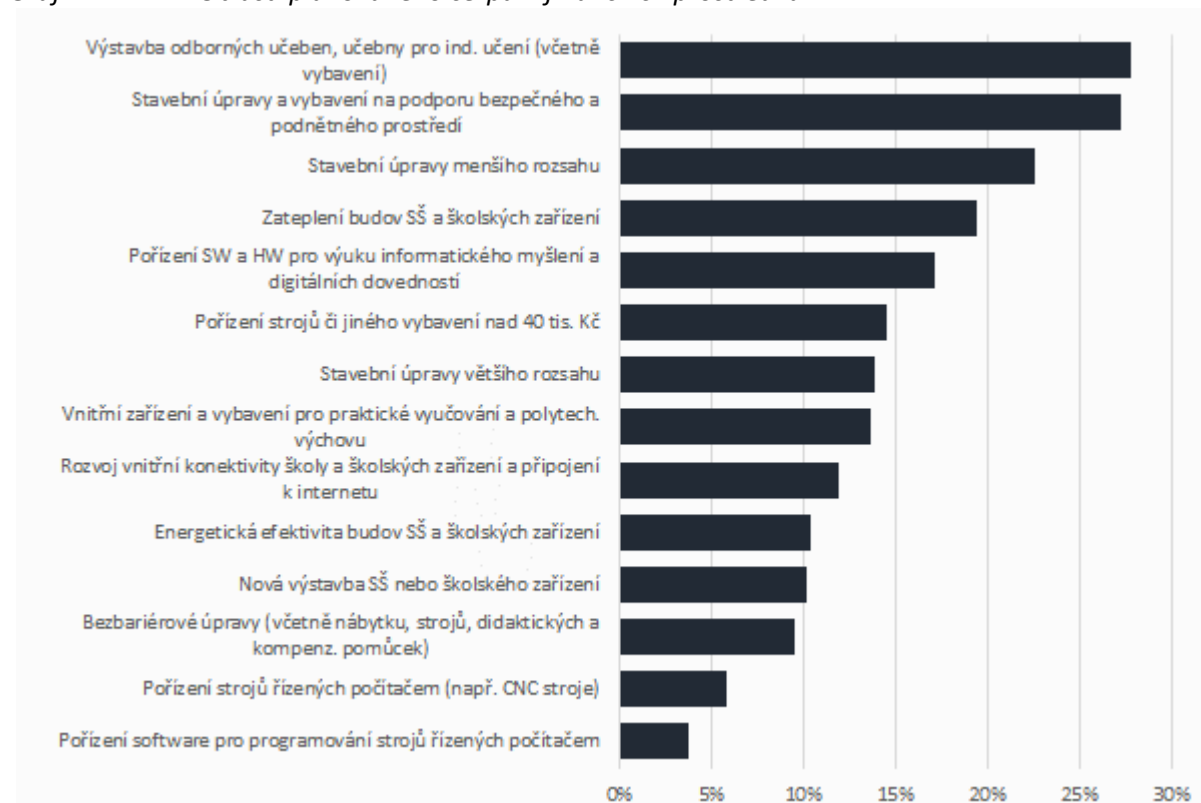
Graf 71: Zájem o čerpání finančních prostředků podle zřizovatele školy

8.2 Preferované oblasti čerpání finančních prostředků

Mezi oblasti, v jejichž rámci školy nejčastěji plánují čerpání finančních prostředků, patří výstavba odborných učeben a učeben pro individuální učení (28 %), stavební úpravy a vybavení na podporu bezbariérového a podnětného prostředí (27 %) a stavební úpravy menšího rozsahu (23 %).

Graf 72: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

Školy v Moravskoslezském kraji dále měly zájem o zateplení budov a školských zařízení (19 %), investice na pořízení SW a HW pro výuku informatického myšlení a digitálních dovedností (17 %), pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun (14 %), stavební úpravy většího rozsahu (též 14 %) a o investice do vnitřního zařízení a vybavení pro praktické vyučování a polytechnickou výchovu (také 14 %). V menší míře pak mají školy zájem o investice do rozvoje vnitřní konektivity školy a školních zařízení a připojení k internetu (12 %), energetické efektivity budov, nové výstavby střední školy či školského zařízení a do bezbariérových úprav (shodně 10 %).

V nejmenší míře pak školy plánují čerpání finančních prostředků na pořízení strojů řízených počítačem (6 %) a pořízení softwaru pro programování strojů řízených počítačem (4 %).

Z hlediska typu školy by **střední odborná učiliště** chtěla investovat především do stavebních úprav a vybavení na podporu bezbariérového a podnětného prostředí (32 %) a pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun (30 %). Dalšími nejčastějšími oblastmi čerpání pro střední odborná učiliště jsou pak stavební úpravy menšího rozsahu (24 %).

Střední odborné školy (z nichž mělo o investice do infrastruktury zájem 72 škol) měly zájem o investice především pro oblasti stavebních úprav a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (29 %), výstavbu odborných učeben a učeben pro individuální učení (28 %) a stavební úpravy menšího rozsahu (25 %).

Gymnázia projevila zájem o čerpání finančních prostředků především v oblastech výstavby odborných učeben (33 %), stavebních úprav a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (29 %) a stavebních úprav menšího rozsahu (19 %).

Vyšší odborné školy se zajímaly především o výstavbu odborných učeben a učeben pro individuální učení (33 %), stavební úpravy menšího rozsahu a novou výstavbu školy nebo školského zařízení (shodně 29 %).

O investice do infrastruktury projevilo zájem také 9 **praktických škol**. Ty měly největší zájem o čerpání prostředků na bezbariérové úpravy a stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (shodně 22 %) a pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc korun (19 %).

Tab. 2: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=45)	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	43	32%	94	27%
	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	40	30%	50	14%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	33	24%	78	22%
SOŠ (N=72)	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	63	29%	94	27%
	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	60	28%	96	28%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	55	25%	78	22%
Gymnázium (N=35)	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	35	33%	96	28%
	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	30	29%	94	27%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	20	19%	78	22%
VOŠ (N=8)	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	8	33%	96	28%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	7	29%	78	22%
	Nová výstavba SŠ nebo školského zařízení	7	29%	35	10%
Konzervatoř (N=1)	Stavební úpravy menšího rozsahu	1	33%	78	22%
	Energetická efektivity budov SŠ a školských zařízení	1	33%	36	10%
Praktická škola (N=9)	Bezbariérové úpravy (včetně nábytku, strojů, didaktických a kompenz. pomůcek)	6	22%	33	9%
	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	6	22%	94	27%
	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	5	19%	50	14%

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

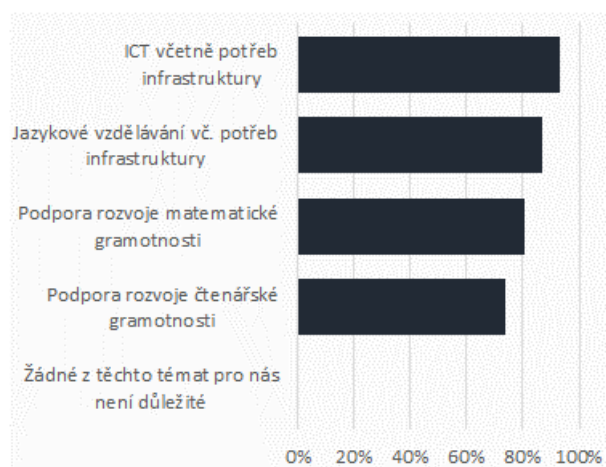
9 Nepovinné oblasti

Podpora krajského akčního plánování se soustřeďuje kromě tzv. povinných oblastí i na nepovinné oblasti, které jsou volitelné. Mezi volitelná témata patří rozvoj výuky cizích jazyků, ICT kompetence a čtenářská a matematická gramotnost.

9.1 Důležitost nepovinných oblastí

Z hlediska uvedených nepovinných oblastí školy nejčastěji považují za důležitou oblast rozvoj ICT (93 %) a jazykového vzdělávání včetně potřeb infrastruktury (87 %).

Graf 73: Důležitost nepovinných oblastí

81 % středních a vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji pak považuje za potřebný také rozvoj matematické gramotnosti a 74 % škol se chce zaměřit na rozvoj čtenářské gramotnosti.

Zaměříme-li se na nepovinné oblasti a jejich důležitost podle typů škol, pak pro **střední odborná učiliště** je nejdůležitější nepovinnou oblastí ICT včetně potřeb infrastruktury (98 %). Dalšími důležitými oblastmi byla podpora matematické gramotnosti (88 %), jazykové vzdělávání včetně infrastruktury a podporu čtenářské gramotnosti považuje za důležitou

shodně 78 % středních odborných učilišť.

Střední odborné školy hodnotí jako nejdůležitější ICT včetně potřeb infrastruktury (96 %) a jazykové vzdělávání (90 %). Pro školy je pak relativně méně podstatná podpora rozvoje matematické (87 %) a čtenářské (75 %) gramotnosti.

Gymnázia přikládají velký význam především rozvoji ICT včetně potřeb infrastruktury a podpoře jazykového vzdělávání (shodně 95 %). 90 % gymnázií považuje dále za důležitou také podporu matematické gramotnosti. Na posledním místě je z hlediska důležitosti opět podpora rozvoje čtenářské gramotnosti (81 %).

Vyšší odborné školy považují za podstatné jazykové vzdělávání a rozvoj ICT (shodně 92 %). Relativně méně významný je pro ně rozvoj matematické gramotnosti, za důležitou ji považuje 58 % škol a rozvoj čtenářské gramotnosti, které přisuzuje důležitost jen polovina vyšších odborných škol.

V případě **praktických škol** je nejpodstatnější rozvoj čtenářské gramotnosti (82 %) a ICT včetně potřebné infrastruktury (73 %). Rozvoj matematické gramotnosti považuje za důležitý 55 % škol a za nejméně důležité je považováno jazykové vzdělávání (36 %).

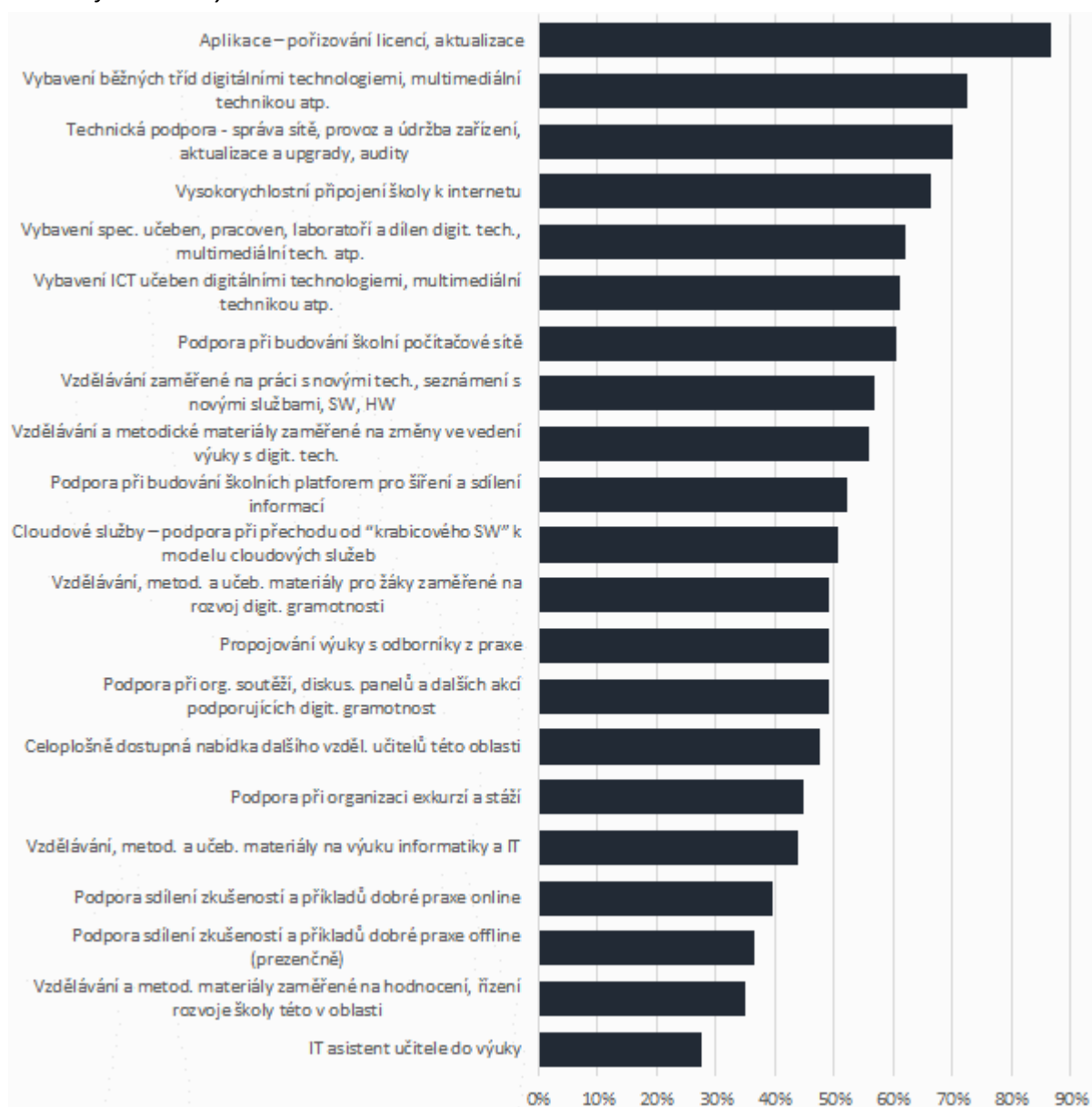
Tab. 3: Důležitost nepovinných oblastí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=49)	ICT včetně potřeb infrastruktury	48	98%	134	93%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	43	88%	116	81%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	38	78%	125	87%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	38	78%	106	74%
SOŠ (N=89)	ICT včetně potřeb infrastruktury	85	96%	134	93%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	80	90%	125	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	77	87%	116	81%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	67	75%	106	74%
Gymnázium (N=42)	ICT včetně potřeb infrastruktury	40	95%	134	93%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	40	95%	125	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	38	90%	116	81%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	34	81%	106	74%
VOŠ (N=12)	ICT včetně potřeb infrastruktury	11	92%	134	93%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	11	92%	125	87%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	7	58%	116	81%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	6	50%	106	74%
Konzervatoř (N=2)	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	2	100%	125	87%
	ICT včetně potřeb infrastruktury	1	50%	134	93%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	1	50%	106	74%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	0	0%	116	81%
Praktická škola (N=11)	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	9	82%	106	74%
	ICT včetně potřeb infrastruktury	8	73%	134	93%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	6	55%	116	81%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	4	36%	125	87%

9.2 Opatření pro zlepšení v oblasti ICT včetně potřeb infrastruktury

Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, včetně potřeb infrastruktury, jsou aplikace – pořizování licencí a aktualizace (87 %) a dále vybavení běžných tříd digitálními technologiemi a multimediální technikou (72 %), technická podpora správy sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity (70 %) a vysokorychlostní připojení školy k internetu (66 %).

Graf 74: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury

O něco více než 60 % škol by v rámci rozvoje ICT uvítalo vybavení ICT a specializovaných učeben a laboratoří digitální a multimediální technikou a podporu při budování školní počítačové sítě. O vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi a s novými službami SW a HW by mělo zájem 57 % škol a 56 % škol by mělo zájem také o vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky s digitálních technologií, nepatrně menší je zájem o podporu při budování školních platform pro šíření a sdílení informací (52 %).

Přibližně polovina škol by měla zájem o podporu cloudových služeb (51 %), vzdělávání, metodické a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti (49 %), propojování výuky s odborníky z praxe (49 %), podporu při organizování soutěží, diskusních panelů a dalších akcí podporujících digitální gramotnost (též 49 %) či celoplošně dostupnou nabídku dalšího vzdělávání učitelů této oblasti (48 %).

Méně než polovina škol by měla zájem o podporu při pořádání exkurzí a stáží (45 %), vzdělávání, metodické a učební materiály na výuku informatiky a IT (44 %) či podporu sdílení zkušenosti příkladů dobré praxe online (40 %) a offline (37 %). 35 % škol by uvítalo vzdělávání a metodické materiály zaměřené na hodnocení, řízení a rozvoj školy v této oblasti a 28 % škol by mělo zájem o IT asistenta učitele do výuky.

Z hlediska jednotlivých typů škol jsou ve všech typech škol (kromě praktických) nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, aplikace (pořizování licencí, aktualizace).

Pro **střední odborná učiliště, střední odborné školy a gymnázia** jsou dalšími důležitými opatřeními technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity a vybavení běžných tříd digitálními technologiemi a multimediální technikou atp.

Vyšší odborné školy mají zájem o vzdělávání, metodické a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitálních gramotnosti a o vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi a multimediální technikou atp. (shodně 55 %).

Konzervatoř by dále uvítala podporu při budování školní počítačové sítě a vysokorychlostní připojení k internetu. Pro **praktické školy** jsou užitečnými opatřeními pro dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT vybavení běžných tříd digitálními technologiemi a multimediální technikou atp. (88 %), vysokorychlostní připojení k internetu, technická podpora správy sítě, podpora při budování školních platform pro šíření a sdílení informací a vzdělávací a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky s digitálními technologiemi (shodně 75 %).

Tab. 4: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=48)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	40	83%	116	87%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity	38	79%	94	70%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	36	75%	97	72%
SOŠ (N=85)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	77	91%	116	87%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	66	78%	97	72%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity	64	75%	94	70%
Gymnázium (N=40)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	35	88%	116	87%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	27	68%	97	72%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity	27	68%	94	70%
VOŠ (N=11)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	8	73%	116	87%
	Vybavení spec. učeben, pracoven, laboratoří a dílen digit. tech., multimediální tech. atp.	6	55%	83	62%
	Vzdělávání, metod. a učeb. materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digit. gramotnosti	6	55%	66	49%
Konzervatoř (N=1)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	1	100%	116	87%
	Vysokorychlostní připojení školy k internetu	1	100%	89	66%
	Podpora při budování školní počítačové sítě	1	100%	81	60%
Praktická škola (N=8)	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	7	88%	97	72%
	Vysokorychlostní připojení školy k internetu	6	75%	89	66%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity	6	75%	94	70%
	Podpora při budování školních platform pro šíření a sdílení informací	6	75%	70	52%
	Vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky s digit. tech.	6	75%	75	56%

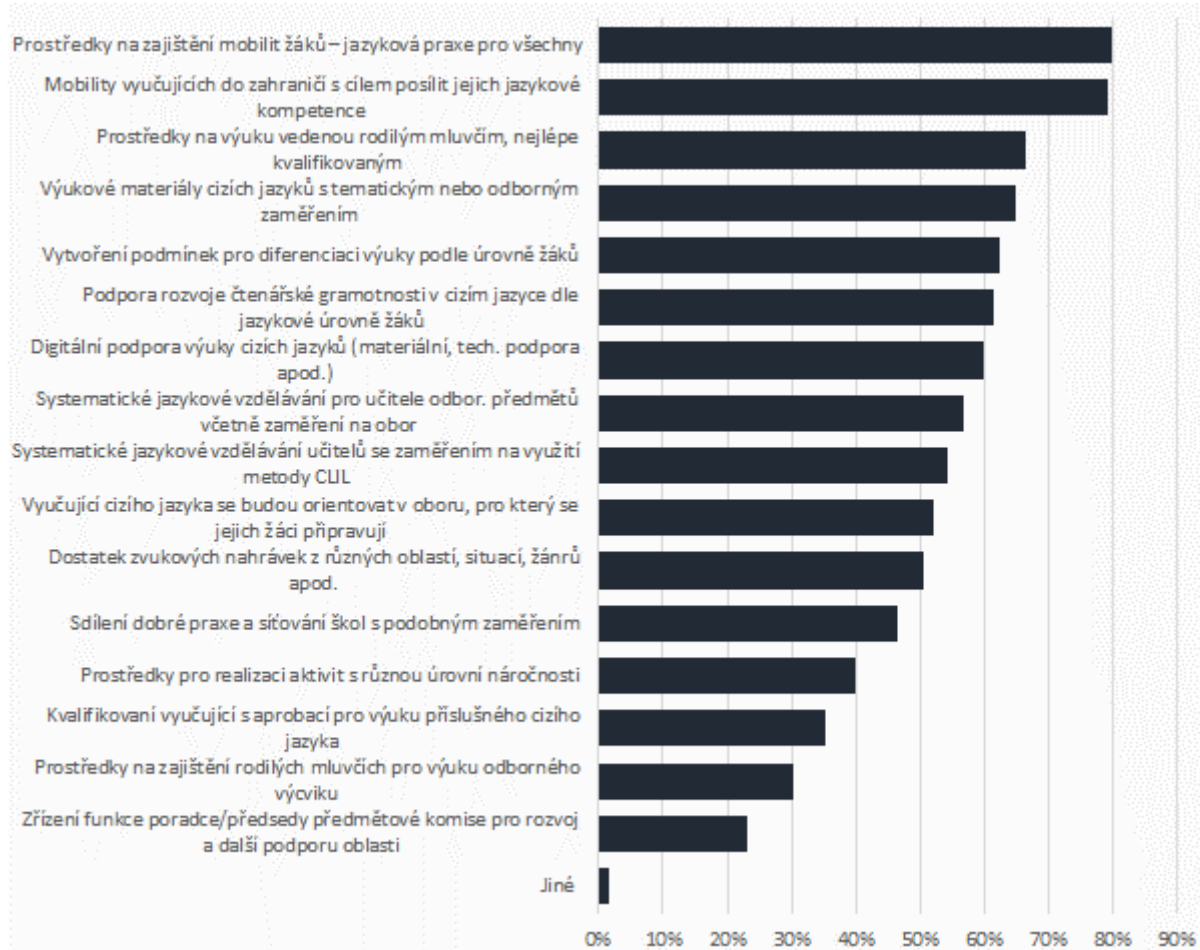
9.3 Opatření pro zlepšení v oblasti jazykového vzdělávání

Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti jazykového vzdělávání, jsou prostředky na zajištění mobility žáků (80 %), mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (79 %), prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (66 %) a výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (65 %).

Školy by dále také ocenily vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (62 %), podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (též 62 %), digitální podporu výuky cizích jazyků (60 %), systematické jazykové vzdělávání učitelů odborných předmětů (57 %) a systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL (54 %) a dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů apod. (50 %).

Již menší podíl škol by dále ocenil také sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením (46 %), prostředky pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti (40 %) a v nejmenší míře školy zmiňovaly také potřebu kvalifikovaných vyučujících s aprobací pro výuku příslušného cizího jazyka (35 %), prostředků na zajištění rodilých mluvčích pro výuku odborného výcviku (30 %) a zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu této oblasti 23 % škol.

Graf 75: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání

Pro **střední odborná učiliště a střední odborné školy** patří mezi nejčastěji zmiňovaná opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti jazykového vzdělávání, mobility vyučujících do

zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, prostředky na zajištění mobilit žáků a výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením.

Vyšší odborné školy by v rozvoji jazykového vzdělávání ocenily prostředky na výuku cizích jazyků vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (91 %) a dále by chtěly vytvořit podmínky pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (91 %) a 82 % škol by mělo zájem o zahraniční mobility pro vyučující s cílem posílit jejich jazykové kompetence.

V případě **gymnází** se mezi nejvýznamnější opatření řadí prostředky na zajištění mobilit žáků (83 %), podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně (75 %) a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (70 %).

Konzervatoře v rámci rozvoje jazykového vzdělávání měly zájem především o výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (100 %), dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů apod. (též 100 %) a o prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (50 %) a **praktickým školám** by pomohlo např. vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (75 %).

Tab. 5: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=38)	Prostředky na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny	34	89%	100	80%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	34	89%	99	79%
	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	33	87%	81	65%
SOŠ (N=80)	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	67	84%	99	79%
	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	66	83%	81	65%
	Prostředky na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny	65	81%	100	80%
Gymnázium (N=40)	Prostředky na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny	33	83%	100	80%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků	30	75%	77	62%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	28	70%	99	79%
VOŠ (N=11)	Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným	10	91%	83	66%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	10	91%	78	62%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	9	82%	99	79%
Konzervatoř (N=2)	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	2	100%	81	65%
	Dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů apod.	2	100%	63	50%
	Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným	1	50%	83	66%
Praktická škola (N=4)	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	3	75%	78	62%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	2	50%	99	79%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků	2	50%	77	62%

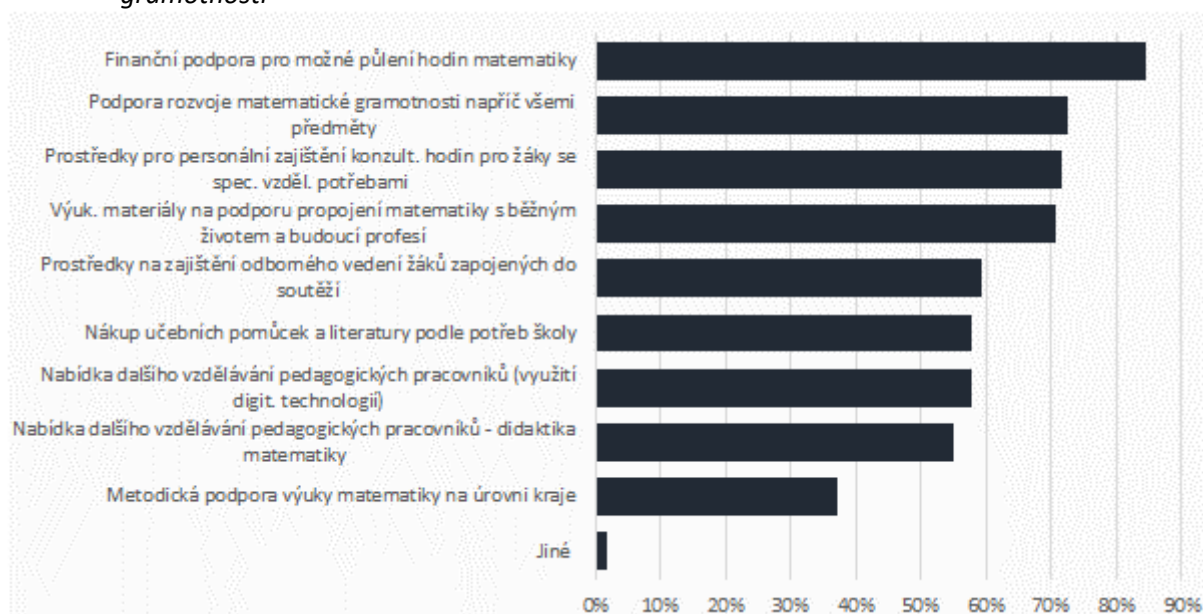
Pozn.: U praktických škol byla ponechána první tři opatření podle celkových hodnot za kraj.

9.4 Opatření pro zlepšení v oblasti matematické gramotnosti

Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti, je finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (84 %). Školy dále ve velké míře zmiňovaly potřebu podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (shodně 72 %). Jen o procento méně škol má zájem o výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí.

Školy v Moravskoslezském kraji také projevily zájem o prostředky na odborné vedení žáků zapojených do soutěží (59 %) a nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (58 %). O další vzdělávání pedagogických pracovníků ve využívání digitálních technologií mělo zájem 58 % škol a o další vzdělávání pedagogů v didaktice matematiky mělo zájem 55 % škol. Nejmenší zájem (38 %) byl pak o metodickou podporu výuky matematiky na úrovni kraje.

Graf 76: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti

Napříč všemi typy škol s výjimkou škol praktických je nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti, finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky.

Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** patří mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření získání prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Střední odborná učiliště by také ocenila podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (74 %) a střední odborné školy výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (74 %).

Kromě již zmíněné finanční prostředků na půlení hodin matematiky by přibližně tři čtvrtiny **gymnází** ocenily podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Pro 68 % gymnází jsou v rozvoji matematické gramotnosti zajímavé také prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží.

Pro všechny **vyšší odborné školy** jsou kromě finanční podpory na půlení hodin důležité prostředky na podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (86 %), výukové materiály na

podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (shodně 71%).

Tab. 6: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti – podle typu školy

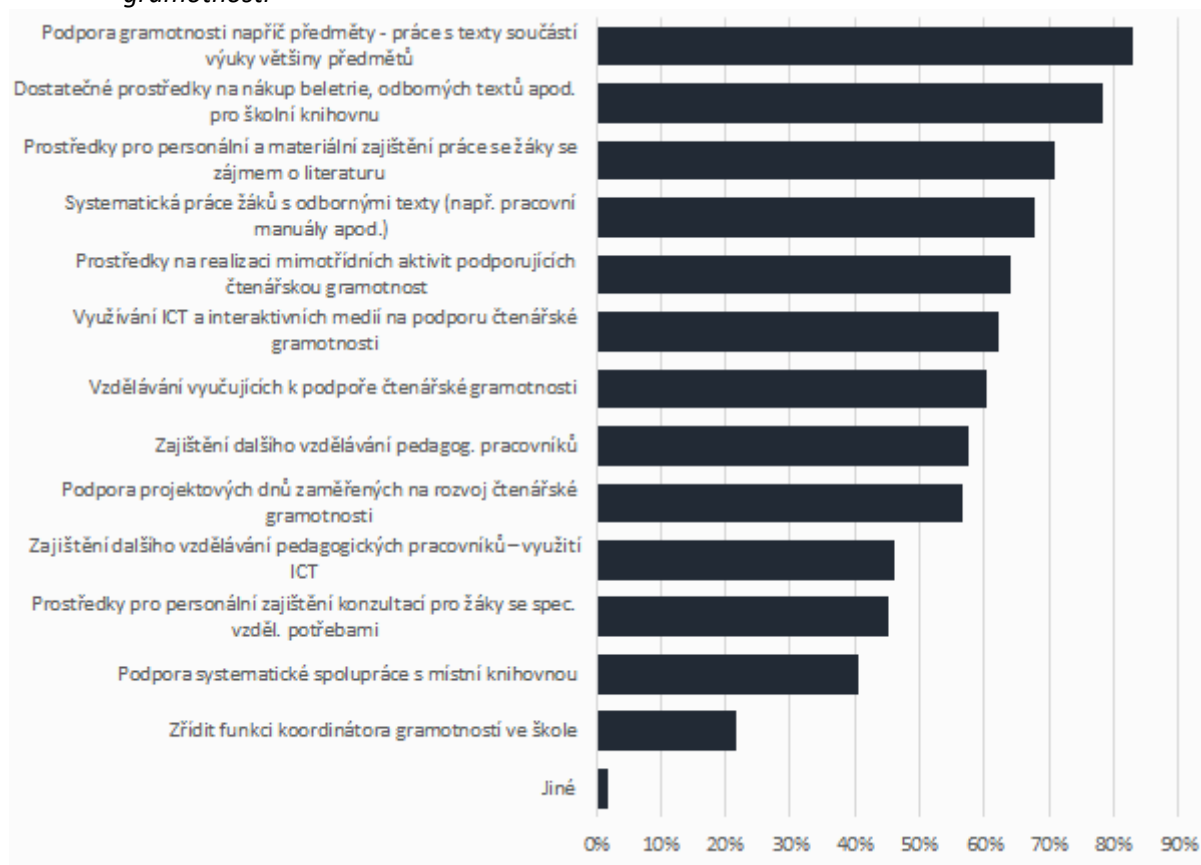
		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=43)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	36	84%	98	84%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	34	79%	83	72%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty	32	74%	84	72%
SOŠ (N=77)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	68	88%	98	84%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	60	78%	83	72%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	57	74%	82	71%
Gymnázium (N=38)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	32	84%	98	84%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty	28	74%	84	72%
	Prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží	26	68%	69	59%
VOŠ (N=7)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	6	86%	98	84%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty	6	86%	84	72%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	5	71%	82	71%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	5	71%	83	72%
Praktická škola (N=6)	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	4	67%	82	71%
	Prostředky pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami	4	67%	83	72%
	Nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy	4	67%	67	58%

9.5 Opatření pro zlepšení v oblasti čtenářské gramotnosti

Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje čtenářské gramotnosti, je práce s texty jako součást výuky většiny předmětů (83 %). Dalším školami častěji zmiňovanými opatřeními jsou dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu (78 %), prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (71 %) a systematická práce žáků s odbornými texty (68 %). Větší podíl škol dále zmiňoval, že by jim pomohly také prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (64 %), využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (62 %) či vzdělávání vyučujících zaměřené na podporu čtenářské gramotnosti (60 %). Více než polovina škol dále uvedla, že by jim pomohlo zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (58 %) a podpora projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti (57 %).

Již v menší míře byl mezi školami zájem o další vzdělávání pedagogických pracovníků ve využití ICT (46 %), o prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (45 %) a o podporu spolupráce s místní knihovnou (41 %). V případě zřízení funkce koordinátora gramotnosti ve škole uvedlo zájem jen 22 % škol.

Graf 77: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti

Napříč všemi typy škol jsou mezi nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory rozvoje čtenářské gramotnosti, práce s texty jako součást výuky většiny předmětů a prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu.

Pro **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** patří mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření systematická práce žáků s odbornými texty (pracovními manuály apod.)

V případě **gymnázií** je dalším nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo k dosažení zvoleného cíle v oblasti podpory čtenářské gramotnosti, získání prostředků pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (79 %).

U **praktických škol** je, kromě již zmíněných opatření, zájem o využívání ICT a interaktivních medií na podporu čtenářské gramotnosti (67 %) a **konzervatoř** projevila zájem také o prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost.

Tab. 7: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=38)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	33	87%	88	83%
	Systematická práce žáků s odbornými texty (např. pracovní manuály apod.)	32	84%	72	68%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	29	76%	83	78%
SOŠ (N=67)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	57	85%	88	83%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	56	84%	83	78%
	Systematická práce žáků s odbornými texty (např. pracovní manuály apod.)	52	78%	72	68%
Gymnázium (N=34)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	27	79%	88	83%
	Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu	27	79%	75	71%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	26	76%	83	78%
VOŠ (N=6)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	6	100%	88	83%
	Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu	4	67%	75	71%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	4	67%	83	78%
Konzervatoř (N=1)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	1	100%	88	83%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	1	100%	83	78%
	Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost	1	100%	68	64%
Praktická škola (N=9)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů	8	89%	88	83%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	6	67%	83	78%
	Využívání ICT a interaktivních medií na podporu čtenářské gramotnosti	6	67%	66	62%